

VĚSTNÍK

Nejvyššího kontrolního úřadu
2/2009

OBSAH

Část A: PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI

3.	Dodatky k plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2009 (I)
(09/28, 09/29, 09/30)	str. 155
4.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2009 (II)
(09/03, 09/10, 09/09, 09/11)	str. 157

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

08/20	Prostředky státního rozpočtu poskytované církvím a náboženským společnostem	str. 159
08/22	Finanční prostředky určené na čištění odpadních vod	str. 167
08/23	Hospodaření příspěvkových organizací s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu poskytnutými z kapitoly <i>Ministerstvo kultury</i>	str. 179
08/24	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Energetický regulační úřad a hospodaření v rámci této kapitoly	str. 187
08/26	Finanční prostředky na pořízení silničního spojení Brno–Vídeň (R52)	str. 191
08/27	Finanční prostředky určené na akce oprav a údržby pozemních komunikací	str. 205
08/28	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu v kapitole <i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</i>	str. 213
08/29	Finanční prostředky určené na programy podpory rozvoje průmyslových zón a regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití	str. 225
08/30	Hospodaření Ministerstva obrany se státním majetkem	str. 235
08/31	Hospodaření s majetkem státu při ukončení činnosti České konsolidační agentury	str. 243

Pozn.: Kromě plného názvu „Nejvyšší kontrolní úřad“ je v textech publikovaných ve věstníku používána rovněž zkratka „NKÚ“.

Část A

Plán kontrolní činnosti**3. Dodatky k plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2009 (I)****Číslo kontrolní akce: 09/28****Předmět kontroly:**

Programy, z nichž jsou spolufinancovány projekty výstavby a rozvoje středisek zimních sportů

Cíl kontroly:

Provéřít dosahování cílů vybraných programů v souvislosti se spolufinancováním projektů zaměřených na výstavbu a rozvoj lyžařských středisek pro veřejnost

Kontrolovaná osoba:

Ministerstvo pro místní rozvoj;
Centrum pro regionální rozvoj ČR;
vybraní příjemci podpory

Časový plán:

- zahájení kontroly: 09/2009
- předložení kontrolního závěru ke schválení: 06/2010

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Ludmila Brynychová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Dodatek schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/VII/2009 na svém VII. zasedání dne 4. 5. 2009.

Číslo kontrolní akce: 09/29**Předmět kontroly:**

Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky

Cíl kontroly:

Provéřít hospodaření s prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky

Kontrolovaná osoba:

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky

Časový plán:

- zahájení kontroly: 09/2009
- předložení kontrolního závěru ke schválení: 12/2010

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Eliška Kadaňová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Dodatek schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 6/VII/2009 na svém VII. zasedání dne 4. 5. 2009.

Číslo kontrolní akce: 09/30**Předmět kontroly:**

Výdaje vyplacené Českou správou sociálního zabezpečení v kapitole státního rozpočtu *Ministerstvo práce a sociálních věcí* na dávky důchodového pojištění za rok 2009

Cíl kontroly:

Provéřit spolehlivost údajů účetní závěrky k 31. 12. 2009 předkládané Českou správou sociálního zabezpečení jako podklad pro závěrečný účet kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí v části týkající se výdajů na dávky důchodového pojištění

Kontrolovaná osoba:

Česká správa sociálního zabezpečení

Časový plán:

- zahájení kontroly: 06/2009
- předložení kontrolního závěru ke schválení: 05/2010

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Dodatek schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 7/VII/2009 na svém VII. zasedání dne 4. 5. 2009.

4. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2009 (II)

Číslo kontrolní akce: 09/03

Předmět kontroly:

Dotace ze státního rozpočtu poskytované prostřednictvím rozpočtů krajů poskytovatelům sociálních služeb regionálního charakteru

Změna v položce:

Kontrolovaná osoba:

– doplňuje se:

Ústecký kraj;

vybraní poskytovatelé služeb sociální péče (upřesňuje se):

Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec;

Sociální služby města Kroměříže, příspěvková organizace;

Centrum sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace, Dlouhá čp. 75, Lovosice;

Domov důchodců Český Dub, příspěvková organizace;

Dům seniorů Liberec - Františkov, příspěvková organizace.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/VI/2009 na svém VI. zasedání dne 1. 4. 2009.

Číslo kontrolní akce: 09/10

Předmět kontroly:

Majetek státu a peněžní prostředky určené na činnost okresních soudů a soudů s působností okresních soudů

Změna v položce:

Kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se:

Krajský soud v Brně;

Krajský soud v Českých Budějovicích;

Krajský soud v Ostravě;

Krajský soud v Plzni;

Okresní soud v Českých Budějovicích;

Okresní soud v Českém Krumlově;

Okresní soud ve Frýdku-Místku;

Okresní soud v Jihlavě;

Okresní soud v Karlových Varech;

Okresní soud Plzeň-město.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/VII/2009 na svém VII. zasedání dne 4. 5. 2009.

Číslo kontrolní akce: 09/09

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na realizaci Jednotného programového dokumentu regionu soudržnosti Praha pro Cíl 2

Změna v položce:

Kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se:

Městská část Praha 1;
Městská část Praha 9;
Městská část Praha 20;
Městská část Praha-Satalice;
Dopravní podnik hl. m. Prahy, akciová společnost;
Česká kosmická kancelář o. p. s., Praha;
Společnost Franze Kafky, o. s., Praha;
Technologické inovační centrum ČKD Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/VIII/2009 na svém VIII. zasedání dne 18. 5. 2009.

Číslo kontrolní akce: 09/11

Předmět kontroly:

Správa daně z přidané hodnoty

Změna v položce:

Kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se:

Finanční úřad pro Prahu 1.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/X/2009 na svém X. zasedání dne 17. 6. 2009.

Část B

Kontrolní závěry z kontrolních akcí

08/20

Prostředky státního rozpočtu poskytované církvím a náboženským společnostem

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/20. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Ladislav Zeman.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a použití prostředků státního rozpočtu na financování církví a náboženských společností.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2006 a 2007, v případě věcných souvislostí i období navazující. Kontrola byla prováděna v období od května do listopadu 2008.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury; Arcibiskupství olomoucké; Biskupství brněnské; Biskupství českobudějovické; Biskupství královéhradecké; Biskupství litoměřické; Církev československá husitská; Jednota bratrská; Olomoucko-brněnská eparchie Pravoslavné církve v českých zemích; Starokatolická církev v ČR.

Námítky proti kontrolním protokolům podané Ministerstvem kultury, Biskupstvím brněnským, Biskupstvím královéhradeckým a Církví československou husitskou byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách, které podala Církev československá husitská, bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém VI. zasedání, konaném dne 1. dubna 2009,

schválilo usnesením č. 5/VI/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Círky a náboženské společnosti (dále jen „CNS“) vznikají dobrovolným sdružováním fyzických osob. Svěbytně rozhodují o věcech spojených s vyznáváním víry, o organizaci náboženského společenství a o vytváření k tomu určených institucí. CNS se stávají právníckými osobami registrací. Rozhodnutí o registraci vydává Ministerstvo kultury (dále jen „MK“).

MK je ústředním orgánem státní správy mj. pro věci CNS. Vykonává správu a rozdělování peněžních prostředků poskytovaných CNS ze státního rozpočtu.

MK vede *Rejstřík registrovaných církví a náboženských společností, Rejstřík svazů církví a náboženských společností a Rejstřík evidovaných právnických osob*, do kterých se zapisují CNS a právnické osoby registrované nebo evidované podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). Ke dni ukončení kontroly vedlo MK v rejstřících 30 CNS, dva svazy CNS a 4 404 evidovaných právnických osob.

V zákoně č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, jsou uvedeny druhy úhrad poskytované státem registrovaným CNS, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštních práv podle zákona č. 3/2002 Sb. Výdaje ze státního rozpočtu byly stanoveny pro rok 2006 zákonem č. 543/2005 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2006, a pro rok 2007 zákonem č. 622/2006 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2007, a to v kapitole 334 – *Ministerstvo kultury*, v ukazateli „výdaje na činnost registrovaných CNS“.

Mimo úhrad výdajů ve smyslu zákona č. 218/1949 Sb. byly CNS také poskytnuty peněžní prostředky státního rozpočtu formou financování programů reprodukce majetku ev. č. 234 410 – *Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny CNS* a ev. č. 334 110 – *Podpora reprodukce majetku ve vlastnictví církví*. Peněžní prostředky na obnovu památek ve vlastnictví CNS byly ze státního rozpočtu poskytnuty také v rámci dalších pěti programů, a to v roce 2006 celkem 151 586 tis. Kč, v roce 2007 celkem 152 010 tis. Kč.

Kontrolou byly prověřeny zejména výdaje státního rozpočtu poskytnuté CNS na platy a pojistné duchovních, platy a pojistné administrativy, na věcné náklady CNS a na údržbu církevního majetku. V kontrolovaném období byly tyto prostředky státního rozpočtu poskytnuty celkem 17 CNS.

Tabulka č. 1 – Peněžní prostředky státního rozpočtu na rok 2006

(v tis. Kč)

Ukazatel	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost bez rez. fondu
Výdaje na činnost registrovaných CNS	1 356 920	1 435 320	1 364 916
v tom: platy duchovních	744 000	746 222	746 222
pojistné duchovních	259 000	261 178	261 177
platy administrativy	34 000	34 000	34 000
pojistné administrativy	12 000	12 000	11 900
prostředky na věcné náklady CNS	37 000	37 000	37 000
prostředky na údržbu církev. majetku	23 740	23 740	23 740
program ev. č. 234410	196 680	275 730	244 156
program ev. č. 334110	50 500	45 450	6 721

Zdroj: závěrečný účet za rok 2006 kapitoly 334 – *Ministerstvo kultury*.

Tabulka č. 2 – Peněžní prostředky státního rozpočtu na rok 2007 (v tis. Kč)

Ukazatel	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost bez rez. fondu
Výdaje na činnost registrovaných CNS	1 303 034	1 586 534	1 586 433
v tom: platy duchovních	751 000	873 333	873 333
pojistné duchovních	263 000	305 667	305 667
platy administrativy	34 000	34 000	34 000
pojistné administrativy	12 000	12 000	11 900
prostředky na věcné náklady CNS	37 000	37 000	37 000
prostředky na údržbu církev. majetku	23 740	23 740	23 740
program ev. č. 234410	159 215	226 487	226 486
program ev. č. 334110	23 079	74 307	74 307

Zdroj: závěrečný účet za rok 2007 kapitoly 334 – *Ministerstvo kultury*.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Právní úprava

Objem peněžních prostředků státního rozpočtu poskytovaných CNS stanovil zákon o státním rozpočtu České republiky na příslušný rok závaznými ukazateli v kapitole 334 – *Ministerstvo kultury*. Podle ustanovení § 7 písm. v) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), jsou výdaje státního rozpočtu hrazené CNS „další výdaje stanovené zvláštním zákonem“.

Zvláštním zákonem je v tomto případě zákon č. 218/1949 Sb., kde jsou uvedeny jednotlivé úhrady hrazené CNS ze státního rozpočtu. Jsou to osobní požitky duchovních skládající se ze základního platu, hodnotního přídatku a odměny za vyšší výkon, dále to jsou náhrady cestovních, stěhovacích a jiných výloh podle obecných předpisů, sociální dávky a věcné náklady spojené s výkonem bohoslužeb, náboženských úkonů a s církevní administrativou.

V ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 218/1949 Sb. je uvedeno:

Celkový rozsah úhrady podle odstavců 1 a 2 stanoví státní rozpočty České republiky a Slovenské republiky.

V ustanovení § 8 s názvem *Věcné náklady* odst. 1 zákona č. 218/1949 Sb. je uvedeno:

Stát hradí registrovaným církvím a náboženským společnostem, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštních práv, podle jejich schváleného rozpočtu řádné věcné náklady spojené s výkonem bohoslužeb a jiných náboženských úkonů i s církevní administrativou.

V zákoně č. 218/1949 Sb. není jednoznačně vymezeno, jaké věcné náklady lze ze státního rozpočtu hradit.

V ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 218/1949 Sb. je uvedeno:

Zástupci církví a náboženských společností a správce církevního majetku jsou povinni sestavovat rozpočty a závěrečné účty a předkládat je Státnímu úřadu pro věci církevní ke schválení.

Vládním nařízením č. 19/1956 Sb., o zrušení některých ministerstev a ústředních orgánů státní správy, byl zrušen Státní úřad pro věci církevní a jeho kompetence byly převedeny na nově vzniklé Ministerstvo školství a kultury. Zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných

ústředních orgánů státní správy České republiky, bylo zřízeno MK, do jehož působnosti spadají i záležitosti CNS.

Z uvedených citací zákona č. 218/1949 Sb. je patrné, že se jedná o právní normu, která je terminologicky a věcně zastaralá. Zákon ani jiné právní předpisy nestanoví bližší podmínky pro poskytování peněžních prostředků ze státního rozpočtu na platy a pojistné administrativy CNS, na věcné náklady CNS a na údržbu církevního majetku.

MK jako správce rozpočtové kapitoly vydalo *Pravidla poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu církvím a náboženským společnostem* (dále jen „Pravidla“). Pravidla neměla právní závaznost, pro CNS měla informativní a doporučující charakter.

2. Sestavování rozpočtu

MK na rok 2006 a na rok 2007 sestavilo rozpočet prostředků na platy a pojistné administrativy, věcné náklady CNS a na údržbu církevního majetku, aniž by mělo podklady, tj. rozpočty CNS.

MK nepostupovalo v souladu s ustanovením § 8 odst. 1 zákona č. 218/1949 Sb. tím, že v roce 2006 a v roce 2007 poskytlo na věcné náklady CNS prostředky státního rozpočtu, aniž by mělo jejich rozpočty.

K této problematice MK sdělilo:

V průběhu let byla Ministerstvem financí ve státním rozpočtu určena jen minimální výše prostředků na platy a pojistné administrativy, věcné náklady a údržbu církevního majetku. Předkládání rozpočtu jednotlivých CNS bylo z tohoto důvodu zrušeno, protože stát není schopen financovat veškeré finanční potřeby církví a náboženských společností.

Například v roce 2007 na platy a pojistné administrativy, věcné náklady a údržbu církevního majetku požadovaly: Arcibiskupství olomoucké 325 245 tis. Kč, Biskupství litoměřické 555 614 tis. Kč, Církev československá husitská 594 226 tis. Kč. Obdržely 10 554 tis. Kč, 7 081 tis. Kč a 8 527 tis. Kč. Nejvyšší požadavky peněžních prostředků uváděly CNS na údržbu majetku ve svém vlastnictví.

3. Platy a pojistné duchovních

V kontrolovaných letech náležel duchovním, kteří působili jako zaměstnanci CNS, základní plat, hodnostní přídavek a odměna za vyšší výkon. Částky základního platu, způsob a míru jeho zvyšování, podmínky pro přiznání hodnostního přídávku a jeho výši, jakož i podmínky pro přiznání odměny za vyšší výkon a podrobnosti o této odměně stanovila vláda nařízením č. 86/1993 Sb., o osobních požitcích poskytovaných duchovním církví a náboženských společností. Od 1. ledna 2007 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 566/2006 Sb., o úhradě osobních požitků duchovních církví a náboženských společností.

V průběhu roku se počet duchovních CNS měnil, proto MK zasílalo CNS peněžní prostředky na platy a pojistné duchovních v měsíčních zálohách podle skutečného počtu duchovních za předcházející čtvrtletí. Rozpis peněžních prostředků na platy a pojistné duchovních na příslušný rok MK oznámilo CNS v závěru roku. Přehled o průměrném přepočteném počtu duchovních za období leden až prosinec roku 2006 a roku 2007 u jednotlivých CNS je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 3 – Přehled o průměrném přepočteném počtu duchovních CNS

Název církve	Období 1–12/2006	Období 1–12/2007
Apoštolská církev	162,30	171,12
Bratrská jednota baptistů	26,40	30,50
Církev adventistů sedmého dne	0	0
Církev bratrská	97,11	102,40
Církev československá husitská	407,19	410,84
Církev řeckokatolická	36,61	39,55
Církev římskokatolická	2 829,95	2 899,48
Českobratrská církev evangelická	244,39	231,79
Evangelická církev augsburského vyznání v ČR	12,28	14,49
Evangelická církev metodistická	47,37	48,04
Federace židovských obcí v České republice	33,69	35,37
Jednota bratrská	80,38	87,56
Luterská evangelická církev augsburského vyznání v České republice	13,50	11,90
Náboženská společnost českých unitářů	3,58	3,65
Pravoslavná církev v českých zemích	167,15	171,59
Slezská církev evangelická augsburského vyznání	84,75	89,75
Starokatolická církev v ČR	38,00	41,26
Celkem	4 284,65	4 389,29

Zdroj: MK – mzdové inventury CNS.

Duchovní se zařazuje do platového stupně příslušné platové třídy podle doby započitatelné činnosti.

- Biskupství brněnské nedoložilo u některých duchovních dokumenty prokazující počet roků započitatelné praxe nebo doklad o vzdělání nebo datu vysvěcení duchovního. Byly doloženy pouze osobní dotazníky bez podpisu zaměstnance.
- Biskupství českobudějovické nedoložilo u některých duchovních, jaká část z předchozí praxe byla započítána a kolik let bylo odečteno pro nesplnění požadovaného vysokoškolského vzdělání.

Hodnostní přídavek mohl být v roce 2006 vyplácen zejména za vedení podřízených duchovních, farních rad, metodické vedení katechetů a skupin laiků. V roce 2007 náležel všem duchovním zařazeným v platových třídách 2–6. Výše hodnostního přídavku i odměny za vyšší výkon v rámci stanoveného rozpětí byla v kompetenci CNS.

- Církev československá husitská v roce 2007 ve čtyřech zjištěných případech poskytla odměny vyšší, než umožňovalo nařízení vlády.
- Jednota bratrská v roce 2006 vyplatila dvěma duchovním hodnostní přídavek vyšší, než jaký jim podle zařazení v platové třídě náležel; v roce 2007 nevyplatila hodnostní přídavek 16 duchovním, kteří na něj měli nárok.
- Starokatolická církev v ČR v roce 2007 nevyplácela hodnostní přídavky duchovním v platových třídách, kde je měla povinnost vyplácet, a naopak vyplácela hodnostní přídavky duchovním zařazeným do platové třídy 1, kde jim hodnostní přídavek nenáležel; nestanovila pravidla pro určení výše hodnostního přídavku.

4. Platy a pojistné administrativy

V zákoně č. 218/1949 Sb. není úhrada platů a pojistného administrativních pracovníků CNS, kteří nejsou duchovními, výslovně uvedena. Přesto výdaje na platy a pojistné administrativy byly v zákonech o státním rozpočtu na rok 2006 a na rok 2007 stanoveny samostatně ve specifickém dílčím ukazateli.

K této problematice MK sdělilo:

Finanční prostředky na platy a pojistné administrativy CNS byly v letech 2006 a 2007 poskytovány na základě ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 218/1949 Sb., a dále: Ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 218/1949 Sb. umožňuje hradit platy (a s tím spojené pojistné) zaměstnanců v administrativě církví a náboženských společností, kteří nejsou duchovní.

V rozpisech peněžních prostředků na rok 2006 a na rok 2007 MK oznamovalo CNS výši peněžních prostředků přidělených ze státního rozpočtu na platy a pojistné administrativy. Biskupství litoměřické v letech 2006 a 2007 z těchto prostředků státního rozpočtu, určených na platy a pojistné administrativních pracovníků, hradilo i platy a pojistné uklízeček, vrátných, zahradníka a údržbáře. Obdobně Církev československá husitská hradila platy a pojistné vrátného a údržbáře.

5. Věcné náklady CNS

Zákonem č. 218/1949 Sb. je stanoveno, že stát hradí CNS řádné věcné náklady spojené s výkonem bohoslužeb a jiných náboženských úkonů i s církevní administrativou.

Výši prostředků na věcné náklady CNS stanovilo MK pro každou CNS podle průměrného přepočteného počtu duchovních za předchozí kalendářní rok.

Některé CNS zaslaly vyúčtování peněžních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu na věcné náklady, kam zahrnuly i vynaložené vlastní prostředky. Například ve vyúčtování roku 2006 uvedl jeden příjemce peněžních prostředků čerpanou částku 6 308 342 Kč, poskytnutá částka činila 2 483 310 Kč. Jiný příjemce uvedl čerpanou částku 320 684 Kč, poskytnutá částka činila 250 470 Kč.

6. Údržba církevního majetku

V zákoně č. 218/1949 Sb. není úhrada údržby církevního majetku výslovně uvedena. Přesto výdaje na údržbu církevního majetku byly v zákonech o státním rozpočtu na rok 2006 a na rok 2007 stanoveny samostatně ve specifickém dílčím ukazateli.

K této problematice MK sdělilo:

Výdaje na údržbu církevního majetku se opírají o ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 218/1949 Sb., kde je uvedeno, že veškerý soukromý a veřejný patronát nad kostely, obrocími a jinými církevními ústavami přechází na stát.

Výši prostředků ze státního rozpočtu na údržbu církevního majetku stanovilo MK pro každou CNS podle průměrného přepočteného počtu duchovních za předcházející kalendářní rok.

Někteří příjemci peněžních prostředků státního rozpočtu nevedli u nákladů na údržbu církevního majetku samostatnou (oddělenou) evidenci prostředků vynaložených z vlastních zdrojů a samostatnou evidenci peněžních prostředků státního rozpočtu. Povinnost vést oddělenou evidenci tak, aby byla umožněna kontrola použití peněžních prostředků státního rozpočtu, neukládá CNS žádný právní předpis.

7. Provádění kontroly

Uspořádání a rozsah finanční kontroly vykonávané mezi orgány veřejné správy a příjemci veřejné finanční podpory vymezuje zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). V ustanovení § 8 odst. 2 tohoto zákona je stanoveno:

Poskytovatelé vykonávají veřejnosprávní kontrolu u žadatelů o veřejnou finanční podporu nebo u příjemců této podpory, s výjimkou těch, jimž byla poskytnuta veřejná finanční podpora z rozpočtu územního samosprávného celku.

MK v kontrolovaném období neplnilo povinnosti poskytovatele veřejné finanční podpory, neboť u příjemců peněžních prostředků státního rozpočtu nevykonalo žádnou kontrolu.

III. Shrnutí

Kontrolou bylo prověřeno poskytování, čerpání a použití prostředků státního rozpočtu na financování církví a náboženských společností. Na úhradu výdajů ve smyslu zákona č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, byly v roce 2006 poskytnuty ze státního rozpočtu peněžní prostředky ve výši 1 114 039 tis. Kč a v roce 2007 ve výši 1 285 640 tis. Kč.

Zákon č. 218/1949 Sb. je zastaralý a není terminologicky a věcně provázaný se zákony o státním rozpočtu. Nestanoví ani bližší podmínky pro poskytování peněžních prostředků ze státního rozpočtu. V zákoně není jednoznačně vymezeno, jaké věcné náklady lze ze státního rozpočtu hradit. *Pravidla poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu církvím a náboženským společnostem*, která vydalo MK jako správce kapitoly, nebyla pro CNS právně závazná.

MK sestavovalo rozpočty prostředků na platy a pojistné administrativy, na věcné náklady CNS a na údržbu církevního majetku, aniž by si vyžádalo od CNS podklady.

MK v kontrolovaném období neplnilo povinnosti poskytovatele veřejné finanční podpory, neboť u příjemců peněžních prostředků státního rozpočtu nevykonalo žádnou kontrolu.

08/22

Finanční prostředky určené na čištění odpadních vod

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/22. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ MVDr. Rudolf Němeček.

Cílem kontroly bylo prověřit přípravu a realizaci velkých investičních akcí v oblasti čištění odpadních vod z hlediska formální a věcné správnosti, provést kontrolu administrace nástrojů stanovených pro poskytování prostředků z rozpočtu Evropské unie; ověřit plnění opatření přijatých v této oblasti na základě předchozích kontrol.

Kontrolováno bylo období let 2004 až 2008, v případě věcných souvislostí též období předcházející a následné.

Kontrola byla prováděna od června 2008 do února 2009 u těchto kontrolovaných osob:

Ministerstvo pro místní rozvoj; Ministerstvo zemědělství; Ministerstvo životního prostředí; Státní fond životního prostředí České republiky; město Humpolec; město Kravaře, okres Opava; město Nová Včelnice; město Svratka; město Švihov, okres Klatovy; městys Hustopeče nad Bečvou; obec Bludov, okres Šumperk; „Mikroregion Radbuza“, dobrovolný svazek obcí, Náměstí T.G.M. 1, Dobřany, okres Plzeň-jih; Severočeská vodárenská společnost a.s., Teplice, Příkladová 1689; Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s., Pardubice, Zelené předměstí, Teplého 2014; Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s., Trutnov, Revoluční 19; Vodovody a kanalizace Vyškov, a.s., Brněnská 13, č.p. 410, Vyškov.

Námítky, které proti kontrolním protokolům podaly Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR a město Svratka, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách.

Odvolání proti rozhodnutí o námítkách nebyla podána.

Kolegium NKÚ na svém VII. zasedání, konaném dne 4. května 2009,

schválilo usnesením č. 11/VII/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

V oblasti ochrany životního prostředí před nepříznivými účinky odpadních vod se Česká republika (dále jen „ČR“) zavázala k implementaci směrnice Rady č. 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (dále jen „směrnice č. 91/271“) již před vstupem do Evropské unie (dále jen „EU“). Směrnice č. 91/271 stanoví požadavky na kvalitu městských odpadních vod před jejich vypouštěním do vodotečí a členské státy EU jsou povinny tyto požadavky naplnit.

Obce, jejichž zastavěné území je zdrojem znečištění o velikosti nad 2 000 ekvivalentních obyvatel¹ (dále jen „EO“) a to i těch, které dosáhnou této velikosti do 31. prosince 2010, jsou povinny nejpozději do tohoto termínu zajistit odkanalizování a čištění jejich odpadních vod na úroveň stanovenou platným nařízením vlády², vydaným na základě § 38 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Obce s EO menším než 2 000 musí zajistit, aby městské odpadní vody byly před vypouštěním přiměřeně čištěny. Tato povinnost se ukládá obcím v bodě 6 čl. II zákona č. 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Obci, která nesplní povinnost stanovenou zákonem, může být podle ustanovení § 116 odst. 3 vodního zákona uložena sankce.

Zákon č. 254/2001 Sb. vymezil mj. Ministerstvu zemědělství (dále jen „MZe“) a Ministerstvu životního prostředí (dále jen „MŽP“) kompetence k vodnímu hospodářství. MZe je regulátorem v oblasti vodovodů a kanalizací, MŽP je zodpovědné za oblast životního prostředí. Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“) je garantem strukturálních fondů EU a *Fondu soudržnosti* (dále jen „FS“).

Ve smyslu přílohy č. 2 usnesení vlády ze dne 31. května 2000 č. 550 k *Dodatku k Pozičnímu dokumentu ČR Kapitola č. 22: Životní prostředí* je za implementaci směrnice č. 91/271 zodpovědné MZe.

Dne 1. června 2001 předala EU ČR společnou pozici ke kapitole č. 22 – *Životní prostředí*, ve které souhlasila s udělením přechodného období pro ČR s omezením na sběrné systémy a čistírny odpadních vod (dále jen „ČOV“), nikoli průmyslových. Souhlas je podmíněn splněním požadavků směrnice č. 91/271 do 31. prosince 2010. Tento termín je součástí smlouvy o přistoupení ČR k EU a změna přechodného období je z hlediska věcného i právního velmi obtížná, jak vyplývá z jednání zástupců MŽP a Evropské komise (dále jen „EK“) ze dne 22. července 2005. ČR proto bude muset zajistit splnění svého závazku v dohodnutém termínu, neboť v případě jeho nedodržení může EU uplatnit vůči ČR sankce.

Dle legislativy ČR jsou subjekty zodpovědnými za čištění odpadních vod jednotlivé obce, za plnění povinností plynoucích ze směrnice č. 91/271 je EU zodpovědná ČR.

Kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ č. 06/31 – *Finanční prostředky vynakládané na výstavbu a technickou obnovu vodohospodářských a ekologických staveb v působnosti Ministerstva zemědělství*, publikovaný v částce 3/2007 Věstníku NKÚ, vyhodnotil stav implementace směrnice č. 91/271. Bylo zjištěno, že realizace řady akcí je odsouvána do let 2008–2010.

Kontrola NKÚ se zaměřila na aktuální stav plnění směrnice č. 91/271, na finanční zajištění realizace nezbytných opatření a na případná rizika, která by mohla negativně ovlivnit splnění závazku ČR. Kontrole byla podrobena činnost jednotlivých subjektů implementační struktury při poskytování prostředků z EU a též příprava a realizace vybraných vodohospodářských staveb.

Pozn.: Právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro dané období.

1 Ekvivalentní obyvatel je jednotka množství znečištění vod jedním obyvatelem za den. Zahrnuje znečištění produkované obyvatelstvem a znečištění produkované z jiných zdrojů přepočtené tak, jako by bylo produkováno obyvatelstvem.
2 Závazné požadavky na kvalitu vod stanovila vláda nařízeními č. 82/1999 Sb., 61/2003 Sb. a 229/2007 Sb.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Zajištění implementace směrnice č. 91/271 a zdroje financování

Pro splnění závazku ČR je nutné vybudovat ČOV a kanalizační sítě. Náklady na realizaci těchto opatření byly stanoveny v roce 2000 expertním odhadem na 98 000 mil. Kč. V souladu s usnesením vlády ze dne 11. října 2000 č. 998 *k návrhu strategie financování implementace směrnice Rady 91/271/EEC, o čištění městských odpadních vod*, je výše nákladů na realizaci opatření aktualizována ve strategiích financování, které schvaluje vláda svými usneseními.

Od roku 2003 jsou ve strategiích financování uváděny předpokládané finanční potřeby na realizaci opatření do roku 2010. Náklady na dobudování „přiměřeného čištění“ v aglomeracích s počtem EO menším než 2 000 strategie financování neuvádějí. V roce 2003 činily předpokládané náklady na realizaci opatření 61 500 mil. Kč, v roce 2005 činily 52 792 mil. Kč a v roce 2006 činily 40 348 mil. Kč. V době kontroly NKÚ činily předpokládané náklady na realizaci opatření 49 134 mil. Kč. Zdroje financování jsou zejména fondy EU, prostředky státního rozpočtu, bankovní úvěry se státní účastí (bankovní úvěry, u nichž státní rozpočet hradí úroky), úvěry bez státní záruky, prostředky Státního fondu životního prostředí ČR (dále jen „SFŽP“), prostředky obcí a vlastní zdroje investorů.

2. Aktuální stav aglomerací a finanční prostředky určené k realizaci opatření pro plnění požadavků směrnice č. 91/271

2.1 Strategie financování pro období let 2007–2010

V roce 2007 zjišťovalo MZe aktuální stav aglomerací a předpokládané investiční náklady na realizaci opatření ve spolupráci se statutárními zástupci všech aglomerací na základě tzv. dotazníkového šetření. Pro jeho vyhodnocení považují MZe a MŽP za vyřešenou aglomeraci, jejíž ČOV splňuje požadavky nařízení vlády č. 229/2007 Sb. a na kanalizaci je napojeno min. 85 % EO. EK dosud nevydala jednoznačné stanovisko definující pojem „vyřešená aglomerace“.

Bylo zjištěno, že z celkového počtu 515 aglomerací ČR má 328 aglomerací vyhovující ČOV. Ve 187 aglomeracích je nutno dořešit ČOV tak, aby splňovala podmínky nařízení vlády č. 229/2007 Sb. Ve 297 aglomeracích je napojení na kanalizaci větší než 85 % EO a ve 218 aglomeracích je nutno dořešit kanalizaci.

V průběhu kontroly NKÚ aktualizovalo MZe stav ve sledovaných aglomeracích a uvedlo, že existuje 314 nevyřešených aglomerací, z nichž 50 aglomerací nemá dosud ani zpracovanou přípravnou dokumentaci. Předpokládané náklady na realizaci opatření, která budou realizována od roku 2007 do konce přechodného období, tj. do 31. prosince 2010, činí 49 134 mil. Kč v cenové úrovni roku 2007. Předpokládané náklady jsou uvedeny ve strategii financování, kterou vzala vláda na vědomí svým usnesením ze dne 4. února 2008 č. 113. Jednotlivé zdroje a jejich finanční objemy jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Finanční zdroje na realizaci opatření pro období let 2007–2010

Finanční zdroje	2007–2010 (v mil. Kč)	
Zdroje EU celkem	33 166	67,5 %
z toho: OPŽP	23 921	
ISPA/FS	8 522	
OPI	723	
Národní zdroje celkem	5 934	12,1 %
z toho: Státní rozpočet MZe	2 200	
Státní rozpočet MŽP	312	
SFŽP	3 422	
Vlastní zdroje investorů	10 034	20,4 %
Celkem za implementaci	49 134	100 %

OPŽP – operační program *Životní prostředí*, ISPA – *Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*, FS – *Fond soudržnosti*, OPI – operační program *Infrastruktura*, SFŽP – Státní fond životního prostředí ČR.

Do podílu vlastních zdrojů investorů uvedených v tabulce nejsou zahrnuty finanční náklady související s přípravou a zabezpečením staveb, které budou v plné výši hrazeny z vlastních zdrojů investorů.

2.2 Problematické aglomerace

Z operačního programu *Životní prostředí* (dále jen „OPŽP“) je možné do roku 2010 podpořit projekty finanční částkou 23 921 mil. Kč, avšak z podmínek přijatelnosti vodohospodářských projektů vyjednaných v rámci OPŽP mezi EK a ČR v roce 2007 vyplývá, že na některé projekty bude ČR čerpat finanční prostředky pouze v omezené míře. Důvodem jsou smlouvy, uzavřené mezi soukromými provozovateli infrastruktury a jejími vlastníky (dále jen „provozní smlouvy“), které dle vyjádření EK nesplňují podmínku tzv. nejlepší mezinárodní praxe. Již od roku 2004 se závažné výhrady EK týkají netransparentnosti výběrových řízení, nedostatečné cenové regulace, nepřiměřených zisků, doby trvání smluv, chybějících nástrojů k zajištění efektivity poskytovaných služeb a neexistence sankcí. **ČR opakovaně odmítala výhrady EK týkající se smluvních vztahů, a proto EK v roce 2007 navrhla, aby z OPŽP nebyly financovány projekty určené na snížení znečištění vod a aby byly plánované finanční prostředky přesunuty do jiných oblastí ochrany životního prostředí.** Na základě jednání s EK přijala ČR v roce 2007 kompromisní řešení umožňující financovat projekty s dobou platnosti provozních smluv do roku 2015 a částečně financovat projekty s provozní smlouvou platnou do roku 2022. Projekty, u kterých platnost provozní smlouvy končí po roce 2022, nelze z OPŽP financovat vůbec, pokud nebude smlouva upravena. **Celkové náklady na realizaci opatření v tzv. problematických aglomeracích činily dle strategie financování v roce 2007 cca 19 000 mil. Kč. Finanční deficit vzniklý kvůli uzavřeným smlouvám nesplňujícím podmínku tzv. nejlepší mezinárodní praxe činil 13 200 mil. Kč. Vláda vzala tento deficit na vědomí svým usnesením ze dne 4. února 2008 č. 113.**

Usnesením ze dne 4. února 2008 č. 113 vláda zároveň uložila místopředsedovi vlády a ministru životního prostředí a ministru zemědělství ve spolupráci s ministrem financí zpracovat a vládě do 30. června 2008 předložit analýzu dostupných finančních zdrojů k pokrytí finančního deficitu.

Dne 24. listopadu 2008 vzala vláda na vědomí svým usnesením č. 1481 *Analýzu problematických aglomerací ve vztahu k podmínkám přijatelnosti provozních smluv v rámci operačního programu Životní prostředí a ve vazbě na plnění směrnice Rady č. 91/271/EHS, o čištění měst-*

ských odpadních vod a k možnostem dostupnosti finančních prostředků pro tyto problematické aglomerace. Dokument, který zpracovalo MŽP, specifikuje 16 tzv. problematických aglomerací včetně Prahy, které mají uzavřené provozní smlouvy s dobou platnosti po roce 2022, a proto nemohou čerpat finanční prostředky z OPŽP. Předpokládané investiční náklady na realizaci projektů uvedlo MŽP ve výši 14 191 mil. Kč (z toho aglomerace Praha 12 115 mil. Kč.). Za předpokladu podpory z OPŽP ve výši 60 % nákladů projektů vyčíslilo MŽP celkový deficit finančních zdrojů na 8 515 mil. Kč. **Dokument MŽP však neuvádí jednoznačně zdroje k pokrytí finančního deficitu ve výši 8 515 mil. Kč, pouze konstatuje, že by měl být řešen formou komerčního úvěru a podporou z veřejných rozpočtů. Dokument rovněž nespecifikuje zdroje financování zbývajících 40 % nákladů na realizaci opatření.**

2.3 Náklady na realizaci opatření

Předpokládané náklady na realizaci opatření pro období let 2007–2010 ve výši 49 134 mil. Kč jsou o 8 786 mil. Kč vyšší, než předpokládala strategie financování schválená vládou usnesením ze dne 6. prosince 2006 č. 1391. Důvodem je upřesnění nákladů na základě dotazníkového šetření a též nařízení vlády č. 229/2007 Sb., které u některých ukazatelů zpřísnilo požadavky na kvalitu čištění odpadních vod i nad rámec směrnice č. 91/271. Požadované parametry nebude dle expertního rozboru zpracovaného pro MZe plnit dle velikostní kategorie 17 až 42 % ČOV s tím, že se jedná též o investice dokončené. Nárůst nákladů ve vztahu ke zpřísnění požadavků na kvalitu čištění odpadních vod nebyl v době kontroly NKÚ vyčíslen.

3. Administrace finančních prostředků poskytovaných EU na vodohospodářské projekty

V období let 2001–2003 byla na realizaci opatření v oblasti čištění odpadních vod poskytnuta finanční pomoc EU prostřednictvím nástroje ISPA³.

Od svého vstupu do EU (1. května 2004) čerpá ČR na vodohospodářské projekty zaměřené na oblast čištění odpadních vod finanční prostředky poskytnuté EU z FS a z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* (dále jen „ERDF“). Z předvstupního programu ISPA bylo transformováno jedenáct nedokončených vodohospodářských projektů na projekty FS.

3.1 Fond soudržnosti

Pro programové období let 2004–2006 vzala vláda svým usnesením na vědomí implementační strukturu FS⁴, kde MMR plní funkci řídicího orgánu, který je zodpovědný za řízení FS, garantuje funkčnost systému přípravy projektů, jejich schvalování, realizaci a ukončování a zastřešuje komunikaci české strany s příslušnými útvary EK. MŽP je zprostředkující subjekt a SFŽP realizační orgán. Kontrola NKÚ prověřila činnost jednotlivých subjektů v rámci implementační struktury včetně oddělení funkcí, stanovení úkolů a pravomocí prostřednictvím delegačních smluv, provádění kontrol, řešení nesrovnalostí a plnění povinností v oblasti publicity a propagace a zjistila nedostatky zejména v oblasti výkonu kontroly.

Přestože MMR v letech 2006 až 2007 zjistilo při následných kontrolách u příjemců podpory některé nedostatky opakovaně, ve vztahu k MŽP a SFŽP si neověřilo, zda tyto subjekty dostatečně vykonávají povinnosti delegované na ně při zajištění realizace a kontroly podpořených projektů. Ani MŽP dostatečně neproověřovalo, jak SFŽP vykonával činnosti, které na něj delegovalo. Kontrola NKÚ u příjemců podpory zjistila nedostatky zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek

³ Instrument for Structural Policies for Pre-Accession.

⁴ Usnesením ze dne 11. února 2004 č. 125 k *Implementačnímu systému Fondu soudržnosti* vzala vláda na vědomí dokument *Implementační systém Fondu soudržnosti* a schválila mj. členění povinností a rozdělení odpovědnosti mezi jednotlivé subjekty zajišťující příjem podpory z FS.

a při uzavírání smluv s dodavateli. SFŽP však tyto nedostatky neodhalil, přestože u těchto projektů kontrolu provedl. (Viz kapitola 5.)

MMR a MŽP nedořešily s EK podmínky a požadavky na obsah provozních smluv z hlediska prokázání „nejlepší mezinárodní praxe“. Problematika se týká dvanácti vodohospodářských projektů FS, u nichž dochází k opakovaným úpravám obsahu smluv příjemci dotace i po odsouhlasení jejich znění MŽP. Provozní smlouva je však součástí závěrečné zprávy, na kterou je vázána závěrečná platba ve výši 20 % z částky schválené alokace na projekt. Některé již ukončené projekty proto nelze uzavřít a proplatit konečným příjemcům závěrečnou platbu. Příjemci dotace, kteří mají finanční závazky ke zhotovitelům, řeší nedostatek finančních prostředků zejména formou úvěrů u peněžních ústavů a jsou nuceni platit úroky z těchto úvěrů z vlastních prostředků.

Projekty financované z FS

Z prostředků FS byla alokována finanční částka ve výši 536,608 757 mil. EUR na 36 vodohospodářských projektů. K datu 31. října 2008 byly proplaceny způsobilé výdaje⁵ ve výši 261,833 mil. EUR, což v přepočtu při kurzu 27,80 Kč/EUR činí 7 283,564 mil. Kč. Podpora poskytnutá z FS činila 60 až 80 % způsobilých výdajů projektu. Přehled zdrojů EU a národních veřejných zdrojů na financování způsobilých výdajů v jednotlivých letech je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Přehled způsobilých výdajů z jednotlivých zdrojů financování na realizaci vodohospodářských projektů FS od roku 2000 do 31. října 2008

Rok	Proplacené způsobilé výdaje EU v rámci předfinancování ze SR ^{*)}		Podíl EU		Výdaje SFŽP		Podpora MŽP		Výdaje obcí – vlastní zdroje KP		Veřejné způsobilé výdaje celkem	
	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč
do 30. 4. 2004	11 621	383 294	11 621	383 294	10	321	1 399	46 136	5 053	166 648	18 082	596 399
od 1. 5. 2004	5 923	188 478	5 923	188 478	11	334	781	24 821	4 395	140 455	11 110	354 088
2005	39 201	1 165 169	39 201	1 165 169	3 101	92 064	1 752	52 159	14 622	434 436	58 676	1 743 828
2006	60 251	1 709 952	60 251	1 709 952	7 089	201 079	1 821	51 790	18 228	517 363	87 390	2 480 185
2007	89 861	2 461 380	89 861	2 461 380	5 512	151 775	2 091	57 368	28 634	784 987	126 099	3 455 510
k 31. 10. 2008	54 976	1 375 292	54 976	1 375 292	3 094	77 352	220	4 931	19 335	483 408	77 625	1 940 983
Celkem od 1. 5. 2004 do 31. 10. 2008	250 212	6 900 270	250 212	6 900 270	18 807	522 605	6 666	191 069	85 214	2 360 650	360 899	9 974 595
Celkem	261 833	7 283 564	261 833	7 283 564	18 816	522 926	8 065	237 205	90 267	2 527 298	378 981	10 570 994

Zdroj: SFŽP a informační systém MSSF Central.

*) Předfinancování ze státního rozpočtu až od roku 2006.

KP – konečný příjemce.

Z informací, které MMR připravilo pro 8. a 9. jednání monitorovacího výboru FS, vyplývá, že ke dni 30. září 2008 bylo ze 36 projektů stavebně ukončeno a zkolaudováno 14 projektů, z nichž sedm bylo k datu 2. prosince 2008 proplaceno včetně závěrečné platby (bývalé projekty ISPA) a 18 projektů je v různých stádiích realizace. Čtyři projekty, kterým byla udělena pomoc EK již v roce 2005, nebyly k datu 30. září 2008 stavebně zahájeny. Důvodem bylo nedokončené výběrové řízení na dodavatele projektové dokumentace, dodavatele stavby či dodavatele služeb správce stavby.

⁵ Způsobilé výdaje jsou takové náklady, které lze zahrnout do základu pro stanovení podpory z FS.

Z FS je pro období let 2007–2013 v rámci OPŽP pro oblast podpory 1.1 – *Snížení znečištění vod* alokována finanční částka 1 487,7 mil. EUR, což v přepočtu při kurzu 28 Kč/EUR činí 41 656 mil. Kč.

S ohledem na počáteční stav realizace OPŽP prověřila kontrola NKÚ pouze stav administrace žádostí podaných v rámci podoblasti podpory OPŽP 1.1.1 – *Snížení znečištění z komunálních zdrojů* ke 2. prosinci 2008. Bylo zjištěno, že z 395 podaných žádostí bylo schváleno 221. Podpora z FS činí 16 176 mil. Kč, tj. 38,8 % z alokované finanční částky.

Od 15. prosince 2008 do 23. února 2009 byly na základě vyhlášené 7. výzvy přijímány též žádosti o podporu pro oblast 1.2 – *Zlepšení jakosti pitné vody*. Projekty musí v dané lokalitě komplexně řešit zásobování vodou a též odvádění a čištění odpadních vod.

3.2 Alokace a čerpání prostředků z ERDF

Z prostředků ERDF byl financován operační program *Infrastruktura* (dále jen „OPI“). V programovém období let 2004–2006 byl společným programem pro oblast dopravy a oblast životního prostředí. Finanční prostředky na projekty zaměřené na oblast čištění odpadních vod byly poskytovány v rámci podopatření 3.2.A – *Vybudování a modernizace čistíren odpadních vod a rozšíření kanalizačních systémů*.

Usnesením vlády ze dne 12. února 2003 č. 149⁶ bylo MŽP ustanoveno řídicím orgánem pro OPI. Zprostředkujícím subjektem je SFŽP, jehož úkoly a funkce jsou stanoveny v písemném dokumentu⁷. Kontrola NKÚ prověřila administraci OPI, činnost jednotlivých subjektů implementační struktury včetně oddělení funkcí, stanovení úkolů a pravomocí prostřednictvím delegačních smluv, aktualizaci programového dodatku, vypracování výročních zpráv o provádění pomoci, nastavení monitorovacích indikátorů, provádění kontrol a řešení nesrovnalostí a plnění povinností v oblasti publicity a propagace. U jednotlivých subjektů implementační struktury byly zjištěny některé nedostatky v oblasti výkonu kontroly.

V rámci podopatření 3.2.A – *Vybudování a modernizace čistíren odpadních vod a rozšíření kanalizačních systémů* bylo v období od 1. května 2004 do 31. října 2008 podpořeno 46 projektů. Z prostředků ERDF bylo poskytnuto 63,193 mil. EUR, což v přepočtu 28 Kč/EUR činí 1 767,126 mil. Kč. Přehled jednotlivých veřejných zdrojů na financování způsobilých výdajů je uveden od roku 2005 v tabulce č. 3. V roce 2004 nebyly výdaje realizovány.

Tabulka č. 3 – Přehled způsobilých výdajů z jednotlivých zdrojů financování na realizaci podopatření 3.2.A OPI od roku 2005 do 31. října 2008

Rok	Proplacené způsobilé výdaje EU v rámci předfinancování ze SR ^{*)}		Certifikované způsobilé výdaje EU ^{*)}		Výdaje SFŽP		Výdaje krajů		Výdaje obcí		Veřejné způsobilé výdaje celkem	
	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč	v tis. EUR	v tis. Kč
2005	4 129	120 689	4 129	120 689	672	19 623	31	905	697	20 390	5 529	161 607
2006	35 763	1 014 339	35 763	1 014 339	7 035	199 610	207	5 896	6 211	176 228	49 216	1 396 072
2007	18 772	519 513	18 772	519 513	2 652	21 610	174	4 793	3 691	100 777	25 290	646 693
k 31. 10. 2008	4 530	112 585	1 005	25 346	867	21 610	50	1 264	1 703	42 382	7 149	177 841
Celkem	63 193	1 767 126	59 669	1 679 888	11 226	262 453	463	12 857	12 301	339 776	87 184	2 382 212

Zdroj: SFŽP.

*) Data jsou z informačního systému *Viola*.

- ⁶ Usnesení vlády ze dne 12. února 2003 č. 149 o změně počtu operačních programů pro využívání strukturálních fondů.
- ⁷ Dohoda o delegování některých činností a pravomocí Ministerstva životního prostředí ČR jako řídicího orgánu operačního programu *Infrastruktura na Státní fond životního prostředí ČR* ze dne 13. května 2004.

Kontrolou bylo zjištěno, že systém převodu finančních prostředků vedených v CZK na účty konečných příjemců v rámci financování projektů OPI a FS je na MŽP a SFŽP od změny finančních toků (1. ledna 2006) do současnosti nastaven tak, že nerespektuje požadavky provádění předběžné kontroly operací ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (o finanční kontrole). MŽP delegovalo na SFŽP výkon předběžné kontroly před provedením plateb, přestože to zákon č. 320/2001 Sb. neumožňuje.

V evropských normách je užíván přístup mj. v oblasti kontrol evropských prostředků tak, že jsou převážně administrovány vícestupňovou strukturou. Zákon č. 320/2001 Sb. neobsahuje specifickou úpravu delegace pravomocí v oblasti kontrol těchto prostředků. Delegace výkonu těchto kontrol z MŽP na SFŽP tak není v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb.

4. Národní zdroje financování vodohospodářských projektů

4.1 Státní fond životního prostředí ČR

SFŽP zabezpečuje spolufinancování programů EU formou dotací a půjček, které poskytuje žadatelům. Ke dni 31. října 2008 činily výdaje SFŽP v rámci FS a OPI celkem 30 042 tis. EUR, tj. 785 379 tis. Kč, jak je uvedeno v tabulkách č. 2 a 3.

4.2 Finanční prostředky kapitoly státního rozpočtu 329 – *Ministerstvo zemědělství*

Od roku 2002 do roku 2007 byla z rozpočtové kapitoly MZe poskytována finanční podpora prostřednictvím programu ev. č. 229 040 – (resp. 329 040) *Výstavba a technická obnova čistíren odpadních vod a kanalizací*, který již byl uzavřen a jeho financování je ukončeno.

V rámci programu ev. č. 229 040 bylo podpořeno celkem 202 akcí o celkových nákladech na stavebně technologickou část stavby ve výši cca 5 604 mil. Kč. Tyto akce podpořilo MZe částkou 2 103 mil. Kč, z toho na 67 akcí byla ještě poskytnuta podpora ve formě zvýhodněného úvěru v celkové výši cca 1 586 mil. Kč.

Od roku 2006 jsou žadatelům poskytovány finanční prostředky z realizovaného podprogramu ev. č. 229 313 – *Výstavba a obnova čistíren odpadních vod, kanalizací a souvisejících objektů*, který je součástí programu ev. č. 229 310 – *Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací*. Předpokládané výdaje státního rozpočtu činí 2 618 mil. Kč (kapitola MZe 968 mil. Kč, úvěry se státní zárukou 1 650 mil. Kč). K 31. říjnu 2008 bylo ze státního rozpočtu čerpáno 686,4 mil. Kč, úvěr se státní zárukou byl poskytnut ve výši 944 mil. Kč. Úvěr bez státní záruky v předpokládané výši 1 512 mil. Kč nebyl dosud čerpán. Program by měl být ukončen k 31. prosinci 2010.

Pro období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2013 předpokládá MZe realizaci programu ev. č. 129 180 – *Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II*, jehož součástí je podprogram ev. č. 129 183 – *Podpora výstavby a obnovy kanalizací pro veřejnou potřebu*. Z podprogramu budou spolufinancovány akce, které získají finanční podporu z prostředků OPŽP. Z podprogramu bude poskytována též podpora na výstavbu kanalizací pro veřejnou potřebu a na výstavbu ČOV v obcích pod 2 000 EO. Předpokládaný souhrn zdrojů státního rozpočtu na uvedený podprogram činí 2 700 mil. Kč, úvěr poskytnutý bez státní záruky se předpokládá ve výši 1 200 mil. Kč.

4.3 Finanční prostředky kapitoly státního rozpočtu 315 – *Ministerstvo životního prostředí*

Kontrolou bylo zjištěno, že v rámci programu ev. č. 215 210 – *Podpora ochrany životního prostředí a nakládání s odpady* bylo v průběhu let 2003–2007⁸ profinancováno 7 303 mil. Kč, přestože v době čerpání těchto finančních prostředků nebyla dokumentace programu schválena ve smyslu § 2 vyhlášky č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

Z programu ev. č. 215 210 jsou financovány projekty FS a OPI. Finanční prostředky, jež byly pro realizaci potřebných opatření poskytovány prostřednictvím kapitoly MŽP, jsou uvedeny v tabulkách č. 2 a 3.

5. Kontrola u příjemců dotace

Kontrola NKÚ byla zaměřena také na proces přípravy i realizace vodohospodářských projektů, prověřila 6 projektů OPI a 6 projektů FS o celkovém finančním objemu 2 340,635 mil. Kč; zjistila nedostatky zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek a v oblasti uzavírání a plnění smluvních vztahů.

5.1 Nedostatky při zadávání a realizaci veřejných zakázek dle zákona č. 40/2004 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Obec Hustopeče nad Bečvou nestanovila v oznámení zadávacího řízení na zhotovitele stavby kritéria, podle kterých provede výběr zájemců při omezení jejich počtu. Výběr byl proveden bez stanovení kritérií subjektivním hodnocením členů hodnotící komise a nelze jej přezkoumat a vyhodnotit.

Severočeská vodárenská společnost, a.s., neuzavřela smlouvu na dodávku služby „správce stavby“ v souladu se zadáním veřejné zakázky, neboť dodatkem ke smlouvě snížila správcí stavby požadovanou výši bankovní garance.

Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s., stanovily jednotlivá hodnotící kritéria výběrového řízení na zhotovitele stavby, která však v průběhu výběrového řízení nerespektovaly.

5.2 Nedostatky ve smlouvách o dílo uzavřených mezi příjemci podpory a dodavateli

Severočeská vodárenská společnost, a.s.,

- akceptovala zhotoviteli stavby porušení podmínky uvedené v zadávací dokumentaci a ve smlouvě o dílo, dle které byl zhotovitel oprávněn pověřit provedením části díla jiné osoby pouze do výše 60 % celého rozsahu díla. Objem prací subdodavatelů však činil 88,62 %. Chybný postup obhajovala společnost tím, že od ceny subdodávky odečetla cenu strojního zařízení ČOV tak, aby podíl subdodavatelů na realizaci díla činil 57,13 %;
- akceptovala zhotoviteli stavby porušení podmínek smlouvy o dílo. Zhotovitel smluvně pověřil subdodavatele prováděním části díla v rozsahu vyšším než 60 % předmětu díla, přestože ve své nabídce, která byla součástí smlouvy o dílo, neuvedl žádného subdodavatele a potvrdil podpisem, že nehodlá zadat práce jiným osobám;
- nepostupovala v souladu s ustanovením zvláštních obchodních podmínek smlouvy na dodávku služby „správce stavby“ tím, že příjemci provedla platbu v období, kdy nepředložil bankovní garanci za řádné provedení služeb, což bylo podmínkou vzniku jeho nároku na jakoukoliv platbu.

⁸ Údaje za rok 2008 nebyly v době kontroly NKÚ k dispozici.

Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s., považovaly smluvní pokutu za prodlení se splněním lhůty stanovené v harmonogramu Labe–Loučná za tak zásadní, že její výše byla jedním z kritérií výběrového řízení. Možnosti jejího udělení však nevyužily a opakovaně schvalovaly posuny termínů plnění. Jednorázová pokuta byla stanovena ve výši 100 000 EUR a smluvní pokuta za každý den v případě prodlení činila zvláště nad rámec jednorázové pokuty 45 000 EUR.

Město Svratka nevyužilo ustanovení smlouvy o dílo a nevyžadovalo po zhotoviteli bankovní záruku až do dne nabytí právní moci kolaudačního rozhodnutí. Nevyužilo ustanovení smlouvy o dílo a hradilo zhotoviteli faktury v plné výši včetně 10 % zádržného, a nemělo tak záruku odstranění zjištěných vad při předání díla ani vad zjištěných v záruční době.

U některých příjemců dotace bylo zjištěno, že stavební deník nebyl veden v rozsahu stanoveném ve smlouvě o dílo. Kontrola zjistila též fakturování prací, které nebyly uvedeny ve stavebním deníku, či nezačínání prací ve stanoveném termínu, a tím porušení obchodních podmínek smlouvy o dílo.

V některých případech nebyl zhotovitel ve smlouvě o dílo zavázán k povinnosti poskytnout zástupcům SFŽP, MŽP, Ministerstva financí, NKÚ, EK, Evropského účetního dvora a dalších kontrolních orgánů veškeré doklady potřebné k zabezpečení řádného výkonu kontroly a monitorovací činnosti, což bylo jednou z podmínek rozhodnutí o poskytnutí dotace.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola byla zaměřena na stav plnění opatření realizovaných v rámci implementace směrnice Rady č. 91/271/EHS, kterou se ČR zavázala splnit do 31. prosince 2010, a zjistila tyto skutečnosti:

- Podmínky směrnice Rady č. 91/271/EHS nesplňuje 314 aglomerací, z nichž 50 aglomerací včetně Prahy nezpracovalo ani kompletní přípravnou dokumentaci projektů. S ohledem na dobu trvání přípravné a realizační fáze projektu je zřejmé, že v roce 2010 nebudou nezbytná opatření v těchto aglomeracích dokončena.
- Prodloužení přechodného období pro implementaci směrnice Rady č. 91/271/EHS je nereálné, neboť délka přechodného období je součástí smlouvy o přistoupení ČR k EU. Nesplnění termínu je spojeno se sankcí, kterou mohou orgány EU uplatnit vůči ČR.
- Evropská komise dosud nevydala jednoznačné stanovisko definující pojem „vyřešená aglomerace“. MŽE a MŽP stanovily vlastní kritéria; nesouhlasné stanovisko Evropské komise s těmito kritérii by však mohlo ovlivnit předpokládanou výši nákladů na realizaci opatření i termín zajištění žádoucího stavu.
- Předpokládané náklady na realizaci opatření činí pro období let 2007–2010 49 134 mil. Kč a budou financovány zejména z fondů EU, a to ve výši 33 166 mil. Kč, tj. 67,5 %. ČR však musí zajistit spolufinancování ve výši 15 968 mil. Kč tj. 32,5 %. Z této částky by investoři měli vynaložit z vlastních zdrojů 10 034 mil. Kč, což představuje 20,4 % z celkových nákladů na implementaci směrnice.
- Strategie financování zpracovaná v roce 2007 předpokládá, že z operačního programu *Životní prostředí* bude na vodohospodářské projekty čerpána finanční částka ve výši 23 921 mil. Kč. Dle analýzy provedené MŽP bude na tyto projekty poskytnuto z prostředků EU o cca 8 515 mil. Kč méně. Důvodem jsou smlouvy uzavřené mezi vlastníkem a provozovatelem infrastruktury, které dle vyjádření Evropské komise nesplňují podmínky tzv. nejlepší mezinárodní praxe. EU nekompensuje dotacemi chybějící zdroje vlastníků, jejichž smlouvy se soukromými provozními společnostmi nezajišťují odpovídající výši nájemného a nezavazují provozovatele k investicím do infrastruktury s cílem zajistit potřebnou udržitelnost vodohospodářské infrastruktury. V době kontroly NKÚ nebyly jednoznačně stanoveny zdroje

k pokrytí finančního deficitu ve výši cca 8 515 mil. Kč, neboť MŽP ve své analýze uvádí pouze potenciální zdroje k jeho pokrytí, avšak bez uvedení konkrétní finanční částky.

- Podmínky tzv. nejlepší mezinárodní praxe dosud nespĺňují některé smlouvy uzavřené mezi vlastníkem a provozovatelem infrastruktury u projektů financovaných z *Fondu soudržnosti* v období let 2004–2006. V případě, že nedojde k jejich úpravě, nebude příjemci podpory proplacena závěrečná platba ve výši 20 % z poskytnuté podpory EU. Důsledkem nedořešených podmínek je zvýšení vlastních nákladů konečných příjemců dotace na spolufinancování projektů.
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (o finanční kontrole), neobsahuje specifickou úpravu delegace pravomocí v oblasti kontrol evropských prostředků, která by lépe odpovídala požadavkům evropské legislativy.

08/23

Hospodaření příspěvkových organizací s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu poskytnutými z kapitoly *Ministerstvo kultury*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/23. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Mgr. Marie Hošková.

Cílem kontroly bylo prověřit nakládání s majetkem státu, s příspěvkem na provoz a s finančními prostředky poskytnutými na program *Rozvoj a obnova materiálně-technické základny* vybraným státním kulturním organizacím.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2005 až 2007, v případě věcných souvislostí i období předcházející. Kontrola byla prováděna v době od srpna 2008 do února 2009.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Státní opera Praha, Národní filmový archiv a Moravská galerie v Brně.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo Uměleckoprůmyslové museum v Praze, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podáno nebylo.

Kolegium NKÚ na svém VI. zasedání, konaném dne 1. dubna 2009,

schválilo usnesením č. 6/VI/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) ve smyslu ustanovení § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je mimo jiné *ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností*.

MK je jako ústřední orgán státní správy oprávněno zřídit příspěvkové organizace k plnění úkolů v oboru své působnosti. Z rozpočtové kapitoly 334 – *Ministerstvo kultury* byly příspěvkovým organizacím poskytovány příspěvky na provoz, účelové neinvestiční a investiční dotace. Kontrolou bylo prověřeno hospodaření státních příspěvkových organizací v působnosti MK, a to hospodaření Uměleckoprůmyslového musea v Praze (dále jen „UPM“); Státní opery Praha (dále jen „SOP“); Národního filmového archivu (dále jen „NFA“) a Moravské galerie v Brně (dále jen „MG“).

UPM bylo zřízeno v roce 2000 za účelem získávání, shromažďování, trvalého uchovávání, evidování a odborného zpracovávání sbírky muzejní povahy a jejího zpřístupnění veřejnosti. UPM spravuje veřejnou odbornou knihovnu, pořizuje odbornou dokumentaci ke sbírkovým

předmětům, odborně zpracovává, prezentuje a zapůjčuje sbírkové předměty a vydává osvědčení k vývozu těchto předmětů kulturní hodnoty.

SOP vznikla v roce 1992 vyčleněním (delimitací) z Národního divadla za účelem provozování divadelní činnosti spočívající v nastudování a veřejném scénickém předvádění zejména hudebně-dramatických děl formou pořádání divadelních představení či jiných kulturních produkcí nebo formou pohostinských představení pro jiné pořadatele v tuzemsku a v zahraničí.

NFA byl zřízen v roce 1992 za účelem shromažďování, ochrany a vědeckého zpracování audiovizuálních a písemných archiválií a pozůstalostí významných osobností české kinematografie, které tvoří součást národního kulturního dědictví a dokumentují vznik a vývoj filmu. Dále vytváří sbírky soudobé dokumentace, spravuje odbornou knihovnu a provádí vědeckovýzkumné práce v oblasti filmu a filmového archivnictví. NFA patří mezi deset nejvýznamnějších světových filmových archivů.

MG byla zřízena v roce 2000 za účelem získávání, shromažďování, trvalého uchování, evidování a odborného zpracování sbírky muzejní povahy a jejího zpřístupnění veřejnosti. Shromažďuje sbírku výtvarného umění, zejména však volného a užitého umění od středověku po současnost, se zvláštním zřetelem na historický region Moravy. Sbírkové předměty odborně zpracovává, prezentuje, zapůjčuje a pořizuje k nim odbornou dokumentaci. Spravuje historický knižní fond a odbornou knihovnu, provádí vědecký výzkum v oboru své působnosti a vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty. MG je druhým nejvýznamnějším a zároveň největším muzeem umění v České republice.

Pozn.: Obecně závazné právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Hospodaření s majetkem státu

Kontrolou bylo prověřeno hospodaření s majetkem státu, s nímž byly příslušné hospodařit UPM, SOP, NFA a MG v letech 2005 až 2007. Hodnota majetku státu činila k 31. prosinci 2005 celkem 885 730,37 tis. Kč. K 31. prosinci 2006 se jednalo o hodnotu majetku státu v celkové výši 886 599,76 tis. Kč. K 31. prosinci 2007 se jednalo o hodnotu majetku státu v celkové výši 919 405,85 tis. Kč.

Přehled o majetku státu, ke kterému příslušelo hospodaření UPM a SOP v letech 2005 až 2007, je uveden v tabulce č. 1 a). V tabulce č. 1 b) je přehled majetku státu, ke kterému příslušelo hospodaření NFA a MG.

Tabulka č. 1 a) – Přehled majetku příspěvkových organizací (v tis. Kč)

	UPM			SOP		
	k 31. 12. 2005	k 31. 12. 2006	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2005	k 31. 12. 2006	k 31. 12. 2007
Stálá aktiva	155 501,06	153 239,66	150 655,28	262 571,13	252 278,93	243 348,43
Dlouhodobý nehmotný majetek	2 681,72	2 871,16	3 213,10	1 413,92	1 108,56	1 223,47
Oprávký k dlouhodobému nehmotnému majetku	-2 041,19	-2 258,33	-2 429,38	-1 413,92	-1 108,56	-1 223,47
Dlouhodobý hmotný majetek	240 560,66	243 655,07	246 343,35	525 896,97	542 195,83	527 553,53
Oprávký k dlouhodobému hmotnému majetku	-85 700,13	-91 028,24	-96 471,79	-263 325,84	-289 916,90	-284 205,10
Oběžná aktiva	41 635,07	45 528,81	47 841,75	30 642,28	30 080,43	26 919,19
Zásoby	3 294,54	3 236,80	3 248,54	16 256,27	15 465,86	12 493,77
Pohledávky	1 682,78	1 700,53	1 564,58	2 432,73	5 881,55	4 456,74
Finanční majetek	35 392,46	37 998,35	39 014,10	2 326,30	985,61	4 576,64
Přechodné účty aktivní	1 265,29	2 593,13	4 014,53	9 626,98	7 747,41	5 392,04
AKTIVA CELKEM	197 136,13	198 768,47	198 497,03	293 213,41	282 359,36	270 267,62

Zdroj: výkazy „rozvaha“ UPM a SOP k 31. prosinci 2005, k 31. prosinci 2006 a k 31. prosinci 2007.

Tabulka č. 1 b) – Přehled majetku příspěvkových organizací

(v tis. Kč)

	NFA			MG		
	k 31. 12. 2005	k 31. 12. 2006	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2005	k 31. 12. 2006	k 31. 12. 2007
Stálá aktiva	28 689,17	27 566,21	28 018,17	321 060,38	332 255,91	366 122,35
Dlouhodobý nehmotný majetek	3 982,95	4 401,57	5 461,81	3 625,85	3 893,29	4 176,00
Oprávký k dlouhodobému nehmotnému majetku	-3 833,37	-4 146,85	-4 350,01	-2 349,98	-2 849,09	-3 143,76
Dlouhodobý hmotný majetek	74 770,62	75 225,03	74 112,96	375 657,13	394 349,65	435 761,14
Oprávký k dlouhodobému hmotnému majetku	-46 231,03	-47 913,54	-47 206,59	-55 872,62	-63 137,94	-70 671,03
Oběžná aktiva	33 729,51	33 237,39	44 595,38	11 901,77	12 412,42	11 905,30
Zásoby	7 461,57	7 658,93	9 019,23	6 824,90	7 200,32	6 580,46
Pohledávky	14 274,46	12 414,09	15 649,54	4 646,67	3 880,94	4 228,61
Finanční majetek	11 461,09	10 415,10	19 366,52	267,57	1 195,15	734,10
Přechodné účty aktivní	532,39	2 749,27	560,09	162,63	136,01	362,13
AKTIVA CELKEM	62 418,68	60 803,60	72 613,55	332 962,15	344 668,33	378 027,65

Zdroj: výkazy „rozvaha“ NFA a MG k 31. prosinci 2005, k 31. prosinci 2006 a k 31. prosinci 2007.

Kontrolované příspěvkové organizace dosáhly v roce 2005 výnosů v celkové výši 510 587,51 tis. Kč, jejich náklady v uvedeném roce představovaly celkem 507 795,43 tis. Kč. Dosažené hospodářské výsledky v roce 2005 činily u UPM a SOP 0 Kč, u NFA a MG celkem 961,88 tis. Kč.

V roce 2006 dosáhly celkové výnosy kontrolovaných příspěvkových organizací 500 326,27 tis. Kč. V roce 2006 činily náklady těchto příspěvkových organizací 498 685,24 tis. Kč. Dosažené hospodářské výsledky za rok 2006 představovaly u UPM 0 Kč, u SOP, NFA a MG celkem 771,64 tis. Kč.

V roce 2007 dosahovaly celkové výnosy kontrolovaných příspěvkových organizací 504 222,85 tis. Kč. Náklady těchto příspěvkových organizací v roce 2007 činily 496 939,12 tis. Kč. Jejich hospodářské výsledky za rok 2007 představovaly u UPM a SOP 0 Kč, u NFA a MG celkem 6 328,51 tis. Kč.

Přehled hospodaření UPM, SOP, NFA a MG v letech 2005 až 2007 je uveden v tabulce č. 2 a) a 2 b).

Tabulka č. 2 a) – Hospodaření UPM a SOP v letech 2005, 2006 a 2007 (v tis. Kč)

	UPM			SOP		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Výnosy	64 452,47	60 821,71	65 381,80	303 147,56	287 786,27	269 690,90
Náklady	64 452,47	60 821,71	65 381,80	301 754,42	287 062,07	268 846,34
Hospodářský výsledek ¹⁾	0,00	0,00	0,00	1 393,14	724,20	844,56
Daň z příjmů	0,00	0,00	0,00	1 393,14	672,18	844,56
Hospodářský výsledek²⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	52,02	0,00

Tabulka č. 2 b) – Hospodaření NFA a MG v letech 2005, 2006 a 2007 (v tis. Kč)

	NFA			MG		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Výnosy	63 272,86	65 972,08	81 627,02	79 714,62	85 746,21	87 523,13
Náklady	62 310,78	65 646,55	75 302,91	79 277,76	85 154,91	87 408,07
Hospodářský výsledek ¹⁾	962,08	325,53	6 324,11	436,86	591,30	115,06
Daň z příjmů	6,70	1,43	0,74	430,36	195,78	109,92
Hospodářský výsledek²⁾	955,38	324,10	6 323,37	6,50	395,52	5,14

Zdroj: „výkazy zisku a ztráty“ UPM, SOP, NFA a MG sestavené za roky 2005, 2006 a 2007.

¹⁾ Hospodářský výsledek před zdaněním.

²⁾ Hospodářský výsledek po zdanění.

2. Příspěvky a dotace MK

V kontrolovaném období let 2005 až 2007 poskytlo MK ze své kapitoly kontrolovaným příspěvkovým organizacím finanční prostředky v souhrnné výši 916 411 tis. Kč, z toho celkem 794 243 tis. Kč jako příspěvek na provoz těchto organizací a 122 168 tis. Kč formou dotací účelově určených na konkrétní projekty a akce.

Přehled finančních prostředků poskytnutých z kapitoly MK jako příspěvek na provoz kontrolovaných příspěvkových organizací spolu s finančními prostředky neinvestičních i investičních dotací poskytnutých v letech 2005 až 2007 je uveden v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Finanční prostředky poskytnuté z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury (v tis. Kč)

	2005			
	UPM	SOP	NFA	MG
Příspěvek na provoz	39 544	125 304	27 850	57 927
Dotace	12 117	35 857	155	7 116
z toho program:				
– Výzkum a vývoj	4 759	-	-	2 226
– Kulturní aktivity	1 310	-	-	2 935
– ISO	4 646	-	-	1 945
– VISK	196	-	100	10
– Reprodukce majetku	-	35 857	-	-
CELKEM	51 661	161 161	28 005	65 043

	2006			
	UPM	SOP	NFA	MG
Příspěvek na provoz	41 297	140 126	29 349	58 492
Dotace	7 213	28 495	404	9 235
z toho program:				
– Výzkum a vývoj	4 180	-	-	1 500
– Kulturní aktivity	967	1 730	-	3 610
– ISO	1 476	-	-	1 480
– VISK	190	-	90	-
– Reprodukce majetku	-	26 765	-	-
CELKEM	48 510	168 621	29 753	67 727

	2007			
	UPM	SOP	NFA	MG
Příspěvek na provoz	42 516	138 615	31 798	61 425
Dotace	7 701	900	2 919	10 056
z toho program:				
– Výzkum a vývoj	4 200	-	-	2 030
– Kulturní aktivity	1 750	300	2 300	1 747
– ISO	995	-	-	1 623
– VISK	506	-	569	140
– Reprodukce majetku	-	600	-	4 516
CELKEM	50 217	139 515	34 717	71 481

Zdroj: finanční vypořádání vztahů se státním rozpočtem za roky 2005–2007.

3. Ministerstvo kultury

MK jako zřizovatel ve zřizovacích listinách UPM, SOP, NFA a MG nevymezilo majetek svěřený příspěvkovým organizacím buď vůbec, nebo bylo vymezení majetku neúplné či chybné.

Zřizovací listiny kontrolovaných příspěvkových organizací byly vydány podle zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky). Dle ustanovení § 31 odst. 2 písm. e) má zřizovací listina obsahovat vymezení majetku, k němuž má organizace právo hospodaření podle výše uvedeného zákona.

4. Příspěvkové organizace

4.1 Hospodaření se zásobami

UPM k 31. prosinci 2007 hospodařilo se zásobami ve výši 3 248 540 Kč. Z předložených výkazů vyplývá, že dochází k postupnému nárůstu stavu zásob. Tento stav je zapříčiněn zásobami z minulých let, které jsou v současné době prakticky neprodejné, jde např. o publikace k dříve realizovaným výstavám. Tento stav není od roku 2005 řešen.

SOP k 31. prosinci 2007 hospodařila se zásobami ve výši 12 493 769 Kč. Stav zásob byl ovlivněn zejména tím, že nejsou dlouhodobě a v dostatečné míře likvidovány nepotřebné zásoby. Jde např. o nepotřebný materiál, propagační předměty a vytištěné programy, které nejsou aktuální a nebudou dále využívány.

Stav zásob, např. programů a propagačního materiálu ve výši 6 780 293 Kč a zásoba lehkého topného oleje ve výši 677 250 Kč, nejsou od roku 2005 řešeny.

4.2 Pronájem nemovitého majetku

SOP porušila ustanovení § 27 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, tím, že uzavřela smlouvu o nájmu na dobu neurčitou. Předmětem nájmu byl dočasně nepotřebný majetek – nebytové prostory včetně příslušenství. Smlouvu o nájmu bylo možné sjednat pouze na dobu určitou v trvání nejdéle pěti let pro jednoho uživatele.

Kontrolou jedenácti nájemních smluv s celkovým ročním nájemným ve výši 3 530 578 Kč včetně DPH bylo zjištěno, že ani v jednom případě nebyl k uzavření těchto smluv vydán souhlas zřizovatele, přestože předchozí souhlas si zřizovatel vyhradil ve zřizovací listině. Na základě zjištění NKÚ požádala SOP o souhlas zřizovatele dodatečně.

4.3 Nakládání s pohledávkami

NFA porušil ustanovení § 34 odst. 1 a § 3 zákona č. 219/2000 Sb., neboť se písemně dohodl s právnickou osobou na prominutí části dluhu. Prominout dluh lze jen ve výjimečných případech ze závažných důvodů, kterými jsou tíživé sociální poměry dlužníka – fyzické osoby.

NFA jako věřitel uzavřel s dlužníkem, právnickou osobou, dohodu o splátkovém kalendáři za neuhrazené penalizační faktury v celkové výši 1 344 tis. Kč. Smluvní strany se dohodly na splátkách a současně se dohodly, že v případě, kdy dlužník zaplatí prvních 24 splátek v plné výši a včas, nebude věřitel požadovat po dlužníkovi zaplacení poslední splátky a dlužníkovi promine zbývající část dluhu v rozsahu poslední splátky ve výši 336 tis. Kč.

4.4 Inventarizace

MG porušila ustanovení § 29 odst. 1 a § 30 odst. 1 písm. a), b) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, tím, že při provádění inventarizace majetku a závazků v letech 2005, 2006 a 2007 nezjistila skutečný stav veškerého majetku a závazků a neověřila, zda skutečný stav majetku a závazků odpovídá stavu majetku v účetnictví.

Například:

- Inventurní soupisy nebyly předloženy pro účet 013 – *Software*, 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* a 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí*.
- V inventurních soupisech pozemků nebyly uvedeny pozemky pod budovami, ke kterým má MG příslušnost hospodařit, ani pozemky nově nabyté v příslušném účetním období.
- MG nezúčtovala vyčíslené inventarizační rozdíly.

Nedostatky v inventarizaci majetku a závazků byly zjištěny rovněž u SOP – nedostatky v inventarizaci pozemků, výpočetní techniky a dekorací.

4.5 Ostatní zjištění

UPM nepostupovalo v souladu s ustanovením § 17 odst. 1, § 18 odst. 1, 6 a 8 zákona č. 586/1992 Sb. tím, že částku 1 101 560 EUR nezdaniilo ve zdaňovacím období roku 2006 a nezdaniilo ji ani do doby ukončení kontroly NKÚ.

UPM v roce 2003 zapůjčilo na zahraniční výstavu kolekci šperků, které byly v zahraničí odcizeny. UPM dosáhlo dohody o náhradě škody a tato úhrada, vyplacená ve výši stanovené pojistnými cenami předmětů, činila 1 133 037,45 EUR včetně úroků v částce 31 477,45 EUR.

Dohoda obsahovala mj. podmínku, že do dvou let po vyplacení náhrady je UPM v případě nálezu a vrácení šperků povinno uvedenou částku náhrady vrátit.

Dvouletá lhůta uplynula dne 28. října 2006 a dle ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, měla být částka přijaté náhrady škody zahrnuta do výnosů UPM za zdaňovací období roku 2006.

III. Shrnutí

MK jako zřizovatel ve zřizovacích listinách UPM, SOP, NFA a MG nevymezilo majetek svěřený příspěvkovým organizacím buď vůbec, nebo bylo vymezení majetku neúplné či chybné.

UPM a SOP hospodařily v kontrolovaných letech s nepotřebnými a nepoužitelnými zásobami z minulých let, které nebyly v dostatečné míře likvidovány.

NFA se písemně dohodl s právnickou osobou na prominutí části dluhu. Prominutí dluhu dle zákona č. 219/2000 Sb. je zcela výjimečným nakládáním s pohledávkou státu a může se týkat jen fyzické osoby.

UPM nezahmulo částku 1 101 560 EUR přijatou jako náhradu škody do výnosů za příslušné zdaňovací období a přijatou částku nezdanilo v souladu se zákonem o daních z příjmů.

08/24

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Energetický regulační úřad a hospodaření v rámci této kapitoly

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/24. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit správnost výkazů předkládaných ke dni 31. prosince 2007 Energetickým regulačním úřadem jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu za rok 2007; prověřit hospodaření s majetkem státu a s rozpočtovými prostředky vynakládanými z této kapitoly.

Kontroly byly podrobeny činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví Energetického regulačního úřadu a které měly vliv na hodnotu kontrolovaných konečných zůstatků v jeho účetní závěrce (dále také „ÚZ“) za období roku 2007 sestavené k 31. prosinci 2007, včetně souvisejících skutečností z let předchozích a z roku 2008, a hospodaření s majetkem státu a s rozpočtovými prostředky vynakládanými z této kapitoly v roce 2007.

Kontrola byla prováděna od 28. srpna 2008 do 26. února 2009 u Energetického regulačního úřadu (dále také „ERÚ“) se sídlem Jihlava, Masarykovo nám. 91/5.

Kontrolovaná osoba proti kontrolnímu protokolu nepodala námitky.

Kolegium NKÚ na svém VII. zasedání, konaném dne 4. května 2009,

schválilo usnesením č. 12/VII/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

ERÚ byl zřízen k 1. lednu 2001 zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon). Je správním úřadem pro výkon regulace v energetice a je samostatnou kapitolou státního rozpočtu České republiky 349 – *Energetický regulační úřad*.

V působnosti ERÚ je:

- podpora hospodářské soutěže,
- podpora využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie,
- ochrana zájmů spotřebitelů v těch oblastech energetických odvětví, kde není možná konkurence.

ERÚ plní také další úkoly, které jsou vymezeny zejména v ustanoveních § 17 zákona č. 458/2000 Sb.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Údaje vykazované v ÚZ k 31. prosinci 2007

Tabulka č. 1 – Údaje z výkazu rozvaha organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací (dále jen „výkaz rozvaha“) k 31. prosinci 2007 (v tis. Kč)

Aktiva			Pasiva		
Stálá aktiva	Oběžná aktiva	Aktiva celkem	Vlastní zdroje	Cizí zdroje	Pasiva celkem
122 610,97	75 054,38	197 665,35	141 356,05	56 309,29	197 665,34

Zdroj: informační systém Ministerstva financí ARIS.

Tabulka č. 2 – Údaje z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů (dále jen „výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu“) k 31. prosinci 2007 (v tis. Kč)

Rozpočtové příjmy		Rozpočtové výdaje	
Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku
0	327,02	117 749,00	101 130,07

Zdroj: informační systém Ministerstva financí ARIS.

2. Zjištěné nesprávnosti v ÚZ k 31. prosinci 2007

Tabulka č. 3 – Celková nesprávnost v ÚZ k 31. prosinci 2007 (v Kč)

Nesprávnost v jednotlivých výkazech ÚZ		Celková nesprávnost v ÚZ
Rozvaha	Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu	
6 680	0	6 680

Nesprávnost v ÚZ ERÚ byla zjištěna pouze ve výkazu rozvaha a v absolutní hodnotě činila 6 680 Kč.

- ERÚ v rozporu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a v rozporu s ustanovením § 14 odst. 5 vyhlášky č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu, účtoval zálohové faktury za předplatné novin a časopisů do nákladů. V důsledku tohoto nesprávného postupu byl v ÚZ nadhodnocen konečný zůstatek účtu 964 – *Saldo výdajů a nákladů* vlivem nadhodnocení účtu 410 – *Materiální náklady* a podhodnocen konečný zůstatek účtu 314 – *Poskytnuté provozní zálohy* o 6 680 Kč.
- ERÚ vykazuje na účtu 021 – *Stavby* bytovou jednotku v pořizovací ceně 121 154 Kč. Součástí této ceny je však i spoluvlastnický podíl na pozemcích, o kterém ERÚ v rozporu s ustanovením § 8 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 505/2002 Sb., účtoval na účtu 021 – *Stavby*.

V důsledku tohoto postupu ERÚ nadhodnotil v ÚZ konečný zůstatek účtu 021 – *Stavby* a podhodnotil konečný zůstatek účtu 031 – *Pozemky* o částku, kterou nebylo možné vyčíslit, protože v příslušné kupní smlouvě není vyčíslena zvláště kupní cena za byt a kupní cena za související díl pozemku.

V účetnictví ERÚ byly zjištěny některé další nedostatky, které však neovlivnily konečné zůstatky účtů vykázaných v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007.

3. Náležitosti a úplnost účetní závěrky

V souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 563/1991 Sb. a vyhlášky č. 505/2002 Sb. příloha účetní závěrky vysvětluje a doplňuje údaje obsažené v rozvaze, ve výkazu zisku a ztráty a obsahuje další údaje, které jsou podstatné pro posouzení majetkoprávní situace a které jsou rozhodující pro hospodaření účetní jednotky. V rozporu s ustanoveními § 7 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb. a § 24 odst. 4 vyhlášky č. 505/2002 Sb. nebyly v příloze ÚZ ERÚ uvedeny např.:

- informace o použitých účetních metodách,
- informace o podrozvahových účtech, na kterých ERÚ eviduje např.:
 - drobný dlouhodobý hmotný majetek do 1 000 Kč (tzv. operativní evidence),
 - pohledávku v konkurzním řízení ve výši 15 275 Kč.

4. Další zjištění

ERÚ nepostupoval v souladu s ustanovením § 49 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), neboť do konce rozpočtového roku 2007 nezajistil vyúčtování poskytnutých zálohových plateb za některé služby (např. úklid, odvoz odpadu, bezpečnostní služby, revizi zařízení) v celkové výši 183 890 Kč.

5. Vnitřní kontrolní systém

ERÚ nepostupoval v roce 2007 vždy v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, a vyhláškou č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb. Byly zjištěny případy, kdy příkazce operace, správce rozpočtu a hlavní účetní neprokázali u hospodářských operací provedení předběžné kontroly před a po vzniku závazku.

Schvalovací postupy nebyly ve vnitřním předpisu ERÚ nastaveny správně, protože vyžadovaly provádění předběžné kontroly pouze při čerpání prostředků v částce vyšší než 20 000 Kč. Tento nedostatek byl počátkem ledna 2008 odstraněn úpravou vnitřního předpisu.

III. Shrnutí a vyhodnocení

V souladu s doporučením mezinárodních kontrolních standardů INTOSAI byla nejvyšší možná míra špatné evidence (hladina významnosti), kterou uživatelé účetních výkazů mohou shledávat jako ještě přijatelnou, stanovena jako 2 % z hodnoty, která nejpřiměřeněji zobrazuje rozsah finanční činnosti účetní jednotky. V případě ERÚ představují v roce 2007 tuto hodnotu celkové výdaje ve výši 101 130,07 tis. Kč, a hladina významnosti (2 % z výdajů) tak představuje částku 2 023 tis. Kč.

Z rozsahu zjištěné nesprávnosti v účetní závěrce sestavené ERÚ k 31. prosinci 2007 a z porovnání zjištěné nesprávnosti se stanovenou nejvyšší možnou mírou špatné evidence (hladinou významnosti) je zřejmé, že účetní závěrka sestavená k 31. prosinci 2007 podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví za účetní období roku 2007 v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. a příslušnými právními předpisy.

08/26

Finanční prostředky na pořízení silničního spojení Brno–Vídeň (R52)

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/26. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Petr Skála.

Cílem kontrolní akce bylo prověřit, zda příprava silničního spojení Brno–Vídeň (R52) dává předpoklad k efektivní realizaci investice, včetně vyhodnocení rizik pro financování této investice prostřednictvím operačního programu *Doprava*.

Kontrola byla prováděna v době od srpna 2008 do března 2009.

Kontrolováno bylo období od roku 2003 do ukončení kontroly a v případě věcných souvislostí i období předchozí.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy (dále jen „MD“);
Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“);
Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“);
Ředitelství silnic a dálnic ČR (dále jen „ŘSD“);
Státní fond dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly MD a ŘSD, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách, které podalo MD, bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém X. zasedání, konaném dne 17. června 2009,

schválilo usnesením č. 6/X/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Záměr pořídit rychlostní spojení Brno–Vídeň v trase stávající silnice I/52¹ se datuje od doby 2. světové války. Obnovení tohoto záměru pochází z počátku devadesátých let minulého století, kdy vláda České republiky ve svém usnesení ze dne 29. června 1992 č. 465 o *prioritách pro poskytování státních záruk za úvěry a o zásadách pro poskytování státních záruk za úvěry* souhlasila se zařazením akce *Přestavba silnice I/52 Brno – Mikulov – (Vídeň)* do seznamu prioritních projektů. Stavba byla dále potvrzena usnesením vlády ze dne 10. listopadu 1993 č. 631 a usnesením vlády ze dne 16. října 1996 č. 528, ve kterých se počítalo se zahájením stavby úseku Pohořelice – Nová Ves – Nový Přerov – státní hranice České republiky (dále jen „ČR“) s Rakouskem až po roce 2005. MD zdůvodnilo plánované vedení rychlostní silnice R52 na Nový Přerov problematickým vedením trasy rychlostní silnice na Mikulov přes vodní nádrž

1 I/52 – pro účely tohoto KZ se jedná o stávající silnici první třídy v úseku Pohořelice–Mikulov.

Nové Mlýny, negativními dopady na životní prostředí a vyšší nákladů na pořízení této rychlostní komunikace.

NKÚ se problematikou přestavby silnice I/52 Brno–Mikulov zabýval již v kontrolní akci č. 96/19 – *Hospodaření s prostředky státního rozpočtu při stavbě silnice I/52 Brno–Rajhrad–Mikulov* (KZ byl zveřejněn v částce 1/1997 Věstníku NKÚ). V rámci kontrolní akce č. 96/19 byly mj. zjištěny skutečnosti, které jsou pro tuto kontrolní akci podstatné:

- V úseku Rajhrad–Pohořelice byla vybudována čtyřpruhová rychlostní silnice o délce 16,682 km.
- Výhledové dopravní zatížení pro rok 2020 na úseku Rajhrad–Pohořelice se předpokládá mezi 12–16 tisíci vozidly/24 hod. a na úseku Pohořelice–Mikulov 5–8 tisíc vozidel/24 hod.
- Pro úsek Pohořelice – Mikulov – státní hranice ČR s Rakouskem nebyla plánována silnice rychlostního typu.

Pozn.: V příloze č. 1 jsou uvedeny mapy vedení tras R52 a R55; v příloze č. 2 je uveden přehled zkratk použitých v tomto kontrolním závěru.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

ČR vstupem do Evropské unie (dále jen „EU“) převzala v roce 2004 závazky související s budováním sítě TEN-T² [čl. 5 rozhodnutí Evropského parlamentu (dále jen „EP“) a Rady č. 884/2004/ES]. Zároveň by ČR měla dodržovat základní principy optimální alokace zdrojů z hlediska národních zájmů a udržitelného rozvoje. Řádná koncepční příprava³ je základním předpokladem pro objektivní rozhodování o efektivní alokaci národních a evropských zdrojů. Pro zabezpečení společensko-ekonomické efektivnosti⁴ silničního spojení Brno–Vídeň je nutné sladit mezinárodní aspekt silničního spojení Brno–Vídeň a společensko-ekonomickou efektivnost pro ČR.

A) Mezinárodní aspekty přípravy spojení Brno–Vídeň

Mezinárodní aspekty jsou determinovány jednak jasně deklarovaným zájmem EU vytvořit takovou dopravní infrastrukturu, která by umožnila další udržitelný rozvoj, a jednak zájmem Rakouska a ČR na vybudování takové národní sítě, která by byla efektivní a co nejvíce šetrná k životnímu prostředí.

Evropská komise (dále jen „EK“) iniciovala v roce 1998 v souvislosti s přípravou kandidátských zemí do EU a potřebou dalšího rozvoje sítě TEN-T proces TINA⁵. V průběhu procesu TINA byly identifikovány vazby a styčné body různých druhů dopravy jako složek budoucí transevropské dopravní sítě. V roce 1998 bylo silniční spojení Brno–Vídeň v trase silnice I/52 zařazeno v procesu TINA jako tzv. dodatečný komponent sítě TINA.

V rámci EU byla zřízena „skupina na vysoké úrovni“⁶ pro transevropské dopravní sítě (dále jen „HLG“), která měla v letech 2002 až 2003 navrhnout řešení začlenění sítě TINA do stávající dopravní sítě TEN-T. Vzhledem ke skutečnosti, že transevropská síť je příliš rozsáhlá a není možné realizovat ji najednou v celém rozsahu, navrhla HLG prioritní projekty k realizaci do roku 2020. Na

² Transport European Network – transevropská dopravní síť, která byla v roce 1993 schválena Evropským parlamentem. Jedná se o síť silničních a železničních koridorů, mezinárodních letišť a vodních cest.

³ Pro účely tohoto kontrolního závěru se jedná o období přípravy investiční akce od definování jejího záměru do zahájení prací na projektové dokumentaci pro územní řízení.

⁴ Vztah mezi předpokládanými, případně skutečnými společenskými výnosy, a předpokládanými, případně skutečnými společenskými náklady. Vstupem pro posouzení tohoto vztahu jsou kvantifikované předpokládané výnosy a náklady. Výstupem jsou údaje použitelné pro vzájemné porovnání výhodnosti jednotlivých investic (v případě tohoto kontrolního závěru investic do dopravních sítí). Jako kritéria srovnání se používají údaje jako ve finančních analýzách, zejména vnitřní výnosové procento, čistá současná hodnota apod.

⁵ Transport Infrastructure Needs Assessment – posouzení potřeb dopravní infrastruktury.

⁶ Skupina na vysoké úrovni – High Level Group (HLG).

základě závěrečné zprávy z činnosti HLG bylo v rozhodnutí EP a Rady č. 884/2004/ES, které určuje hlavní směry TEN-T, definováno 30 prioritních nadnárodních projektů. Prioritní projekt č. 25 je veden v dálniční ose z Gdaňsku na Katovice, odkud jedna větev směřuje do Brna a Vídně a druhá větev přes Žilinu do Bratislavy. Projekt je definován strategickými body Gdaňsk–Brno/Bratislava–Vídeň bez určení konkrétního místa přechodu státní hranice ČR s Rakouskem. Pouze v mapovém podkladu 2.11. Rakousko je specifikován silniční úsek Brno–Vídeň v trase Brno–Pohořelice–Mikulov/Drasenhofen. Trasy zakreslené v tomto mapovém podkladu jsou však jen orientační, závazné jsou pouze určené strategické body, v tomto případě Brno a Vídeň. Konkrétní vedení tras mělo být vybráno příslušnými státy jako optimální propojení závazných uzlových bodů koridorů TEN-T na základě posouzení z hlediska ekonomického, dopravního a environmentálního.

EU vytvořila v rámci procesu TINA prostor pro pochopení významu tvorby sítě TEN-T a jejího budoucího financování. EU se šestiletým předstihem v tomto procesu vysvětlila přístupujícím zemím hlavní podmínky rozvoje infrastruktury TEN-T, které vycházely zejména z rozhodnutí EP a Rady č. 1692/96/ES a z jeho novelizace č. 884/2004/ES. V těchto dokumentech je mj. uvedeno, že projekty by měly:

- být pokud možno ekonomicky životaschopné⁷;
- respektovat zájmy životního prostředí;
- zajistit pokud možno intermodalitu⁸ a interoperabilitu⁹ dopravy;
- být u přeshraničních úseků navrženy v úzké spolupráci se státy EU, které participují na trase, a s Výborem pro transevropskou dopravní síť.

V materiálu TINA-report 1998 byly v části *Metodologie pro posouzení potřeb dopravní infrastruktury (TINA PROCES)* určeny další podmínky pro zařazení dodatečných komponentů do sítě TEN-T, a to zejména:

- Musí být schopné vytvořit síť odpovídající požadavkům uvedeným ve směrniciích EU.
- Tam, kde je to možné, je třeba dát prioritu lepšímu využití existující infrastruktury.
- Předpokládá se dokončení realizace do roku 2015.

Kandidátské země byly upozorněny, že spolufinancování jakéhokoliv projektu je vázáno na plnění výše uvedených podmínek. Na základě připomínek EK byla tato skutečnost rovněž zpracována do preambule operačního programu *Doprava*.

Proces koncepční přípravy silničního spojení Brno–Vídeň zahájilo Rakousko a ČR na počátku roku 1998. V té době existovaly tři možnosti vedení tras silničního spojení Brno–Vídeň:

- Brno – Pohořelice – Nový Pátek s pokračováním na rakouské straně – tento návrh prosazovalo MD a ŘSD z hlediska nižších stavebních nákladů, jeho nekonfliktnosti s životním prostředím a méně náročné technické stránky realizace;
- Brno – Pohořelice – Mikulov – státní hranice ČR s Rakouskem – Schrick – Vídeň, kterou prosazovalo Rakousko. Tato trasa však má na české straně vysoké stavební náklady, technické problémy při vedení trasy přes vodní nádrž Nové Mlýny a podstatné konflikty s životním prostředím;
- Brno – Břeclav (D2) – státní hranice ČR s Rakouskem – Schrick – Vídeň, kterou prosazovalo MŽP z důvodu šetrnosti k životnímu prostředí a vzhledem k širším dopravním vztahům.

Dne 7. května 1999 proběhlo setkání expertů obou států ve Valticích. Na tomto jednání rakouská strana odmítla české návrhy tras jak přes Nový Pátek, tak přes Břeclav. Česká strana po-

⁷ Termín používaný autory analýz 2000 a 2001; který vyjadřuje rovnováhu mezi čistou současnou hodnotou nákladů a výnosů investice při určené diskontní sazbě 7 %.

⁸ Intermodální přepravní systém je druh kombinované přepravy využívající více dopravních oborů při přepravě nákladů.

⁹ Mezinárodní kompatibilita dopravy.

nechala veškerou iniciativu rakouské straně, která vypracovala všechny předprojektové studie týkající se komplexní problematiky silničního spojení Brno–Vídeň.

Strategickým materiálem, ze kterého vycházela rakouská strana při preferování trasy Vídeň–Drasenhofen–Mikulov, byla studie z ledna 1999 s názvem *Utváření silniční sítě v dunajsko-evropském prostoru se zvláštním zřetelem na hospodářský prostor Rakousko* (dále jen „GSD 1999“). Tato studie identifikovala „přednostní směry tržního potenciálu Rakouska“.

Další studie již zadávala ke zpracování převážně země Dolní Rakousko. Výsledky těchto rakouských studií byly shrnuty v materiálu *Argumentarium A5 Nord Autobahn*, který byl vydán dne 31. ledna 2005 (dále jen „Argumentarium“).

Dne 9. listopadu 2005 oba ministři odpovídající za resort dopravy podepsali memorandum, ve kterém byl uveden přechodový bod v prostoru obcí Drasenhofen a Mikulov, který by měl být dále upřesněn v následné mezistátní dohodě. Zároveň se obě strany dohodly, že vyvinou maximální úsilí získat finanční podporu EU.

Dne 9. června 2008 vláda ČR přijala usnesení č. 735, ve kterém rozhodla propojit R52¹⁰ a rakouskou dálnici A5 mezi městy Mikulov a Drasenhofen a propojit rychlostní silnici R55¹¹ na rakouskou dálniční a silniční síť mezi městem Břeclav, místní část Poštorná, a obcí Reintal.

Dohoda mezi vládou ČR a vládou Rakouské republiky o propojení kapacitních pozemních komunikací A5 a R52 na státní hranici ČR s Rakouskem mezi obcemi Drasenhofen a Mikulov byla podepsána dne 23. ledna 2009.

Termín dokončení R52 je plánován na rok 2012 v celkových nákladech ve výši 10 mld. Kč. Podle údajů MD, které zpracovalo časový harmonogram jednání s rakouskou stranou o napojení R55 na rakouskou silniční síť, budou ukončeny přípravné práce a podepsána mezinárodní dohoda s Rakouskou spolkovou vládou v červnu 2010.

V souvislosti s možností spolufinancování z finančních prostředků EU ve výši 7 mld. Kč předložila ČR v roce 2008 komparativní studii¹² dvou alternativ¹³ silničního spojení Brno–Vídeň k objektivnímu posouzení příslušným evropským orgánům tak, aby mohla EK kompetentně rozhodnout o spolufinancování projektu. Komparativní studie doporučila realizovat spojení Brno–Vídeň v trase R52 a A5 přes Mikulov.

Celý proces jednání mezi ČR, Rakouskem a EU o přípravě realizace stavby rychlostní silnice R52 se vyznačoval rozpory v jednání a rozhodování příslušných orgánů státní správy, nesouhlasnými námitkami veřejnosti a dotčených obcí.

B) Koncepční příprava ČR k pořízení silničního spojení Brno–Vídeň

Cílem koncepční přípravy je zajistit věrohodné podklady pro rozhodnutí, která by respektovala zejména:

- budoucí společensko-ekonomickou efektivnost;
- zabezpečení co nejmenších dopadů na životní prostředí.

¹⁰ R52 – pro účely tohoto KZ se jedná o plánovanou rychlostní silnici v úseku Pohofelice – Mikulov – státní hranice ČR s Rakouskem (alternativa Mikulov).

¹¹ R55 – pro účely tohoto KZ se jedná o plánované prodloužení budované rychlostní silnice R55 z dálnice D2 obchvatem Břeclavi na státní hranici ČR a Rakouska (alternativa Břeclav).

¹² Porovnávací studie dvou možných alternativ vedení trasy pozemní komunikace, která má určit, která alternativa je společensko-ekonomicky optimální.

¹³ Alternativa – jedna možnost ze dvou možností zásadního řešení potřeby dopravní obslužnosti, která je dána trasou s vytyčenými uzlovými body.

Za zabezpečení věrohodných podkladů je odpovědné MD, které je nejvyšším správním orgánem pro resort dopravy a které dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, je povinno:

- respektovat zákony, usnesení vlády, mezinárodní smlouvy aj.;
- zkoumat společenskou problematiku resortu dopravy.

V období přístupových jednání před vstupem ČR do EU byl usnesením vlády ze dne 21. července 1999 č. 741 schválen koncepční dokument *Návrh rozvoje dopravních sítí v České republice do roku 2010*, který však nezohledňoval příslušné požadavky EU na tvorbu sítě TEN-T. Tuto skutečnost konstatovala společná kontrolní akce NKÚ a BRH¹⁴ č. 02/10, která byla provedena v rámci twinningového projektu v době přístupových jednání mezi ČR a EU (KZ byl zveřejněn v částce 2/2003 Věstníku NKÚ). V rámci této kontroly bylo mj. zjištěno že:

- neexistuje vazba mezi strategickými, koncepčními a programovými cíli;
- nebyl zpracován systém alokace zdrojů do projektů podle výše společensko-ekonomické efektivity.

MD zahájilo v roce 2003 na základě usnesení vlády ze dne 22. září 2003 č. 938 proces zpracování koncepčního dokumentu *Generální plán rozvoje dopravní infrastruktury* (dále jen „GEPARDI“). V roce 2007 provedl NKÚ kontrolní akci č. 06/36 – *Finanční prostředky vynaložené na rozvoj dopravních sítí v České republice*, v rámci které prověřil průběh procesu zpracování GEPARDI, který byl v té době předložen vládě ČR ke schválení. Kontrolní závěr (zveřejněný v částce 3/2007 Věstníku NKÚ) konstatoval dobrou úroveň zpracování GEPARDI a objektivitu použitých rozhodovacích procesů. Součástí dokumentu GEPARDI byla tzv. multikriteriální analýza¹⁵, ve které byly seřazeny záměry na pořízení jednotlivých částí dopravní infrastruktury ČR podle tzv. atraktivity (výsledek společensko-ekonomického hodnocení). V tomto materiálu měla R52 nízké hodnocení a byla jí přiřazena malá priorita realizace. Vláda ČR svým usnesením ze dne 12. dubna 2006 č. 381 vzala GEPARDI na vědomí a uložila ministru dopravy dopracovat systém stanovení priorit, dokončit SEA¹⁶ a do 31. prosince 2006 dokument předložit vládě ČR ke schválení. Po skončení kontrolní akce č. 06/36 byly rozhodnutím vedení resortu dopravy práce na GEPARDI zastaveny. MD následně zpracovalo *Harmonogram výstavby dopravní infrastruktury v letech 2008–2013*, který vychází pouze z technické připravenosti jednotlivých projektů navrhovaných pro rozvoj dopravní sítě ČR, a to bez ohledu na jejich společenskou potřebnost.

MD tak zrušilo základní systémové kroky vedoucí k zabezpečení optimální alokace zdrojů už v rámci své koncepční činnosti.

Koncepční příprava silničního spojení Brno–Vídeň probíhala ve dvou etapách:

- v období od roku 1998, kdy byl ukončen proces TINA, do konce roku 2005, kdy bylo podepsáno společné memorandum české a rakouské strany,
- v období od roku 2006 do současnosti, kdy na české straně začala příprava realizace alternativy Mikulov, tj. rychlostní silnice R52.

MD mělo od roku 1998 připravovat záměr silničního spojení Brno–Vídeň z hlediska doporučených postupů EU a z hlediska volby optimální trasy přeshraničních úseků, avšak zůstalo pasivní a přenechalo veškerou iniciativu rakouské straně. Aktivně se nezúčastnilo ani spolupráce na společné rakousko-české předprojektové studii (2003) a přenechalo iniciativu ŘSD.

¹⁴ Bundesrechnungshof – Spolkový účetní dvůr ve Spolkové republice Německo.

¹⁵ Nástroj pro stanovení priorit mezi investičními záměry, projekty apod. na základě bodového hodnocení vah vybraných kritérií. Každé kritérium je bodováno pro každý projekt a celkový počet bodů ze všech kritérií určí konečné priority nebo naopak přispěje k vyloučení projektu. Tento přístup lze použít jak pro konkrétní projekty, tak pro oblast priorit.

¹⁶ Strategic Environmental Assessment – posuzování vlivů koncepce na životní prostředí.

MD nezažalo v období od roku 1998 do roku 2006 žádnou dopravní studii, která by se zabývala vedením alternativní trasy přes Břeclav, tj. prodloužení, R55 z D2 obchvatem Břeclavi na hraniční přechod z ČR do Rakouska Poštorná/Reintal, a nereagovalo na zjevné nedostatky v Argumentariu.

Například:

Argumentarium neobsahovalo hodnocení volby trasy z hlediska širších dopravních vztahů, o čemž svědčí následující skutečnosti:

- V Argumentariu udávaná vzdálenost k průmyslové zóně Katovice přes přechod Reintal v relaci Vídeň–Krakov 470 km zjevně opomíjí možnost využití rychlostní silnice R55, která je také v materiálu TINA uvedena a která zkracuje kalkulovanou vzdálenost v relaci Vídeň–Krakov o 20–30 km.
- Tvrzení, že vedení trasy přes Mikulov vykazuje na české straně nižší konfliktní potenciál než trasa v alternativě Břeclav, nebylo řádně doloženo. Tuto skutečnost potvrzuje i průběh jednání dne 2. února 2005 v Mikulově, kde rakouská strana vznesla dotaz na možné vedení silničního spojení Brno–Vídeň přes Břeclav vzhledem k environmentálním problémům při vedení trasy na Mikulov. Přítomný zástupce MD tuto možnost odmítl.

Na konci roku 2006 schválilo MD investiční záměry tří úseků rychlostní silnice R52 (Pohořelice–Ivaň, Ivaň–Perná, Perná – st. hranice ČR/Rakousko) s celkovými předpokládanými náklady 10 mld. Kč. Ekonomické hodnocení provedené ŘSD dle závazné směrnice MD s názvem *Český systém hodnocení silnic* neprokázalo ekonomickou efektivnost této investice. MD zmíněné investiční záměry schválilo bez připomínek a souhlasilo s jejich registrací. V téže době byl ukončen proces schvalování *Územního plánu velkého územního celku Břeclavska* (dále jen „ÚP VÚC Břeclavska“), který počítá s vedením trasy alternativy Mikulov, ale trasa druhé alternativy Břeclav zde uvedena není. V průběhu tvorby ÚP VÚC Břeclavska (2004 až 2006) nepodało MD pořizovateli, tj. Jihomoravskému kraji, žádné návrhy a požadavky týkající se trasování silničního spojení Brno–Vídeň.

MD bylo v průběhu koncepční přípravy silničního spojení Brno–Vídeň, tj. od roku 1998 do roku 2008, několikrát upozorněno orgány státní správy a občanskými iniciativami na absenci řádného vyhodnocení alternativy Břeclav. MD však zadalo zpracování vyhledávací studie na vedení trasy alternativy Břeclav až v roce 2007 a bez objektivního porovnání obou alternativ dále prosazovalo realizaci alternativy Mikulov. Jeho hlavními argumenty byly:

- neprůchodnost pokračování R55 z D2 obchvatem Břeclavi na státní hranici ČR s Rakouskem, a to jak z ekologického hlediska, tak z hlediska nemožnosti dosáhnout technických parametrů čtyřpruhové rychlostní silnice,
- absence připravenosti trasy alternativy Břeclav,
- absence vedení trasy alternativy Břeclav v ÚP VÚC Břeclavska.

Vyhledávací studie (2007¹⁷, 2008¹⁸) a komparativní studie (2008) však potvrdily průchodnost vedení čtyřpruhové rychlostní silnice v tomto prostoru. MD tímto postojem zapříčinilo nepřipravenost alternativy Břeclav.

Až na základě výsledků šetření a po doporučení veřejného ochránce práv (2007) porovnat ekonomické, ekologické a dopravní parametry obou alternativ pověřilo MD ústním příkazem svou podřízenou organizaci ŘSD zadat zpracování komparativní studie, která by porovnávala obě alternativy z hlediska výše zmíněných parametrů. Smlouvu o zpracování komparativní studie uzavřelo ŘSD v průběhu března až května 2008 se třemi dodavateli s termínem dokončení 31. července 2008. Komparativní studie však nespĺnila svůj základní účel a smysl, což dokládají následující zjištění:

¹⁷ Vyhledávací studie 2007 – zpracovaná Ing. Kalčíkem v roce 2007, zadaná Ministerstvem dopravy.

¹⁸ Vyhledávací studie 2008 – zpracovaná společností HBH, s.r.o., v roce 2008, zadaná Ředitelstvím silnic a dálnic.

a) Komparativní studie nebyla podkladem pro rozhodovací proces, protože MD od roku 1999 preferovalo variantu Mikulov, a to i v době, kdy byla komparativní studie rozpracovaná a nemohly být známy její výstupy. O této skutečnosti svědčí neúplné materiály předkládané při jednáních vlády ČR, příslušná usnesení vlády ČR a pokusy předčasně prosadit mezinárodní smlouvu s Rakouskem, ve které je jako přechodový bod určeno území mezi Mikulovem a Drasenhofenem.

b) Zadání komparativní studie nerespektovalo základní požadavky kladené EU na společensko-ekonomické studie v rozhodnutí EP a Rady č. 884/2004/ES, které jsou metodicky rozvedeny v příloze TINA (1999) s názvem *Socio-economic analysis CBA*, zejména když zadavatel:

- zadal komparativní studii pouze jako řešení na regionální úrovni (Jihomoravský kraj a Dolní Rakousko), tj. bez zapracování vlivů evropských dopravních toků;
- nestanovil v zadání, jakým způsobem má zpracovatel postupovat v případě, kdy porovnání obou alternativ bylo prováděno v době, kdy trasy byly v naprosto odlišné fázi přípravy, tak, aby výstupy byly objektivní a vzájemně porovnatelné. Alternativa Mikulov byla ve stupni DÚR a alternativa Břeclav byla ve stupni vyhledávací studie;
- nedefinoval v zadání komparativní studie nulovou variantu¹⁹ a zpracovatel zahrnul do nulové varianty i zatím nerealizovaný dvoupruhový obchvat Břeclavi;
- neurčil v zadání komparativní studie způsob stanovení míry zohlednění vyvolaných investic na české a rakouské straně;
- neurčil v zadání komparativní studie metodiku pro stanovení nákladů;
- zařadil v zadání komparativní studie mezi kritéria hodnocení jednotlivých alternativ také kritéria týkající se úrovně územně plánovacího posouzení, čímž znevýhodnil jednu ze sledovaných alternativ;
- nestanovil v zadání komparativní studie zhotovitelům, jaké váhy mají přiřadit jednotlivým kritériím, a nechal toto rozhodnutí na zhotoviteli.

c) Komparativní studie nebyla zpracována ve spolupráci s rakouskou stranou. Rakouské úseky sice byly do srovnání zahrnuty, ale zpracovatel jejich vyhodnocení neprovedl.

Při analýze komparativní studie zjistil NKÚ následující skutečnosti:

- Pravděpodobně došlo k nadhodnocení stavebních nákladů u alternativy Břeclav, které byly provedeny odborným odhadem (například přeložka transitního plynovodu).
- Pro stanovení intenzity dopravy²⁰ byl v komparativní studii použit model individuální automobilové dopravy Jihomoravského kraje a do tohoto modelu byla také zapracována predikce intenzity dopravy na rakouské straně. Rakouská strana zpracovala tyto predikce podle rakouské směrnice RVS 2.2; ŘSD však nedoložilo, zda rakouské modely jsou kompatibilní s českými modely.
- Při posuzování vlivů na životní prostředí zpracovatel zahrnul do posouzení i část území, které bylo mimo zájmovou oblast vytyčenou v zadání komparativní studie.
- Zpracovatel nestanovil předpokládané náklady jednotlivých alternativ podle stejné metodiky. Pro stanovení nákladů jednotlivých alternativ byly použity podklady z různých časových období bez provedení úpravy na cenovou úroveň stejného období.
- V komparativní studii byly v několika případech zjištěny rozporné údaje (rozdílná intenzita dopravy na stejném úseku, sumarizace neodpovídala dílčím údajům).
- V celkovém shrnutí a srovnání dopadů hodnocených tras na životní prostředí jsou tyto dopady hodnoceny pomocí nekvantifikovaných indikátorů, přestože některé z nich by

¹⁹ Jedná se o vývoj za předpokladu, že by investice nebyla realizována.

²⁰ Vyjadřuje zatížení dopravní cesty počtem vozidel (např. u silniční dopravy se uvádí počet vozidel za den). Intenzitu dopravy lze predikovat pomocí dopravních modelů.

mohly být poměrně dobře kvantifikovány a bylo by možné je pro účely objektivnějšího srovnání ocenit (ocenění odstranění hluku, ocenění ztrát zemědělského půdního fondu a ocenění nerostných ložisek).

I přes výše uvedené nedostatky studie potvrdila následující skutečnosti:

- Úsek z křižovatky R55/D2 na státní hranici ČR s Rakouskem mezi Poštornou a rakouskou obcí Reintal je průchozí pro čtyřpruhové vedení rychlostní silnice.
- Z hlediska dopadů na životní prostředí jsou obě alternativy téměř rovnocenné (po vyloučení negativních vlivů na životní prostředí na území, které bylo mimo zájmovou oblast vytyčenou v zadání komparativní studie).

C) Zabezpečení nejmenších dopadů na životní prostředí

Zabezpečení optimalizace dopadů záměrů na životní prostředí vymezují zákony ČR a požadavky EU na „udržitelný rozvoj“, které jsou deklarovány pro oblast dopravy v rozhodnutí EP a Rady č. 884/2004/ES. Pro snížení rizika konfliktu mezi dopravní obslužností a ochranou životního prostředí je ve smyslu směrnice EP a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001, o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí, a zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, požadováno, aby koncepční materiály byly posouzeny procesem SEA. Možné konflikty ve svých důsledcích ztěžují předprojektovou a projektovou přípravu konkrétní investice i její realizaci se všemi důsledky na výslednou efektivitu procesu pořízení veřejné stavby.²¹

Při koncepční přípravě silničního spojení Brno–Viedeň se vycházelo z *Návrhu rozvoje dopravních sítí v České republice do roku 2010*. V souhlasném stanovisku v procesu SEA k tomuto koncepčnímu dokumentu MŽP jasně preferovalo alternativu Břeclav. MD toto stanovisko nerespektovalo a zaměřilo se na přípravu alternativy přes Mikulov. Tím zvýšilo riziko střetu veřejných zájmů při zabezpečení dopravní obslužnosti s ochranou životního prostředí.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že jediným koncepčním dokumentem MD, který prošel procesem SEA je v současnosti *Návrh rozvoje dopravních sítí v České republice do roku 2010*. Za stávajícího stavu nebude mít ČR od roku 2010 žádnou koncepci rozvoje dopravní infrastruktury, která by prošla procesem SEA, což je spojeno s podstatnými riziky pro zabezpečení minimálních dopadů na životní prostředí.

V roce 2000 se na MD konalo jednání zástupců MD, ŘSD, MMR, komunální sféry a projektových organizací, kteří se shodli na řešení spojení v alternativě trasy Mikulov. MŽP na toto jednání nebylo přizváno, na což reagovalo tím, že zaslalo MD stanovisko, ve kterém mj. sdělilo, že výsledek jednání je v rozporu:

- s usnesením vlády ze dne 21. července 1999 č. 741 (*Návrh rozvoje dopravních sítí v České republice do roku 2010*),
- s usnesením vlády ze dne 14. dubna 1999 č. 323 (*Státní politika životního prostředí*).

MD na připomínky MŽP a oponentní názory odborné a občanské veřejnosti nereagovalo a bez jakéhokoliv hlubšího rozboru, který by se zabýval otázkou dopadů obou alternativ na životní prostředí, připravovalo pouze projekt alternativy Mikulov. Současná legislativa neumožňuje vstup odborné veřejnosti a dalších dotčených osob do procesu koncepční přípravy, s výjimkou procesu SEA. Nerespektování připomínek a protestů veřejnosti v této fázi přípravy přináší rizika, že připomínky budou uplatňovány v územním a stavebním řízení se všemi negativními vlivy na hospodárnost a efektivnost realizace veřejné stavby (zvýšení nákladů vlivem prodloužení realizace aj.).

²¹ Například podle zdrojů BRH v průběhu společné kontrolní akce č. 06/03 průtahy s pořízením D8 na české straně snížily plánovaný poměr mezi výnosy a náklady na německé straně o 50 %.

MŽP v období let 2003 až 2006 rezignovalo na svá původní stanoviska k vedení trasy silničního spojení Brno–Vídeň, což se projevilo v procesu SEA, jímž prošel ÚP VÚC Břeclavska bez alternativy Břeclav, a MŽP na to nijak nereagovalo.

V období od roku 2007 MŽP v rámci připomínkového řízení k rozhodnutí vlády ČR o výstavbě R52 znovu upozornilo na možnost vést silniční spojení Brno–Vídeň v alternativě Břeclav. Stanoviska MŽP vedla k rozhodnutí vlády ČR, že se budou připravovat obě alternativy. Výsledkem je skutečnost, že obě území budou postižena dopady na životní prostředí a bude snížena hospodárnost alokace finančních prostředků.

Existují další rizika postižení životního prostředí vlivem vyvolaných investic vzniklých realizací R52. Jedním z důsledků realizace R52, který je uveden v komparativní studii, je nárůst intenzity dopravy na silnici I/40 v úseku mezi Břeclaví a Mikulovem, což může vyvolat další investice. Pokud se uspokojivě nevyřeší vedení dopravy z křižovatky D2/R55 směrem na Vídeň, hrozí na stávající silnici I/40 zvýšená bezpečnostní rizika a s velkou pravděpodobností i kongesce.

MD dokonce uvažovalo s výstavbou rychlostní komunikace v trase silnice I/40, která vede přes Lednicko-valtický areál. Toto území je pro svou unikátnost zapsáno v *Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO* a rychlostní komunikace by v tomto areálu negativně ovlivnila životní prostředí.

D) Společenská potřebnost pořízení rychlostní silnice R52

NKÚ posuzoval společenskou potřebnost pořízení R52 ze tří hledisek:

- mezinárodní potřebnost (sít' TEN-T),
- vnitrostátní potřebnost (česká sít' silnic a dálnic),
- regionální potřebnost.

Mezinárodní potřebnost

Potřebnost jednotlivých úseků sítě TEN-T by měla být obecně posuzována ve smyslu legislativy EU. Z tohoto hlediska a podle použité metody plánování pořízení sítě TEN-T je podstatné spojení koridorových uzlových bodů uvedených v příloze III. rozhodnutí EP a Rady 884/2004/ ES, tj. Brna a Vídně, a to jakoukoliv trasou, která je vyhodnocena z hlediska společensko-ekonomické efektivity jako optimální. Z tohoto hlediska trasa přes Mikulov nebyla v materiálech EU definována jako prioritní.

Mezinárodní potřebnost R52 i R55 může významně ovlivnit vybudování plánovaných rakouských rychlostních silnic S8 a S3:

- Rychlostní komunikace S8 by měla spojit slovenskou dálnici D2 s okruhem Vídně S1. Tato komunikace odvede tranzitní dopravu severně od Dunaje směrem na Slovensko a představuje alternativu k budované dálnici A5.
- Rychlostní silnice S3 Vídeň–Znojmo, na kterou by měla navazovat modernizovaná silnice I/38, bude z hlediska dopravní vzdálenosti nejvýhodnějším spojením Vídně a Prahy.

Vybudování výše uvedených rakouských rychlostních silnic může snížit predikovanou intenzitu dopravy na R52, popřípadě R55.

Vnitrostátní potřebnost

Z hlediska předpokládaného rozvoje českých silnic a dálnic snižují vnitrostátní potřebnost R52 následující skutečnosti:

- Výrazně narůstá intenzita tranzitní dopravy vozidel do 3,5 tuny v ose Katovice – Krakov – Dolní Rakousko, což v případě dokončení R55 z Otrokovic dává předpoklady pro nárůst intenzity dopravy v alternativě Břeclav, která se vyhýbá již dnes přetíženému uzlu Brno.

- Do silnice I/52 bylo v roce 1995 investováno asi 650 mil. Kč (cenová úroveň roku 1995). Predikovaná intenzita dopravy v úseku plánované R52 Pohořelice–Mikulov se v roce 2020 bude pohybovat v rozmezí od 17 544 vozidel/24 hod. do 21 156 vozidel/24 hod. Česká technická norma doporučuje pro rychlostní komunikaci minimální intenzitu 22 000 vozidel/24 hod. a EU norma doporučuje více než 20 000 vozidel/24 hod. Silnice I/52 je v dobrém technickém stavu a podle predikovaného vývoje dopravní intenzity bude stávající stav minimálně do roku 2020 vyhovovat.

Regionální potřeba

Posouzení dopravní potřeby z hlediska regionů Jihomoravského kraje a Dolního Rakouska nebylo vzhledem k zákonným kompetencím NKÚ prověřováno. Avšak z materiálů, které získal NKÚ od MD v rámci kontrolní akce č. 06/36, vyplývá, že silniční síť v jižní části Jihomoravského kraje je dostatečně dimenzovaná.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Záměr realizovat R52 nespĺňoval většinu požadavků EU kladených na tvorbu sítě TEN-T, a to z těchto důvodů:

- projekt není potenciálně životaschopný;
- nebyly dostatečně zohledněny dopady na životní prostředí;
- nebyla analyzována možnost vést spojení Brno–Viedeň v jiných variantách po existující infrastruktuře.

Veškeré zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že alokace veřejných finančních prostředků na pořízení rychlostní silnice R52 nebo R55 je v současnosti riskantním investičním krokem. Z evropského hlediska klesá důležitost spojení Brno–Viedeň zejména proto, že společenský a hospodářský vývoj ve střední Evropě se vyvíjí jinak, než jak bylo předpokládáno v procesu TINA. Rakouská strana plánuje výstavbu rychlostních silnic S8 ve směru Viedeň–Slovensko–Krakov a S3 ve směru Viedeň–Znojmo–Praha. Realizace těchto silnic je významným rizikem pro předpokládaný vývoj dopravní intenzity zejména pro přeshraniční úsek rychlostní silnice R52 Mikulov/Drasenhofen, který v současné době vykazuje nízkou intenzitu dopravy. V dlouhodobých prognózách je korelace mezi dopravní poptávkou a čtyřpruhovou komunikací na hranici zdůvodnitelnosti.

Rovněž z hlediska nároků vnitrostátní dopravy je potřeba pořízení silničního spojení Brno–Viedeň obtížně zdůvodnitelná. Toto prokázaly výsledky multikriteriální analýzy, která byla provedena v rámci tvorby GEPARDI (viz KZ 06/36), kde byl tento projekt i přes deklarovanou evropskou prioritu vyhodnocen jako „málo atraktivní“ ve smyslu společensko-ekonomické efektivnosti. Také investiční záměr projektu výstavby rychlostní silnice R52 a komparativní studie konstatují, že tento projekt není ekonomicky životaschopný.

Výše zmíněné skutečnosti mohou podstatně změnit rozložení stávající dopravní intenzity na česko-rakouských hranicích. K tomu je nutné ještě přičíst fakt, že silnice I. třídy I/52 byla v roce 1995 rekonstruována, je v dobrém technickém stavu a vzhledem k vývoji dopravní intenzity bude minimálně do roku 2020 plně postačovat.

Vedení tras R55 a R52 územím, které je hodno ochrany, přináší další rizika, která snižují atraktivitu území a mají negativní dopad na zachování kulturních a přírodních hodnot, do kterých EU a ČR investovaly nemalé prostředky. Stávající nejistota ve vývoji dopravní intenzity při pořízení pouze R52 nevylučuje možnost, že kromě vedení trasy přes CHKO Pálava bude nutná i rychlostní silnice přes Lednicko-valtický areál se všemi negativními dopady na životní prostředí.

MD zanedbalo koncepční přípravu silničního spojení Brno–Viedeň zejména tím, že:

- dlouhodobě opomíjí zásady nejlepší mezinárodní praxe doporučené EU v procesu TINA, které v koncepční fázi pořízení veřejné stavby zajišťují podklady pro taková rozhodnutí vlády, která minimalizují vnitřní rozpory investičního procesu. Nevyřešené rozpory v této fázi pak komplikují jak projektovou fázi, tak fázi realizační, což má negativní dopad na společensko-ekonomickou efektivnost;
- průběžně od ukončení procesu TINA v roce 1998 nepřehodnocovalo a nevyhodnocovalo potřebnost R52 pro realizaci sítě TEN-T;
- se nezabývalo společenskou problematikou pořízení silničního spojení Brno–Vídeň v rámci koncepční přípravy a přenechalo veškerou iniciativu na rakouské straně, což v konečném důsledku vedlo z hlediska ČR k přijetí nejrizikovějšího řešení silničního spojení;
- nerespektovalo stanovisko MŽP k procesu SEA ke koncepčnímu dokumentu *Návrh rozvoje dopravních sítí v České republice do roku 2010* a v průběhu let 1998 až 2006 neřešilo dopady realizace záměru na pořízení R52. Stejně tak bez řádné analýzy a řádného projednání opomíjelo oponentní návrhy, podněty a stanoviska odborné a laické veřejnosti. Tím se prodlužuje proces pořízení veřejných staveb v důsledku uplatňování těchto námitek v územním a stavebním řízení se všemi negativními dopady na konečnou efektivnost investic;
- zůstalo pasivní a ponechalo veškerou iniciativu na ŘSD, kterému zadalo vypracovat srovnání alternativ silničního spojení Brno–Vídeň. ŘSD však pracuje s datovou základnou a metodikou, které jsou vhodné pro ekonomické srovnání investičních záměrů, ale nejsou vhodné pro společensko-ekonomické porovnání.

Veškeré výše uvedené nedostatky v koncepční přípravě silničního spojení Brno–Vídeň vyplývají z dlouhodobé koncepční nečinnosti MD.

MD svou nečinností v oblasti zabezpečení optimální alokace veřejných zdrojů podle zásad společenské efektivnosti, litery a smyslu pravidel EU vážně ohrožuje finanční spoluúčast EU (7 mld. Kč) na projektu spojení Brno–Vídeň.

MD zastavilo práce na koncepčním dokumentu GEPARDI, u něhož existovaly předpoklady, že zabezpečí optimální alokaci veřejných zdrojů do dopravní infrastruktury. Koncepční dokument GEPARDI byl nahrazen dokumentem *Harmonogram výstavby dopravní infrastruktury v letech 2008–2013*, který vychází z postoje MD, že realizační prioritu má stavba, která je technicky a ekonomicky nejlépe připravena. Tento argument je také jediný, kterým MD v tomto dokumentu zdůvodňuje realizaci R52. Harmonogram neprošel procesem SEA, protože dle vyjádření MŽP se nejedná o koncepční dokument. ČR tak od roku 2010 nebude mít žádný dokument týkající se rozvoje dopravní infrastruktury, který by měl koncepční charakter.

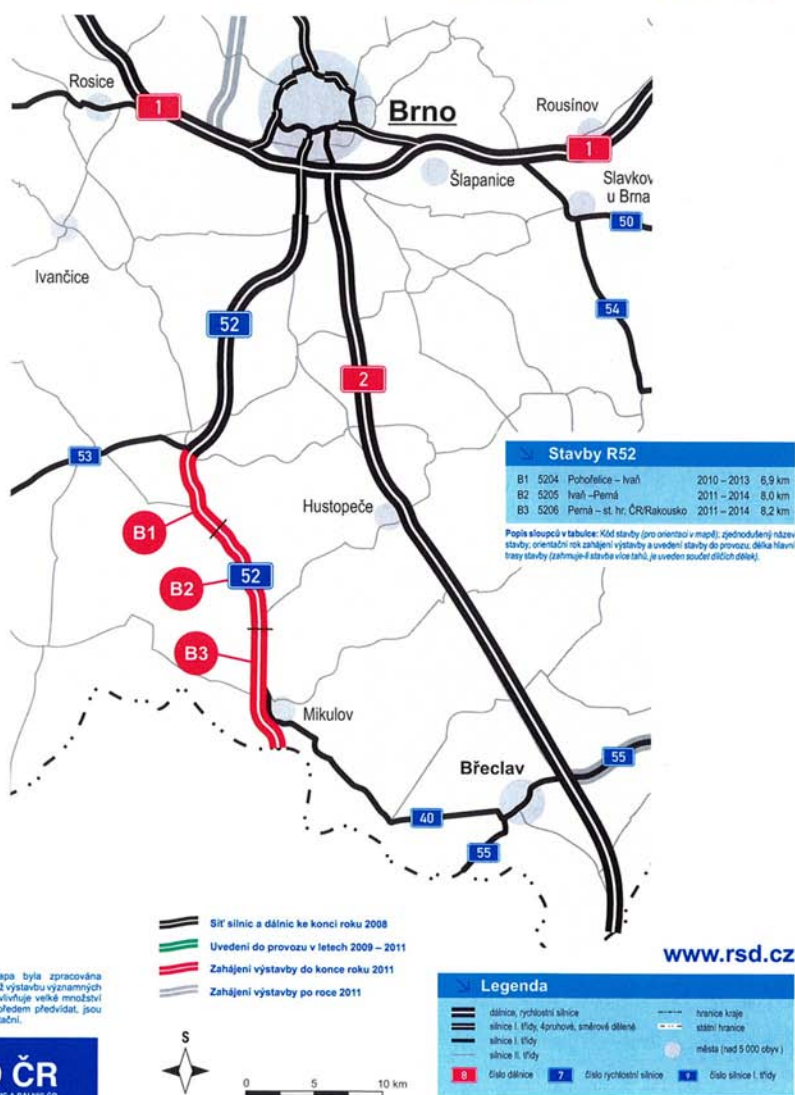
V případě trvání stávající praxe ze strany MD může být vážně ohrožena finanční spoluúčast EU i na dalších projektech indikovaných v operačním programu *Doprava*.

Příloha č. 1a ke kontrolnímu závěru č. 08/26

Rychlostní silnice R52

Brno – Pohořelice – Mikulov – Rakousko

Předpokládaný postup výstavby a uvádění nových úseků do provozu v letech **2009 – 2011**

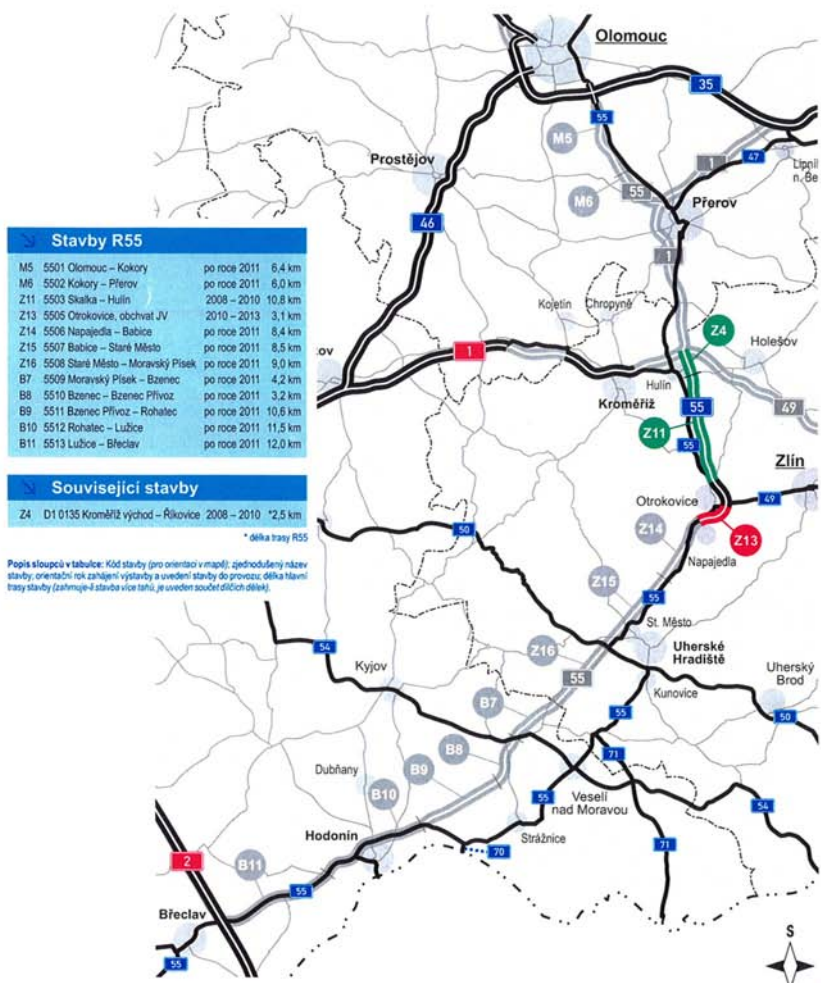

Příloha č. 1b ke kontrolnímu závěru č. 08/26

Rychlostní silnice R55

Olomouc – Přerov – Hulín – Břeclav

Předpokládaný postup výstavby a uvádění nových úseků do provozu v letech **2009 – 2011**

Stavby R55			
M5	5501 Olomouc – Kokory	po roce 2011	6,4 km
M6	5502 Kokory – Přerov	po roce 2011	6,0 km
Z11	5503 Skalka – Hulín	2008 – 2010	10,8 km
Z13	5505 Otrokovice, obchvat JV	2010 – 2013	3,1 km
Z14	5506 Napajedla – Babice	po roce 2011	8,4 km
Z15	5507 Babice – Staré Město	po roce 2011	8,5 km
Z16	5508 Staré Město – Moravský Písek	po roce 2011	9,0 km
B7	5509 Moravský Písek – Bzenec	po roce 2011	4,2 km
B8	5510 Bzenec – Bzenec Přivoz	po roce 2011	3,2 km
B9	5511 Bzenec Přivoz – Rohatec	po roce 2011	10,6 km
B10	5512 Rohatec – Lužice	po roce 2011	11,5 km
B11	5513 Lužice – Břeclav	po roce 2011	12,0 km

Související stavby			
Z4	D1 0135 Kroměříž východ – Říkovice	2008 – 2010	*2,5 km

Popis sloupců v tabulce: Kód stavby (pro orientaci v mapě); zjednodušený název stavby; orientační rok zahájení výstavby a uvedení stavby do provozu; délka hlavní trasy stavby (zahájíme-li stavbu více etap, je uveden součet dílčích délek)

Poučení: Tato mapa byla zpracována v únoru 2009. Jelikož výstavbu významných dopravních komunikací ovlivňuje velké množství faktorů, které se nedají předem předvídat, jsou uvedena data pouze orientační.

Síť silnic a dálnic ke konci roku 2008
 Uvedení do provozu v letech 2009 – 2011
 Zahájení výstavby do konce roku 2011
 Zahájení výstavby po roce 2011

Legenda

dálnice, rychlostní silnice
 silnice I. třídy, křižovatky, smíšená dleň
 silnice II. třídy
 číslo dálnice
 číslo rychlostní silnice
 číslo silnice I. třídy

hranice kráje
 státní hranice
 město (nad 5 000 obyv.)

www.rsd.cz

Příloha č. 2 ke kontrolnímu závěru č. 08/26

Seznam zkratk

I/40	–	silnice první třídy č. 40
I/52	–	silnice první třídy č. 52
BRH	–	Bundesrechnungshof (Spolkový účetní dvůr)
CBA	–	Cost Benefit Analysis (analýza nákladů a přínosů)
ČR	–	Česká republika
ČSN	–	česká technická norma
D2	–	dálnice č. 2
D8	–	dálnice č. 8
DÚR	–	dokumentace pro územní rozhodnutí
EK	–	Evropská komise
EP	–	Evropský parlament
EU	–	Evropská unie
GEPARDI	–	Generální plán rozvoje dopravní infrastruktury
GSD	–	Die Gestaltung des Straßennetzes im Donaeuropäischen Raum unter besonderer Beachtung des Wirtschaftsstandortes Österreich
HLG	–	High Level Group (skupina na vysoké úrovni)
CHKO	–	chráněná krajinná oblast
KZ	–	kontrolní závěr
MD	–	Ministerstvo dopravy
MMR	–	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŽP	–	Ministerstvo životního prostředí
R52	–	rychlostní silnice č. 52
R55	–	rychlostní silnice č. 55
SEA	–	Strategic Environmental Assessment
SFDI	–	Státní fond dopravní infrastruktury
ŘSD	–	Ředitelství silnic a dálnic ČR
TEN-T	–	Transport European Network
TINA	–	Transport Infrastructure Needs Assessment
ÚP VÚC	–	územní plán velkého územního celku

08/27

Finanční prostředky určené na akce oprav a údržby pozemních komunikací

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/27. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jiří Adámek.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a použití finančních prostředků určených na akce oprav a údržby pozemních komunikací.

Kontrolováno bylo období od roku 2006 do roku 2008, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna od září 2008 do března 2009.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy (dále jen „MD“),
Státní fond dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“),
Ředitelství silnic a dálnic ČR (dále jen „ŘSD“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly MD, SFDI a ŘSD – Správa Olomouc a ŘSD – Závod Praha, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutím o námítkách nebyla podána.

Kolegium NKÚ na svém VIII. zasedání, konaném dne 18. května 2009,

schválilo usnesením č. 6/VIII/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Opravy a údržbu pozemních komunikací upravuje vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích. Opravou komunikace se rozumí změna dokončené stavby, při které se zachovává vnější ohraničení stavby a při které se zlepšují její parametry a zvyšuje bezpečnost provozu. Údržbou komunikace se rozumí soubor prací, kterými se komunikace udržuje v provozně a technicky vyhovujícím stavu za všech povětrnostních podmínek a odstraňují se vady a nedostatky uvedením do původního stavu. V letech 2006 až 2008 byly na opravu a údržbu pozemních komunikací vynaloženy finanční prostředky státu v celkové výši 24 779 mil. Kč, jak je uvedeno v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Finanční prostředky vynaložené na pozemní komunikace (v mil. Kč)

Ukazatel	2006	2007	2008	Celkem
Investiční a neinvestiční výdaje celkem	43 300	48 497	55 485	147 282
z toho: – SFDI	33 146	44 188	48 409	125 743
– ostatní ^{*)}	10 154	4 309	7 076	21 539
Opravy a údržba pozemních komunikací	6 815	9 286	8 678	24 779
z toho: – SFDI	6 809	9 165	6 515	22 489
– ostatní ^{*)}	6	121	2 163	2 290

^{*)} Finanční prostředky z fondů Evropské unie, z úvěrů přijatých Českou republikou a ze státního rozpočtu.

MD schvaluje investiční záměry akcí týkajících se výstavby, obnovy a oprav silnic I. třídy a dálnic. Doporučuje jejich zařazení do rozpočtu SFDI. Je správcem programů pro pořízení, technické zhodnocení, údržbu a opravy majetku v resortu dopravy financovaných s účastí státního rozpočtu. Je mu podřízen SFDI a je zřizovatelem ŘSD.

SFDI zabezpečuje financování výstavby, modernizace, oprav a údržby silnic a dálnic. Uzavírá s ŘSD smlouvy o poskytnutí finančních prostředků a odpovídá za efektivní využití těchto prostředků podle schváleného rozpočtu SFDI.

ŘSD zabezpečuje správu, opravy a údržbu silnic I. třídy a dálnic. Organizačně se člení na generální ředitelství, závody a správy. Je příjemcem finančních prostředků ze SFDI.

Kontrola byla zaměřena na přípravu a realizaci akcí oprav a údržby silnic I. třídy a dálnic. U 243 akcí s náklady nebo předpokládanou finanční potřebou v celkové výši 25 258 mil. Kč (základní soubor) bylo prověřeno schvalování, zabezpečování financování a plnění předpokládaných záměrů. Z nich bylo k podrobnější kontrole na ŘSD – Závodě Praha a ŘSD – správách Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Jihlava, Olomouc, Ostrava, Plzeň a Praha vybráno 60 akcí s náklady nebo předpokládanou finanční potřebou v celkové výši 4 108 mil. Kč (výběrový soubor). Kromě toho bylo za celé ŘSD kontrolováno zabezpečení zimní a běžné letní údržby silnic I. třídy.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Zabezpečování financování a plnění předpokládaných záměrů akcí oprav a údržby

1.1 Zabezpečení finančních prostředků

- a) Opravy a údržba pozemních komunikací byly financovány především z rozpočtu SFDI, a to jako akce programů ev. č. 327 110 – *Výstavba a obnova silnic I. třídy* a ev. č. 327 290 – *Rekonstrukce a modernizace a opravy dálničních staveb*, registrovaných v ISPROFIN (informační systém spravovaný Ministerstvem financí), nebo jako akce zařazené přímo do ročních rozpočtů SFDI. Přestože programy byly registrovány v ISPROFIN, neměly schválenou dokumentaci a jejich realizace neprobíhala podle pravidel platných pro financování programů z prostředků státního rozpočtu, neboť SFDI nemá zákonem stanovenou povinnost řídit se těmito pravidly. Na tuto problematiku NKÚ poukázal již předchozími kontrolními akcemi zaměřenými na dopravní infrastrukturu (např. kontrolní akcí č. 07/04, jejíž kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2007 Věstníku NKÚ).

- b) Do rozpočtu SFDI byly prioritně zařazovány rozestavěné akce a akce spolufinancované z prostředků Evropské unie a z úvěrů přijatých Českou republikou. Tyto priority například ve schváleném rozpočtu SFDI na rok 2007 vážaly 95 % celkových finančních prostředků určených pro ŘSD. To při přípravě rozpočtu SFDI vedlo k redukcí požadavků ŘSD na finanční prostředky na opravy a údržbu.

V průběhu roku však byly finanční prostředky na opravy a údržbu podstatně navyšovány. V roce 2007 činilo navýšení 86 % a zvýšení počtu akcí 222 %. V roce 2008 činilo navýšení 106 % a zvýšení počtu akcí 96 %. V řadě případů byly finanční prostředky přiděleny až v závěru roku, kdy byly nevhodné klimatické podmínky pro provádění stavebních prací na pozemních komunikacích. Například dodatečné finanční prostředky, schválené vládou usnesením ze dne 11. června 2007 č. 629 o *rezervních fondech organizačních složek státu*, byly pro ŘSD uvolněny až počátkem listopadu 2007 s podmínkou vyčerpání do konce roku.

- c) V letech 2007 až 2010 měly být v rozsahu 11 600 mil. Kč (2 900 mil. Kč z rozpočtu SFDI a 8 700 mil. Kč z úvěru Evropské investiční banky) financovány některé akce oprav z programu ev. č. 227 140 – *Program opravy silnic I. třídy a dálnic – RII*, registrovaného v ISPROFIN. Dokumentaci programu schválila vláda usnesením ze dne 16. srpna 2006 č. 952 k *dokumentaci programu Ministerstva dopravy č. 227 140 „Program opravy silnic I. třídy a dálnic“*.

Program nebyl realizován a nebyly v něm registrovány žádné akce. Příčinou bylo nezabezpečení finančních zdrojů programu podle schválené dokumentace, neboť nebyl přijat úvěr. Do doby ukončení kontroly byl přijat jen zákon č. 134/2008 Sb., o přijetí úvěrů Českou republikou od Evropské investiční banky, na financování národních podílů u projektů spolufinancovaných z *Operačního programu doprava* v programovém období 2007 až 2013, ze kterého mají být financovány pouze čtyři akce z programu ev. č. 227 140.

1.2 Schvalování akcí oprav a dodržování stanovených parametrů

- a) ŘSD vypracovávalo a předkládalo MD investiční záměry ke schválení podle směrnice MD pro část akcí. Například z 243 akcí základního souboru šlo o 103 akcí. V ostatních případech se MD jen vyjadřovalo k návrhům ŘSD. Schvalování akcí financovaných z prostředků SFDI neprobíhalo podle pravidel stanovených vyhláškou č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, resp. od roku 2007 vyhláškou č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, neboť SFDI, jak již bylo uvedeno, nemá povinnost se jimi řídit.

Schvalování investičních záměrů bylo pouze formální. MD nestanovilo závaznost základních technických, ekonomických a časových parametrů akcí a nestanovilo ani podmínky pro jejich další přípravu a realizaci. Investiční záměry byly schvalovány s podmínkou, že při dalším financování přípravy a realizace akce bude postupováno podle schválených rozpočtů na jednotlivé roky a z toho vyplývajících možností SFDI. Ve významném počtu případů tak byly akce realizovány s podstatnými technickými, časovými i ekonomickými změnami. Termíny realizace podle investičních záměrů byly dodrženy jen u 12 % akcí a náklady byly dodrženy jen u 21 % akcí. Změny byly prováděny již v působnosti ŘSD a SFDI.

SFDI především sledoval nepřekročení finančních limitů vyplývajících z jeho rozpočtu, konkrétními parametry akcí se nezabýval a ve smlouvách o poskytnutí finančních prostředků uzavřených s ŘSD ani nestanovil závaznost celkových nákladů a realizačních termínů akcí. Změny parametrů, o kterých se obvykle dozvěděl při podávání žádosti ŘSD o rozpočtová opatření, v zásadě jen evidoval. Posuzování změn SFDI neprováděl, neboť podle jeho sdělení je v kompetenci MD, aby posoudilo, kdy je akce ještě efektivní. MD, jak bylo výše uvedeno, toto posuzování neprovádělo.

b) Z vyhodnocení ekonomických a časových parametrů 243 akcí základního souboru bylo zjištěno, že za období let 2006 až 2008 byly ŘSD u 208 akcí zvýšeny náklady o 1 456 mil. Kč, tj. o 18 %, a u 167 akcí, tj. u 69 % akcí, nebyly dodrženy předpokládané termíny realizace. Příčinou bylo zejména nezajištění finančních prostředků. Opravy některých úseků pozemních komunikací byly odsouvány i o několik let. V řadě případů tak došlo k nárůstu nákladů na opravu nebo k použití méně výhodných technologií. Například:

- U akce *Oprava výtluků, rozlámaných a propadlých míst R1* s náklady 1,2 mil. Kč byla v některých úsecích provedena oprava asfaltem tloušťky 4 cm namísto navržené tloušťky 8 cm. Důvodem byla potřeba opravy větší plochy, než bylo předpokládáno, při zachování celkových nákladů.
- V úseku silnice I/38 Habry – Havlíčkův Brod byly v roce 2000 diagnostickým průzkumem zjištěny závady v konstrukčních vrstvách a spočtena zbytková životnost vozovky na 2,7 roku. Náklady na opravu byly vyčísleny na 100,0 mil. Kč. S opravou však bylo počítáno až v roce 2007 s náklady 144,7 mil. Kč (zvýšení nákladů o 44,7 mil. Kč ovlivnila především změna sazby DPH z 5 % na 19 %, doplnění položky na rezervu ve výši 10 % a zvýšení cen stavebních prací a materiálů). Ve skutečnosti byla realizace akce zahájena až v květnu 2008 a dokončena má být v roce 2009. Vlivem věcných změn a růstu cen stavebních prací mají náklady na opravu činit již 195,6 mil. Kč. Vzhledem k progresi poruch vozovky musel být s celkovými náklady 0,8 mil. Kč proveden nový diagnostický průzkum a přepracována projektová dokumentace.
- V úseku silnice I/14 Rudník–Čistá byla v roce 2004 zjištěna diagnostickým průzkumem vyčerpaná životnost vozovky, nefunkční odvodnění a další závady. Oprava měla proběhnout s náklady 72,3 mil. Kč v letech 2006 až 2007. Z důvodu nezajištění finančních prostředků byla odsunuta na léta 2009 až 2010. V roce 2008 byly na akci přiděleny finanční prostředky ve výši 0,4 mil. Kč, ze kterých byla uhrazena aktualizace projektové dokumentace.

2. Realizace akcí oprav

2.1 Porušení rozpočtové kázně

ŘSD bylo smlouvami o poskytnutí finančních prostředků uzavřenými se SFDI zavázáno k dodržení účelu užití poskytovaných finančních prostředků, k hospodárnému a efektivnímu nakládání s nimi a k čtvrtletnímu odvádění úroků z uložených finančních prostředků SFDI. Nedodržení smluvních závazků je podle § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla, neoprávněným použitím peněžních prostředků státního fondu a podle § 44 odst. 1 písm. b) tohoto zákona jde o porušení rozpočtové kázně.

a) ŘSD – Závod Praha uzavřel s advokátní kanceláří v prosinci 2007 smlouvu, na základě které jí svěřil do úschovy finanční prostředky, jež obdržel od SFDI, v celkové výši 69 689 tis. Kč. Jako odměna byly sjednány úroky z uložené částky. Prostředky byly určeny na akci *D11 opravy v úseku Nehvizdy – Sadská*, která měla být ukončena v roce 2007. Z důvodu nevhodných klimatických podmínek však byla realizována v období duben až květen 2008. Z úschovy byly finanční prostředky uvolněny v červenci 2008.

Závod o odměně advokátní kanceláří účtoval až na základě kontroly NKÚ v prosinci 2008 ve výši 1 083,5 tis. Kč a uhradil ji v lednu 2009 z provozních prostředků určených na správní činnost. V lednu 2009 odvedl ve stejné výši SFDI úroky. Závod tímto postupem zvýšil o 1 083,5 tis. Kč své náklady a obešel výše uvedené ustanovení smlouvy se SFDI, neboť z částky 69 689 tis. Kč neodváděl SFDI v období od 27. prosince 2007 do 16. prosince 2008 čtvrtletně úroky.

b) U akce *I/22 Klatovy – Domažlická ul.* bylo rozhodnuto provést některé práce v menším rozsahu. Tím se cena stavby snížila o 29,4 tis. Kč. ŘSD – Správa Plzeň však v listopadu 2007 uhradila

v rámci fakturace stavby dodavatel i tuto částku. Neoprávněně čerpanou částku dodavatel vrátil v březnu 2009 na základě kontroly NKÚ.

2.2 Hospodárnost a průkaznost prováděných prací

- a) ŘSD – Závod Praha realizoval akci *Celniště Rozvadov*, kterou byly provedeny úpravy dopravního značení na dálnici D5 v prostoru hraničního přechodu Rozvadov, v ceně 8 998,5 tis. Kč, která byla o 4 206,8 tis. Kč, tj. o 109%, vyšší proti předpokladu. Částkou 1 388,7 tis. Kč se na tom podílela změna nákupu dopravního značení, včetně montáže, za jeho nájem. Změnu závod odůvodnil krátkým termínem realizace, kdy nebylo možno zabezpečit potřebné množství dopravního značení nákupem. To však nelze akceptovat, neboť se jedná o běžně používané dopravní značení, jehož potřeba byla známa minimálně od října 2007, a akce byla realizována v druhé polovině prosince 2007.

Doba pronájmu nebyla ve smlouvě s dodavatelem akce z 11. prosince 2007 konkrétně uvedena. Podle cenové nabídky dodavatele měl pronájem trvat od 21. prosince 2007 do 31. prosince 2008 a nájemné mělo být hrazeno měsíčně. Přesto závod již 21. prosince 2007 uhradil za pronájem dopravního značení celou cenu 2 233,3 tis. Kč.

Součástí uhrazené ceny 8 998,5 tis. Kč byla demontáž dopravního značení v částce 53,7 tis. Kč, která nebyla provedena. Závod k tomu sdělil, že jedná s dodavatelem akce o odprodeji pronajatého značení s tím, že pokud k němu dojde, nebude dodavatel od 1. ledna 2009 účtovat nájemné. Uhrazeno bylo i provádění pravidelného týdenního servisu a údržby značení v částce 643,5 tis. Kč, které závod nedoložil.

- b) U akce *I/3 Soběslav, most ev. č. 3 – 073* nedoložila ŘSD – Správa České Budějovice výkon činnosti stavebního dozoru v rozsahu 15 dnů nad smluvně dohodnutý rámec uhrazený ve výši 95,2 tis. Kč.
- c) Při realizaci akce *I/22 Klatovy – Domažlická ul.* uhradila ŘSD – Správa Plzeň jako vícepráce dodatečnou recyklaci podkladu za studena v ceně 1 885 tis. Kč. Ve stavebním deníku, kde má být podle přílohy 5 část B vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, zaznamenáno množství provedených prací, byl z uhrazeného rozsahu 3 620 m² zaznamenán pouze rozsah 600 m².

2.3 Veřejné zakázky

V Závodu – Praha a u správ ŘSD byly zjištěny následující nedostatky:

- U čtyř veřejných zakázek nepostihovala zadávací dokumentace všechny nezbytné práce a položky (dokumentace nebyla v souladu s § 48 zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, nebo s § 44 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách).
- U tří veřejných zakázek nebyly stanoveny váhy dílčích hodnotících kritérií (nebyl dodržen § 38 odst. 4 a § 78 odst. 5 zákona č. 137/2006 Sb.).
- U jedné akce nebyly doloženy žádné doklady, ze kterých by bylo možno ověřit, zda při omezení počtu uchazečů bylo postupováno v souladu s § 61 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb.

2.4 Stavební zákon

- a) Podle § 104 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon, vymezuje stavební práce na pozemních komunikacích, které vyžadují ohlášení, vyhláška č. 104/1997 Sb. V rozporu s § 15 odst. 1 písm. e) této vyhlášky ŘSD při realizaci 10 akcí nebo stavebních objektů, které vyžadovaly částečnou uzavírku, nepodalohlášení speciálnímu stavebnímu úřadu.

- b) U akce *I/43 Sebranice – Letovice* podalo ŘSD – Správa Brno u čtyř stavebních objektů pouze ohlášení, přestože podle zákona č. 50/1976 Sb., stavební zákon, bylo potřebné stavební povolení. Tím byl o cca devět měsíců zpožděn průběh přípravy, neboť stavební úřad ohlášení neakceptoval. Správa tak musela zpracovat příslušnou dokumentaci a podat žádost o stavební povolení.

3. Zabezpečování údržby

3.1 Hospodárnost nákladů na zabezpečování údržby

- a) Na zimní a běžnou letní údržbu silnic I. třídy zabezpečovanou dlouhodobými smlouvami bylo vynakládáno kolem 3 000 mil. Kč ročně. Do září 2007 ji zajišťovali dodavatelé vybraní ŘSD v zadávacích řízeních podle zákona o veřejných zakázkách. V dalším období ji v krajích, kde byly krajem zřízeny příspěvkové organizace pro provádění údržby silnic, zajišťovaly tyto organizace na základě smluv uzavřených s MD. Tento postup umožňoval § 9 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích. Na plnění z těchto smluv MD vynaložilo z prostředků státního rozpočtu v roce 2007 celkem 119 mil. Kč a v roce 2008 celkem 1 309 mil. Kč.

MD neuvvedlo konkrétní důvody, které jej vedly ke změně způsobu zabezpečování údržby, ani neprovedlo posouzení výhodnosti změny proti předcházejícímu stavu. Porovnáním jednotkových cen příslušných prací, uvedených ve smlouvách uzavřených MD, bylo zjištěno, že jsou většinou vyšší než v případech, kdy smlouvy uzavíralo ŘSD (doby plnění byly v obou případech srovnatelné). Srovnávací analýzou jednotkových cen bylo zjištěno, že změněný způsob zabezpečování údržby je ročně dražší až o 296 mil. Kč.

- b) Při zabezpečování údržbových prací byly v sedmi případech zjištěny nevhodnosti v celkové výši 22 413 tis. Kč, které vyplývaly především z toho, že práce nebyly zajišťovány dodavateli s nejnižší cenou. Například:

- V působnosti ŘSD – Správy Jihlava zajišťovalo zimní a letní údržbu pět dodavatelů. Ze srovnávací analýzy jednotkových cen prací vyplynulo, že při zadání zimní a letní údržby pro celé území kraje (jak bylo obvyklé u řady jiných správ ŘSD) dodavateli s nejnižší cenou mohlo být uspořeno až 18 827 tis. Kč ročně.
- Za kosení travních porostů uhradila v roce 2007 ŘSD – Správa Pardubice dodavateli o 922 tis. Kč více, než kdyby tyto práce prováděl jiný dodavatel, kterému správa ve stejném období tyto práce také zadávala. Obdobně byl zjištěn cenový rozdíl 1 179 tis. Kč v případě prací na obnově vodorovného dopravního značení zadaných touto správou rovněž dvěma dodavatelům.

3.2 Veřejné zakázky

U správ ŘSD byly zjištěny následující nedostatky:

- Smlouvy uzavřené v roce 2005 s vybranými dodavateli zimní a letní údržby silnic I. třídy v Libereckém kraji a v Ústeckém kraji musely být v krátké době po jejich uzavření změněny z důvodu nesprávné zadávací dokumentace. V prvním případě neodpovídal rozsah prací ve výši 22 mil. Kč přiděleným finančním prostředkům a ve druhém případě byla cena snížena o 173 mil. Kč z důvodu desetinasobného předimenzování rozsahu údržby.
- Smlouvy o provádění zimní a běžné letní údržby silnic I. třídy na území okresu Cheb a na území okresů Karlovy Vary a Sokolov byly v roce 2007 uzavřeny o více než šest měsíců později, než ukládá ustanovení § 82 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb.
- Smlouva o provádění zimní a běžné letní údržby silnic I. třídy na území okresu Plzeň-jih byla v roce 2005 uzavřena před uplynutím lhůty pro podání námitek, a tedy v rozporu s § 66 odst. 1 zákona č. 40/2004 Sb.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola byla zaměřena na zabezpečování oprav a údržby pozemních komunikací. Schvalování, zabezpečování financování a sledování realizace bylo prověřeno u 243 akcí s náklady nebo předpokládanou finanční potřebou v celkové výši 25 258 mil. Kč. Příprava a realizace byly podrobněji prověřeny u 60 z těchto akcí s náklady nebo předpokládanou finanční potřebou v celkové výši 4 108 mil. Kč. Byla prověřena i zimní a běžná letní údržba silnic I. třídy prováděná dodavateli na základě dlouhodobých smluv. Vynaloženo na ni bylo kolem 3 000 mil. Kč ročně, z toho cca 1 300 mil. Kč z prostředků státního rozpočtu (v roce 2008).

Rozhodujícím zdrojem financování akcí oprav a údržby byly prostředky SFDI. Do rozpočtu SFDI však byly prioritně zařazovány rozestavěné akce a akce spolufinancované z prostředků Evropské unie a z úvěrů přijatých Českou republikou, na které bylo ve schválených rozpočtech SFDI vyčleněno přes 90 % finančních prostředků určených pro ŘSD. Nebyla zahájena realizace schváleného programu ev. č. 227 140 – *Program opravy silnic I. třídy a dálnic – R II*, z kterého mělo být v letech 2007 až 2010 vynaloženo na akce oprav 11 600 mil. Kč.

Z důvodu nezajištění finančních prostředků byly opravy některých úseků pozemních komunikací odsouvány i o několik let. V řadě případů tak došlo k nárůstu nákladů na opravu. Za období let 2006 až 2008 se u 208 akcí zvýšily náklady o 1 456 mil. Kč, tj. o 18 %. Předpokládaná doba realizace nebyla dodržena u 167 akcí, tj. u 69 % akcí.

Při realizaci akcí oprav byly z pohledu četnosti výskytu zjištěny ojedinělé nedostatky, které se týkaly porušení rozpočtové kázně ve výši 1,1 mil. Kč (zjištěno u dvou akcí), hospodárnosti a průkaznosti prováděných prací ve výši 3,8 mil. Kč (zjištěno u tří akcí), veřejných zakázek (nedostatky byly v osmi případech) a stavebního povolení nebo ohlášení prací (nedostatky byly u 14 akcí nebo stavebních objektů).

MD od září 2007 uzavřelo v krajích, kde byly krajem zřízeny příspěvkové organizace pro provádění údržby silnic II. a III. třídy, s těmito organizacemi smlouvy na provádění údržby silnic I. třídy. Předtím údržbu zabezpečovali dodavatelé vybraní ŘSD v zadávacích řízeních. MD neprovedlo posouzení výhodnosti změny proti předcházejícímu stavu. Nedoložilo ani žádné konkrétní důvody, které ke změně vedly. Srovnávací analýzou jednotkových cen příslušných prací bylo zjištěno, že změněný způsob zabezpečování údržby je ročně dražší až o 296 mil. Kč.

U provádění údržby bylo v sedmi případech zjištěno nevhodné vynaládání finančních prostředků v celkové výši 22,4 mil. Kč.

08/28

Majetek státu a prostředky státního rozpočtu v kapitole *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/28. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jaromíra Steidlová.

Cílem kontroly bylo prověřit plnění povinností Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako správce kapitoly státního rozpočtu a zřizovatele ve vztahu k vybraným příspěvkovým organizacím a hospodaření s majetkem státu a finančními prostředky u těchto vybraných příspěvkových organizací.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené, Praha 1, Maltézské nám. 14; Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy; Škola Jaroslava Ježka, Mateřská škola, základní škola a praktická škola pro zrakově postižené¹, Praha 1, Loretánská 19 a 17; Zařízení pro děti-cizince, diagnostický ústav, dětský domov se školou, výchovný ústav, středisko výchovné péče, základní škola a praktická škola, Praha 5, Radlická 30.

Kontrolovaným obdobím byl rok 2007 včetně souvisejících období. Kontrola byla prováděna v období od září 2008 do února 2009.

Námítky proti kontrolním protokolům kontrolované osoby nepodaly.

Kolegium NKÚ na svém VII. zasedání, konaném dne 4. května 2009,

schválilo usnesením č. 13/VII/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

1. Charakteristika kontrolovaných osob

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto zákona je MŠMT ústředním orgánem státní správy pro předškolní a školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.

Výkon státní správy ve školství řídí MŠMT v rozsahu stanoveném zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

¹ Dne 28. února 2008 byla provedena změna názvu na: Škola Jaroslava Ježka, Mateřská škola, základní škola, praktická škola a základní umělecká škola pro zrakově postižené.

MŠMT na základě školského zákona zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace.

MŠMT jako zřizovatel příspěvkových organizací (dále jen „PO“) a správce kapitoly státního rozpočtu 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* je povinno plnit povinnosti vyplývající především ze zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), a ze zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

Kontrolou bylo prověřováno hospodaření vybraných PO v působnosti MŠMT:

- **Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené** (dále jen „KJD“), která byla jako PO zřízena v roce 1995 za účelem poskytování výuky v oborech hudba, zpěv a laďení klavíru, a to i pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami.
- **Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** (dále jen „NIDM“), který působí pod stávajícím názvem od roku 2005. Zaměřuje se na problematiku zájmového vzdělávání a na činnost školských zařízení v této oblasti, zajišťuje metodickou a organizační podporu práce s dětmi a mládeží a další vzdělávání pedagogických pracovníků.
- **Škola Jaroslava Ježka, Mateřská škola, základní škola a praktická škola pro zrakově postižené** (dále jen „ŠJJ“), která působí pod stávajícím názvem od roku 1997. Poskytuje vzdělání dětem se zdravotním postižením v mateřské škole pro zrakově postižené, základní vzdělání žákům se zdravotním postižením v základní škole pro zrakově postižené a v základní škole praktické a studentům se zdravotním postižením v praktické škole pro zrakově postižené.
- **Zařízení pro děti-cizince, diagnostický ústav, dětský domov se školou, výchovný ústav, středisko výchovné péče, základní škola a praktická škola** (dále jen „ZDC“) působí pod stávajícím názvem od roku 2006 a bylo zřízeno za účelem zajišťovat nezletilým osobám, a to zpravidla ve věku od 2 do 18 let, na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově či o předběžném opatření náhradní výchovnou péči v zájmu jejich zdravého vývoje a poskytovat jim řádnou výchovu a vzdělávání.

2. Základní ekonomické charakteristiky PO k 31. prosinci 2007

Přehled aktiv a pasiv k 31. prosinci 2007 jednotlivých kontrolovaných PO MŠMT je uveden v tabulce č. 1:

Tabulka č. 1 – Přehled aktiv a pasiv k 31. prosinci 2007

(v tis. Kč)

	KJD	NIDM	ŠJJ	ZDC	CELKEM
Stálá aktiva	64 442,50	95 461,33	58 784,45	148 840,99	367 529,27
Oběžná aktiva	7 650,87	172 827,83	2 667,50	13 443,58	196 589,78
Aktiva celkem	72 093,37	268 289,16	61 451,95	162 284,57	564 119,05
Vlastní zdroje	69 204,10	262 764,35	60 051,62	155 823,41	547 843,48
Cizí zdroje	2 889,27	5 524,80	1 400,33	6 461,18	16 275,58
Pasiva celkem	72 093,37	268 289,15	61 451,95	162 284,59	564 119,06

Zdroj: výkazy rozvaha PO k 31. prosinci 2007.

Přehled nákladů a výnosů za rok 2007 jednotlivých kontrolovaných PO MŠMT je uveden v tabulce č. 2:

Tabulka č. 2 – Náklady a výnosy za rok 2007 (v tis. Kč)

	KJD	NIDM	ŠJJ	ZDC	CELKEM
Náklady	38 112,65	128 388,70	29 501,37	41 906,02	237 908,74
Výnosy	38 146,60	131 228,54	29 623,21	45 566,00	244 564,35
Hospodářský výsledek	33,95	2 839,84	121,84	3 659,98	

Zdroj: výkazy zisků a ztrát PO k 31. prosinci 2007.

V tabulce č. 3 je uveden kontrolovaný objem peněžních prostředků u jednotlivých PO.

Tabulka č. 3 – Kontrolovaný objem u PO za rok 2007 (v tis. Kč)

	KJD	NIDM	ŠJJ	ZDC	CELKEM
Majetek	56 409,28	146 000,00	12 727,63	162 284,57	377 421,48
Vlastní zdroje	1 328,22	23 841,00	4 993,11	151 652,06	181 814,39
Závazky	1 850,47	3 543,00	43 753,11	5 870,74	55 017,32
Náklady	26 228,00	23 092,00	15 038,59	21 747,63	86 106,22
Výnosy	770,00	3 712,00	19 239,97	856,63	24 578,60

Zdroj: účetní doklady jednotlivých PO.

3. Příspěvky na provoz ze státního rozpočtu a dotace na financování programů a akcí poskytnuté MŠMT kontrolovaným PO v roce 2007

Objem peněžních prostředků státního rozpočtu poskytnutý kapitole 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* na rok 2007 včetně stanovených ukazatelů státního rozpočtu byl určen zákonem č. 622/2006 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2007.

MŠMT jako zřizovatel poskytuje PO ze své rozpočtové kapitoly peněžní prostředky jako příspěvek na provoz ze státního rozpočtu (dále jen „příspěvek na provoz“) a dotace na financování programů a akcí evidovaných v informačním systému programového financování (dále jen „dotace ISPROFIN“).

Příspěvek na provoz je školám a školským zařízením zřizovaným MŠMT² poskytován v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb.

MŠMT jako správce rozpočtové kapitoly vydalo pro organizace typu škola a školské zařízení *Pravidla rozpisu rozpočtu přímo řízených organizací – právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení zřizovaných ministerstvem pro rok 2007*, dle kterých byla výše příspěvku na provoz pro tyto organizace stanovena na základě údajů vykázaných jednotlivými školami a školskými zařízeními v návaznosti na soustavu normativů, kterou pro rok 2007 vyhlásilo MŠMT.

Pro ostatní přímo řízené organizace MŠMT vydalo *Pravidla rozpisu rozpočtu běžných výdajů pro ostatní přímo řízené organizace na rok 2007*, dle kterých byl příspěvek na provoz pro ostatní přímo řízené organizace³ poskytnut na základě návrhu rozpočtu běžných výdajů organizace, jenž byl následně MŠMT vyhodnocen a schválen.

Přímo řízené organizace MŠMT měly možnost čerpat dotace ISPROFIN v rámci programu 233 110 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních škol a školských zařízení*.

² KJD, ŠJJ a ZDC.

³ NIDM.

V programu jsou realizovány akce převážně stavebního charakteru, povahy novostaveb, rekonstrukcí, modernizací a souvisejících oprav, dále nákupy objektů, které jako speciální zařízení pro děti předškolního a školního věku slouží pro zajištění výuky, stravování a ubytování.

Ostatní přímo řízené organizace MŠMT mohly v roce 2007 čerpat dotace ISPROFIN v rámci programu 233 010 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny systému řízení MŠMT* (dále jen „program ISPROFIN 233 010“). Pomocí tohoto programu je financována reprodukce majetku organizačních složek státu, tj. zřizovatele a České školní inspekce a příspěvkových organizací zřízených MŠMT.

V tabulce č. 4 je uveden objem peněžních prostředků kontrolovaných u MŠMT.

Tabulka č. 4 – Objem peněžních prostředků kontrolovaných u MŠMT (v tis. Kč)

	KJD	NIDM	ŠJJ	ZDC	CELKEM
Příspěvky na provoz	34 907,00	46 063,00	24 391,50	43 433,00	148 794,50
Dotace ISPROFIN	0,00	9 031,00	5 959,93	63 834,52	78 825,45

Zdroj: předložené doklady MŠMT (oznámení o výši stanoveného příspěvku, pokyny k otevření limitů, rozhodnutí o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu apod.).

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. MŠMT

1.1 Stanovení výše příspěvku na provoz v roce 2007

Výši příspěvku na provoz stanovovalo MŠMT bez toho, že by byly při určování jeho výše posuzovány a schvalovány odpisové plány řízených PO. V důsledku toho mohou mj. vznikat situace, kdy PO odpisový plán vůbec nezpracuje (ZDC) a organizace v rozporu s § 28 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, majetek neodpisuje.

1.2 Veřejnosprávní kontrola zřizovatele

V roce 2007 provedlo MŠMT veřejnosprávní kontrolu pouze u KJD. U ostatních kontrolovaných PO byla veřejnosprávní kontrola zřizovatelem realizována v jiných letech, a to i přes tu skutečnost, že u nich v souladu s § 29 odst. 5 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), měla nahrazovat funkci útvaru interního auditu. Útvar interního auditu u kontrolovaných PO nebyl v kontrolovaném období zřízen, s výjimkou NIDM. V závěrečném účtu kapitoly 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* MŠMT za rok 2006 k výsledkům veřejnosprávní kontroly provedené u ZDC v roce 2006 uvádí, že u této organizace byly zjištěny závažné nedostatky, které vedly k podání trestního oznámení Policii ČR, a zároveň konstatuje, že byla provedena rekonstrukce účetnictví a přijata personální opatření. Přesto MŠMT následnou veřejnosprávní kontrolu u ZDC neprovedlo.

1.3 Ostatní zjištění

MŠMT v roce 2000 v souladu s usnesením vlády č. 737 ze dne 19. července 2000 ve znění usnesení vlády č. 985 ze dne 4. října 2000 poskytlo z rozpočtové kapitoly 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* peněžní prostředky NIDM ve výši 19 900 tis. Kč na krytí výdajů

na schválené projekty v rámci akčního programu Společenství *Mládež* a na činnost České národní agentury *Mládež*, a to do doby, než budou v plném objemu k dispozici prostředky Evropské unie. Program *Mládež* byl přijat rozhodnutím Evropského parlamentu a Evropské rady č. 1031/2000/ES a Česká republika se účastní tohoto programu na základě rozhodnutí Rady přidružení EU-ČR č. 3/2000 ze dne 16. října 2000.

Peněžní prostředky poskytnuté MŠMT byly určeny k samostatnému zúčtování. V období let 2001 až 2008 však nebylo ze strany MŠMT žádáno o zúčtování, příp. vrácení těchto peněžních prostředků, a to i přes tu skutečnost, že v roce 2001 byla provedena veřejnosprávní kontrola, která konstatovala neprovedení finančního zúčtování uvedených prostředků.

2. Příspěvkové organizace

2.1 KJD

2.1.1 Vnitřní kontrolní a účetní systém

Vnitřní kontrolní systém KJD nebyl nastaven plně v souladu s ustanovením § 26 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb., neboť vedoucí orgánu veřejné správy pověřil funkcí příkazce operací i zaměstnance, kteří nejsou vedoucími zaměstnanci.

Účetní systém byl nastaven tak, že umožnil vykázat u některých účtů jiné konečné zůstatky v účetních knihách, než jaké byly uvedeny v účetní závěrce k 31. prosinci 2007.

KJD tak nepostupovala v souladu s ustanovením § 5 a § 6 vyhlášky č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

Účtový rozvrh nebyl sestaven v celém rozsahu účtů účetní závěrky tak, aby obsahoval všechny účty potřebné k zaúčtování všech účetních případů, jak to požaduje § 14 zákona č. 563/1991 Sb.

KJD v některých případech v účtovém rozvrhu určila obsah jednotlivých účtů v rozporu s prováděcími právními předpisy k zákonu č. 563/1991 Sb. a v důsledku této skutečnosti v účetní závěrce vykazovala na některých účtech jiné skutečnosti, než jsou stanoveny:

- potraviny pro školní jídelnu byly v účetní závěrce vykazovány nesprávně v rámci účtu *Zboží na skladě*, a ne na účtu *Materiál na skladě*,
- konečný zůstatek bankovního účtu rezervního fondu byl v účetní závěrce nesprávně vykazován v rámci účtu *Fond kulturních a sociálních potřeb*.

Odpisový plán pro movité věci byl v KJD stanoven tak, že jednotná roční odpisová sazba je 12 % z pořizovací ceny. Tato jednotná sazba však neodpovídá skutečnému opotřebení některých movitých věcí s ohledem na dobu jejich použitelnosti v účetní jednotce. V důsledku této skutečnosti byly zjištěny v používání movité věci, které byly již dříve odepsány, u některých movitých věcí byly zúčtovány za rok odpisy ve vyšší částce, než jaká by odpovídala sazbě dle odpisového plánu, některé movité věci nebyly odpisovány vůbec. Tyto skutečnosti ovlivňují výši nákladů vykázaných za jednotlivá účetní období, a mají tak vliv na vyčíslený hospodářský výsledek.

Na základě mandátní smlouvy pověřila KJD fyzickou osobu správou nemovitostí v katastrálním území Brozany nad Ohří (viz bod 2.1.2) a správou obytného domu a pozemku (viz bod 2.1.2), které nabyta jako jediný dědic ze závěti v roce 1998. O výběru nájemného, výdajích na správu a souvisejících platbách včetně vyúčtování vedla fyzická osoba v kontrolovaném období evidenci příjmů a výdajů v peněžním deníku, který ročně předkládala KJD.

2.1.2 Majetek a závazky

Při účtování majetku a závazků nepostupovala KJD v souladu s § 3 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. a neúčtovala některé účetní případy ke dni uskutečnění účetního případu:

- pozemek o výměře 315 m² v pořizovací ceně 572,99 tis. Kč a budovu (obytný dům) v pořizovací ceně 2 813,40 tis. Kč, k nimž získala příslušnost hospodaření v roce 1998, zaúčtovala do svého účetnictví až v roce 2007,
- zařazení majetkových složek pořízených v předcházejících účetních obdobích v celkové pořizovací ceně 744,77 tis. Kč do přírůstku aktiv zaúčtovala také až v roce 2007.

Při účtování majetku a závazků KJD nepostupovala v souladu s § 8 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb. a v důsledku toho její účetnictví nebylo správné, neboť:

- majetek v celkové hodnotě 1 146,20 tis. Kč nesprávně zaúčtovala a vykazovala v položce rozvahy *Drobný dlouhodobý hmotný majetek*, a ne v rámci položky *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí*,
- software na zpracování mezd v hodnotě 14,64 tis. Kč nesprávně vykazovala v položce rozvahy *Drobný dlouhodobý hmotný majetek*, a ne v rámci položky *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek*,
- do ocenění budovy (obytného domu) zahrнула kromě ocenění budovy podle znaleckého posudku také prodaný pozemek v odhadní ceně 167,35 tis. Kč a cenu trvalých porostů ve výši 8,28 tis. Kč,
- při provádění opravy účetních zápisů v souvislosti s rozdělením ceny budov a pozemků, které do roku 2007 vykazovala v účetní závěrce souhrnně na účtu *Stavby*, provedla u dvou budov rozdělení tak, že jsou na tomto účtu v účetní závěrce od roku 2007 vykazovány pouze v hodnotě provedeného technického zhodnocení,
- neprováděla odpisování některého movitého majetku v celkové pořizovací ceně 2 193,37 tis. Kč.

KJD nepostupovala v souladu s § 8 odst. 1 a 3 zákona č. 563/1991 Sb. a v důsledku toho nebylo její účetnictví úplné, neboť neúčtovala o:

- trvalých travních porostech o výměře 2 837 m², lesních pozemcích o výměře 3 147 m², vodních plochách o výměře 1 953 m², orné půdě o výměře 4 586 m², ostatních plochách o výměře 3 781 m² a o pozemcích ve zjednodušené evidenci o výměře 283 198 m² – vše v katastrálním území Brozany nad Ohří –, ke kterým má podle údajů zapsaných v katastru nemovitostí příslušnost hospodaření v rozsahu id. 1/2,
- drobném nehmotném majetku v celkové výši 32,7 tis. Kč,
- pohledávkách za zaměstnanci při poskytování půjček z *Fondu kulturních a sociálních služeb* ve výši 376,40 tis. Kč,
- pohledávkách z poskytnutých záloh za spotřebu elektrické energie a vodné a stočné ve výši 193,11 tis. Kč,

a nevykazovala tato aktiva v účetní závěrce k 31. prosinci 2007.

2.1.3 Inventarizace majetku a závazků k 31. prosinci 2007

KJD k ověření a prokázání hodnot vykázaných v účetní závěrce na účtech *Pozemky*, *Stavby* a *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* zpracovala „inventární seznamy“ na volných listech, které obsahovaly specifikaci jednotlivých složek tohoto majetku seříděných dle místa, kde se tento majetek nachází, příp. podle odpovědných osob, ale ne dle jednotlivých druhů majetku tak, aby bylo možné provést srovnání s hodnotami vykazovanými na jednotlivých účtech v účetnictví a prokázat tak tyto zůstatky.

KJD při inventarizaci majetku a závazků nepostupovala v souladu s § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb., neboť nezjistila, že:

- existují výše uvedené skutečnosti (viz bod 2.1.2) vedoucí k neúplnosti a nesprávnosti účetnictví,
- konečný zůstatek účtu *Zboží na skladě* ve výši -48,62 tis. Kč neodpovídal skutečnosti zjištěné fyzickou inventurou,
- inventurní soupis majetku ve výši pořizovací ceny 930,41 tis. Kč nebyl opatřen podpisovým záznamem osoby odpovědné za provedení inventarizace.

2.1.4 Fondy

KJD v rozporu se stanovenými účetními metodami účtovala na účtu *Fond oběžných aktiv* za účetní období přírůstky a úbytky souvztažně tak, jak účtovala o potravinách pro školní jídelnu. V důsledku této skutečnosti stav na účtu *Fond oběžných aktiv* v účetní závěrce k 31. prosinci 2007 neposkytuje informaci o zdroji krytí oběžných aktiv, ale údaj o konečném zůstatku zásob potravin pro školní jídelnu k datu účetní závěrky.

KJD neúčtovala v souvislosti s účtováním o odpisech také o tvorbě fondu reprodukce majetku v souladu s § 58 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., a to ve výši 1 979,29 tis. Kč.

2.1.5 Náklady a výnosy

KJD nepostupovala v souladu s § 23 odst. 1 vyhlášky č. 505/2002 Sb. tím, že vykázala v účetní závěrce za rok 2007 náklady ve výši 61,31 tis. Kč nesprávně jako náklady hospodářské činnosti, přestože byly vynaloženy v rámci její hlavní činnosti, a v této výši ovlivnila hospodářský výsledek vyčíslený v hlavní činnosti.

Hodnota spotřebovaných zásob vykazovaná v účetní závěrce na účtu 501 – *Spotřeba materiálu* neodpovídala skutečnosti, a to v důsledku nesprávné aplikace metody B účtování zásob v účetní jednotce. Vykazovaná hodnota byla podhodnocena o 9,98 tis. Kč.

O výnosech a nákladech souvisejících s nemovitostmi, které má ve správě pověřená fyzická osoba, KJD v rozporu se zákonem č. 563/1991 Sb. neúčtovala jednotlivě, ale v souhrnu za celý rok, a to formou vzájemného zúčtování. Kladný rozdíl mezi příjmy a výdaji ve výši 1 030 676,41 Kč KJD zúčtovala v rozporu s § 57 zákona č. 218/2000 Sb. přímo ve prospěch účtu rezervního fondu. V důsledku těchto postupů neúčtovala o nákladech a výnosech, a nevykázala tak z této činnosti ani hospodářský výsledek za příslušné účetní období. Za rok 2007 byly výdaje dle podkladů evidence v peněžním deníku vyčísleny ve výši 962,63 tis. Kč a příjmy ve výši 1 993,31 tis. Kč.

2.2 NIDM

2.2.1 Vnitřní kontrolní systém

Od doby vzniku v roce 2005 až do 30. června 2007 neměl NIDM zřízen samostatný útvar interního auditu. Tento útvar byl zřízen k 1. červenci 2007.

2.2.2 Majetek

NIDM nepostupoval v souladu s § 14 odst. 7 zákona č. 219/2000 Sb., neboť uzavřel smlouvu o pronájmu nebytového prostoru – garáže – a smlouvu o pronájmu nebytového prostoru o rozloze 30,74 m², u kterých NIDM neprokázal existenci předchozího písemného rozhodnutí vedoucího organizace (popřípadě jím písemně pověřeného jiného vedoucího zaměstnance) o nepotřebnosti.

NIDM nepostupoval v souladu s § 27 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb. tím, že u dočasně nepotřebného majetku – nebytového prostoru garáže – sjednal ve smlouvě v roce 2006 dobu užívání delší 8 let pro jednoho uživatele, a zároveň tím, že ve smlouvě nesjednal možnost ukončit užívací vztah výpovědí a odstoupením od smlouvy, pokud přestanou být plněny podmínky podle § 27 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb.

Při uzavírání obou výše uvedených smluv postupoval NIDM v rozporu s § 27 odst. 3 zákona č. 219/2000 Sb., neboť sjednal bezúplatné užívání věci – části pozemku v katastrálním území Vršovice – s osobou, která se zabývá podnikáním.

NIDM nepostupoval v souladu s § 3 zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, protože ve smlouvě o pronájmu nebytového prostoru o rozloze 30,74 m² neuvedl účel nájmu, kterým je podnikání nájemce, a zároveň ve smlouvě neuvedl údaj o předmětu podnikání.

V případech úplatného převodu lyžařského vleku v roce 2006 a tří osobních automobilů v roce 2007 NIDM nedodržel ustanovení § 14 odst. 7 zákona č. 219/2000 Sb. tím, že převedl tento majetek do vlastnictví třetích osob bez předchozího písemného rozhodnutí o jeho nepotřebnosti. U lyžařského vleku neprovedl NIDM širší nabídku převodu majetku dle § 19 odst. 3 zákona č. 219/2000 Sb. a současně neprokázal, že při úplatném převodu sjednal v souladu s § 22 zákona č. 219/2000 Sb. cenu v daném místě a čase obvyklou.

2.2.3 Inventarizace majetku a závazků k 31. prosinci 2007

NIDM nepostupoval v souladu s § 29 zákona č. 563/1991 Sb., jelikož neprovedl inventarizaci majetku v celém rozsahu. Nezjistil tak skutečný stav majetku k 31. prosinci 2007, resp. k 31. prosinci 2006, neboť:

- nepředložil inventurní soupisy za provoz Tatranská Štrba a neinventarizoval 66 pozemků o celkové výměře 64 129 m² v hodnotě 941,67 tis. Kč, přestože tyto pozemky vedl v účetnictví,
- neinventarizoval také 14 pozemků o celkové výměře 9 466 m², které jsou vedeny v katastru nemovitostí s příslušností hospodaření pro NIDM. Tyto pozemky NIDM nevedl v účetnictví a nevykázal je ani v účetní závěrce.

Zmíněné inventarizační rozdíly NIDM nezjistil a do období roku 2007 je nezúčtoval. Účetnictví za uvedené účetní období je proto neúplné.

2.2.4 Fondy

NIDM nepostupoval v souladu s § 57 odst. 5 zákona č. 218/2000 Sb., neboť snížil fond oběžných aktiv v pasivech o částku 810,96 tis. Kč a o stejnou částku zvýšil rezervní fond, přestože se stav majetku majícího povahu zásob, pohledávek a finančního majetku po 2 roky podstatněji změnil.

2.2.5 Náklady

V rozporu s § 3 zákona č. 563/1991 Sb. NIDM účtoval účetní případy související s prodejem lyžařského vleku až v účetním období 2007, a ne ke dni uskutečnění účetního případu v roce 2006. Tím ovlivnil náklady roku 2007 ve výši zůstatkové ceny prodaného majetku 155,69 tis. Kč a touto skutečností byl ovlivněn vyčíslený hospodářský výsledek v roce 2007.

2.2.6 Ostatní zjištění

Peněžní prostředky poskytnuté NIDM v roce 2000 v souladu s usnesením vlády č. 737 ze dne 19. července 2000 ve znění usnesení vlády č. 985 ze dne 4. října 2000 z rozpočtové kapitoly *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* na krytí výdajů na schválené projekty a na činnost

Národní agentury Mládež do doby, než budou v plném objemu k dispozici prostředky Evropské unie, které byly MŠMT určeny k samostatnému zúčtování, nebyly do doby ukončení kontroly zúčtovány, ale vykazovány ve výši 19 900 tis. Kč na účtu *Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let*.

2.2.7 Porušení rozpočtové kázně

NIDM tím, že v rámci programu ISPROFIN 233 010 ev. č. 233 014 0059 na akci *NIDM – Reko kuchyně a podkroví, školicí středisko Tatranská Štrba* čerpal z investičního účtu u ČNB peněžní prostředky ve výši 15 899,48 Kč a z neinvestičního účtu u ČNB peněžní prostředky ve výši 21 723 Kč a neprokázal, jak byly tyto peněžní prostředky použity, neoprávněně použil peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 37 622,48 Kč, a porušil tak rozpočtovou kázeň podle § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb.

2.3 ŠJJ

2.3.1 Inventarizace majetku a závazků k 31. prosinci 2007

Při provedení inventarizace k 31. prosinci 2007 nepostupovala ŠJJ v souladu s § 30 zákona č. 563/1991 Sb., neboť žádný z předložených inventurních soupisů majetku neobsahoval povinné náležitosti dle § 30 zákona č. 563/1991 Sb. Inventurní soupisy neobsahovaly jednoznačné určení majetku a nebyly opatřeny podpisovým záznamem osob odpovědných za provedení inventarizace a osob odpovědných za zjištěné skutečnosti.

2.3.2 Náklady, výnosy a závazky

V roce 2007 poskytovala ŠJJ kromě jiného také stravování interním i externím strážníkům. Veškeré náklady a výnosy související se stravováním externích strážníků jsou jinou činností organizace. ŠJJ však v rozporu s § 63 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb. nesledovala tyto náklady a výnosy odděleně v celém jejich rozsahu, čímž ovlivnila správnost vyčíslení hospodářského výsledku za jinou i hlavní činnost.

2.4 ZDC

2.4.1 Vnitřní kontrolní a účetní systém

Účetní systém ZDC není dlouhodobě v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. Z důvodu ztráty účetnictví za rok 2005 proběhla v roce 2006 rekonstrukce účetnictví, a to i na základě využití poradenství auditorské firmy, které bylo poskytováno až do roku 2008 a za které bylo v období let 2006 až 2008 vyplaceno celkem 1 001 981 Kč.

Vedením účetnictví ZDC byl od roku 2006 pověřen externí zpracovatel.

Přístup ZDC k rekonstrukci účetnictví vyplývá mimo jiné i ze skutečnosti, že na základě doporučení auditorské firmy o možných postupech při rekonstrukci účetnictví v návaznosti na výsledky inventarizace byl bez posouzení nutných souvisejících skutečností v účetní jednotce a bez provedení inventarizace vyhotoven účetní doklad, který byl následně předán externímu zpracovateli k zaúčtování bez toho, že by ZDC alespoň verifikovalo navrhované opravy v účetnictví. Tento účetní doklad ze dne 5. prosince 2006 neměl v rozporu s § 11 zákona č. 563/1991 Sb. povinné náležitosti. Chyběl popis obsahu účetního případu a podpis osoby odpovědné za účetní případ. Doklad byl opatřen pouze podpisovým záznamem externího zpracovatele účetnictví jako osoby odpovědné za zaúčtování.

Veřejnosprávní kontrola MŠMT provedená v roce 2006 byla zaměřena na kontrolu hospodaření ZDC v roce 2005 a konstatovala vážné nedostatky v oblasti vnitřního kontrolního a účetního systému a porušování zákona č. 563/1991 Sb.

Pro rok 2007 byla smlouva o vedení účetnictví s externím zpracovatelem písemně uzavřena až od května 2007; pro období leden až duben 2007 nebyla smlouva uzavřena písemně. Celkově bylo za rok 2007 za tyto smluvní výkony zapláceno 240 000 Kč.

Také zpracování mezd a personální agendy bylo v roce 2007 zajišťováno externě na základě mandátní smlouvy. Celkově bylo za rok 2007 za tyto smluvní výkony zapláceno 177 000 Kč.

V oblasti odpisování byl účetní systém nastaven v rozporu s § 28 zákona č. 563/1991 Sb., neboť majetek ZDC nebyl po celé účetní období 2007 odpisován v souladu s účetními metodami, a nebyl tak ani vytvářen fond reprodukce majetku. V důsledku této skutečnosti není účetnictví ZDC za rok 2007 úplné.

2.4.2 Majetek a přechodné účty pasivní

ZDC v roce 2007 nepostupovalo v souladu s § 8 zákona č. 563/1991 Sb., neboť v rozporu s § 25 zákona č. 563/1991 Sb. zvýšilo v roce 2007 pořizovací cenu budovy v areálu Permon, a to i přes tu skutečnost, že se kolaudační rozhodnutí týkalo rekonstrukce domu v katastrálním území Smíchov. Navíc takto zaúčtovaný přírůstek majetku v celkové pořizovací ceně 17 530,44 tis. Kč nedokázalo ZDC z hlediska obsahu účetního případu identifikovat.

V knihách analytických účtů vedlo ZDC pouze karty majetku pro stavby, pozemky a pro drobný hmotný majetek pořízený v roce 2007. Další hmotný majetek neevidovalo. Tyto skutečnosti nepřispívají k možnosti řádného provedení inventarizace majetku.

ZDC nedoložilo účetní doklad prokazující oprávněnost zaúčtování částky 155,15 tis. Kč na dohadné účty pasivní. ZDC tak v rozporu s § 31 zákona č. 563/1991 Sb. nebylo ani za rok 2007 schopno prokázat všechny zaúčtované částky účetními doklady.

2.4.3 Inventarizace majetku a závazků

V rozporu s ustanovením § 29 zákona č. 563/1991 Sb. neprokázalo ZDC provedení inventarizace majetku a závazků od roku 2003. Ani od roku 2006, kdy v důsledku ztráty účetnictví bylo přistoupeno k jeho rekonstrukci, nebylo provedení inventarizace prokázáno.

2.4.4 Náklady a výnosy

Neodpisováním majetku a neúčtováním o odpisech majetku byla v účetnictví ZDC v roce 2007 nadhodnocena výše vykazovaného hospodářského výsledku, což následně ovlivnilo jeho rozdělení do finančních a peněžních fondů, a zároveň byla podhodnocena tvorba fondu reprodukce majetku.

Prostředky použité z fondu reprodukce majetku ve výši 632,62 tis. Kč na opravy chodníků nezaúčtovalo ZDC v souladu s § 58 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb. do výnosů roku 2007. Uvedeným postupem podhodnotilo vykázaný hospodářský výsledek.

ZDC nedoložilo účetní doklad prokazující oprávněnost zaúčtování částky 52,11 tis. Kč do výnosů organizace. ZDC tak v rozporu s § 31 zákona č. 563/1991 Sb. nebylo ani za rok 2007 schopno prokázat všechny zaúčtované částky účetními doklady.

III. Shrnutí

MŠMT jako zřizovatel kontrolovaných PO neposuzovalo a neschvalovalo odpisové plány řízených PO při stanovování výše příspěvku na provoz. V důsledku této skutečnosti nebyl např. u ZDC odpisový plán zpracován a organizace v rozporu s § 28 zákona č. 563/1991 Sb. majetek neodpisovala.

MŠMT neprovedlo v roce 2007 veřejnosprávní kontroly u všech kontrolovaných příspěvkových organizací i přesto, že veřejnosprávní kontrola měla u jednotlivých organizací nahrazovat funkčně nezávislý útvar interního auditu a že v roce 2006 podalo v souvislosti s provedením veřejnosprávní kontroly u ZDC trestní oznámení.

MŠMT v období let 2001 až 2008 nežádalo o vyúčtování, příp. vrácení, peněžních prostředků ve výši 19 900 tis. Kč poskytnutých NIDM v roce 2000 do doby, než budou k dispozici prostředky z Evropské unie.

U jednotlivých PO byly zjištěny nedostatky:

- ve vnitřním kontrolním a účetním systému, který u KJD a ZDC nebyl zcela v souladu s příslušnými právními předpisy. Tato skutečnost způsobila u KJD generování systémových chyb v účetnictví a u ZDC dlouhodobě přetrvávající nedostatky, které nebyly k datu ukončení kontroly odstraněny; navíc ZDC ani v roce 2007 neprokázalo všechny účetní zápisy účetními doklady;
- v hospodaření s majetkem a závazky. Nedostatky se projevovaly u KJD neúčtováním odpisů u části používaného majetku, nesprávným oceňováním majetku a neúplným účtováním a vykazováním aktiv v celkové výši 650,80 tis. Kč a u neoceněného majetku v rozsahu 299 502 m² pozemků; u NIDM nedodržováním zákona č. 219/2000 Sb. při uzavírání smluv o pronájmu majetku a při úplatných převodech majetku a neúčtováním a nevykazováním aktiv v celkové výši 941,67 tis. Kč a u neoceněného majetku v rozsahu 9 466 m²; u ZDC neúčtováním odpisů u veškerého používaného majetku;
- ve fondovém hospodaření, kdy docházelo k nesprávnému účtování čerpání či tvorbě fondů jako zdrojů financování příslušných aktiv, příp. neúčtování o tvorbě fondu reprodukce majetku v souvislosti s neúčtováním o odpisech, a tím k nesprávnému vykazování zůstatků těchto zdrojů v účetní závěrce;
- ve vykazování nákladů a výnosů s vlivem na výši hospodářského výsledku organizací, kdy u ŠJJ bylo nesprávné vykazování nákladů hlavní a jiné činnosti; u KJD neúčtování o všech účetních případech, zejména souvisejících s pronájmem nemovitostí v roce 2007, a tím významné ovlivnění vykázaného hospodářského výsledku; u ZDC neúčtování o odpisech majetku v celém rozsahu jeho používání, a tím ovlivnění vykázaného hospodářského výsledku; u NIDM účtování některých skutečností souvisejících s převodem majetku do jiného účetního období, což ovlivnilo vykázaný hospodářský výsledek;
- v provádění inventarizace k 31. prosinci 2007. Nedostatky u všech kontrolovaných PO spočívaly především v neúplnosti a nesprávnosti provedené inventarizace.

V důsledku neprovedení inventarizace k 31. prosinci 2007 v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. je u všech kontrolovaných PO účetnictví za rok 2007 neprůkazné.

U ZDC je účetnictví neprůkazné od doby jeho vzniku v roce 2003.

Porušení rozpočtové kázně ve výši 37 622,48 Kč bylo zjištěno u NIDM při čerpání dotace ISPROFIN, neboť NIDM neprokázal, jak byly tyto peněžní prostředky použity.

08/29

Finanční prostředky určené na programy podpory rozvoje průmyslových zón a regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/29. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Brandt.

Cílem kontrolní akce bylo prověřit poskytování, čerpání a použití finančních prostředků určených na podporu rozvoje průmyslových zón a regeneraci území pro následné průmyslové a podnikatelské využití.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2004 až 2008, v případě věcných souvislostí i období předcházející a do ukončení kontroly. Kontrola byla prováděna v době od září 2008 do března 2009.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále také „MPO“);

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále také „MMR“);

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest (dále jen „CzechInvest“);

vybraní příjemci finančních prostředků:

statutární město Brno; město Kolín; Moravskoslezský kraj; ŠKODA HOLDING a.s., Václavské nám. 837/11, Praha 1.

Námítky proti kontrolnímu protokolu podané Moravskoslezským krajem byly vypořádány vedoucí skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podáno nebylo.

Kolegium NKÚ na svém IX. zasedání, konaném dne 1. června 2009,

schválilo usnesením č. 3/IX/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Rozvoj průmyslových zón a regenerace území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití byly podporovány od roku 1998 z programů financovaných z prostředků státního rozpočtu a od roku 2004 i z prostředků fondů Evropské unie (dále jen „EU“). Podpora měla formu dotace, návratné finanční výpomoci nebo zvýhodněného či bezúplatného převodu pozemků z Pozemkového fondu České republiky. Příjemcem podpory byly obce, svazky obcí, kraje, právnické nebo fyzické osoby. Investorem v zóně byly právnické a fyzické osoby, které realizovaly svůj investiční záměr na území zóny připraveném příjemcem podpory.

II. Financování

1. Rozvoj průmyslových zón a regenerace území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití byly podporovány z prostředků kapitoly 322 – *Ministerstvo průmyslu a obchodu* (dále jen „kapitola MPO“) a zvláštního účtu¹:

- v letech 2001 až 2006 v rámci programu č. 322 050 – *Výstavba a technická obnova inženýrských sítí průmyslových zón* (dále jen „program č. 322 050“);
- od roku 2005 v rámci programu č. 222 230 – *Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury* (dále jen „program č. 222 230“), který má být ukončen v roce 2010.

Administrací obou programů je pověřen CzechInvest.

MPO je také řídicím orgánem programů spolufinancovaných z prostředků EU, jejichž opatření byla zaměřena na podporu rozvoje průmyslových zón a regenerace území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití. Jedná se o:

- *Operační program průmysl a podnikání pro programové období 2004–2006* (dále jen „OPPP“), opatření 1.2 – *Rozvoj podnikatelské infrastruktury realizované programem Reality* (dále jen „Reality“);
- *Operační program podnikání a inovace pro programové období 2007–2013* (dále jen „OPPI“), opatření 5.3 – *Infrastruktura pro podnikání realizované programem Nemovitosti* (dále jen „Nemovitosti“).

2. V rámci rozpočtové kapitoly 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj* (dále jen „kapitola MMR“) nebyl žádný program jako celek přímo zaměřen na rozvoj průmyslových zón a regeneraci území a objektů. Na tento účel byly v letech 2004 až 2008 částečně zaměřeny podprogramy programů:

- č. 217 110 – *Podpora regionálního rozvoje* (dále jen „program č. 217 110“), konkrétně podprogramy č. 217 112 – *Podpora rozvoje severozápadních Čech a Moravskoslezského regionu* (dále jen „podprogram č. 217 112“), č. 217 113 – *Podpora rozvoje hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů* (dále jen „podprogram č. 217 113“) a č. 217 118 – *Podpora úprav bývalých vojenských areálů k obecnímu využití* (dále jen „podprogram č. 217 118“);
- č. 217 410 – *Podpora rozvoje území výrazně postižených redukcí nebo zánikem vojenských posádek* (dále jen „program č. 217 410“), konkrétně podprogram č. 217 414 – *Infrastruktura a rekonstrukce* (dále jen „podprogram č. 217 414“).

Podpora spolufinancovaná z prostředků EU, kterou poskytovalo MMR, byla jen v rámci některých projektů okrajově zaměřena na rozvoj průmyslových zón a na regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití. V letech 2004 až 2008 mohla být poskytována v rámci:

- *Společného regionálního operačního programu* (dále jen „SROP“), a to prostřednictvím opatření 1.1 – *Podpora podnikání ve vybraných regionech*, opatření 2.3 – *Regenerace a revitalizace vybraných měst* a opatření 4.2 – *Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch*;
- *Jednotného programového dokumentu pro Cíl 2* (dále jen „JPD 2“), prostřednictvím opatření 1.2 – *Regenerace poškozených a nevhodně využívaných ploch*, opatření 2.2 – *Podpora malého a středního podnikání*;
- iniciativy společenství *Interreg IIIA* (dále jen „Interreg IIIA“), zaměřené na přeshraniční spolupráci téměř ve všech oblastech národního hospodářství.

¹ Prostředky získané z privatizace státního majetku vedené na zvláštním účtu.

Přehled o čerpání prostředků programů v působnosti MPO a MMR zaměřených na rozvoj průmyslových zón a regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití je uveden v následující tabulce.

Poskytovatel podpory	Program (podprogram)	Období podpory	Čerpání podpory k 31. 12. 2008 v mil. Kč
Národní programy			
MPO	Program č. 322 050	2001–2006	5 114,772*
	Program č. 222 230	2005–2008	3 606,740
MMR	Podprogram č. 217 112***	2004–2007	174,405
	Podprogram č. 217 113***	2004–2007	94,261
	Podprogram č. 217 118	2007–2008	252,096
	Podprogram č. 217 414	2004–2006	52,126
Programy spolufinancované z prostředků EU			
MPO	Reality	2004–2008	1 962,499**
	Nemovitosti	2004–2008	0

Zdroj: materiály MPO a MMR.

*) Údaje o čerpání podpory za období 2001–2003 byly převzaty z kontrolního závěru NKÚ z kontrolní akce č. 03/31 – *Prostředky státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón* (dále jen „kontrolní akce č. 03/31“).

***) V tom 1 471,874 mil. Kč z prostředků *Evropského fondu pro regionální rozvoj*.

****) Pouze dotační titul č. 1 – *Investiční příprava průmyslových ploch a objektů pro podnikání, revitalizace a oživení zastaralých a nevyužívaných průmyslových areálů*.

III. Skutečnosti zjištěné při kontrole

A. Systém poskytování podpory

1. Na Ministerstvu průmyslu a obchodu

a) Národní programy

Program č. 322 050 obsahoval čtyři podprogramy:

Podprogram *Příprava průmyslových zón* byl zaměřen na přípravu zcela nových území průmyslových zón.

Podprogram *Regenerace průmyslových zón* byl zaměřen na regeneraci stávajících průmyslových území, která nebyla s ohledem na jejich technický stav využívána.

Podprogram *Výstavba a rekonstrukce nájemních objektů* měl řešit nízkou úroveň nabídky stávajících vhodných výrobních objektů, umožňujících investorům rychlé zahájení výroby.

Podprogram *Akreditace průmyslových zón* měl napomoci k vytvoření kvalifikačních a technických podmínek pro zabezpečení profesionální správy průmyslových zón, a tím přispět ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti a k jejich vyšší obsazenosti.

Program č. 222 230 obsahoval čtyři podprogramy, jejichž věcné zaměření bylo stejné jako u programu č. 322 050.

b) Programy spolufinancované z prostředků EU

Program *Reality* byl zaměřen na zlepšení podnikatelského prostředí pomocí zvýšení kvality stávajících podnikatelských lokalit a průmyslových zón s cílem zintenzivnit jejich využití a uvést nabídku do většího souladu s poptávkou. K 31. prosinci 2008 MPO podpořilo 109 projektů.

Program *Nemovitostí* byl zaměřen na zkvalitnění infrastruktury pro podnikání pomocí podpory rozvoje nemovitostí pro podnikání včetně související infrastruktury. Podpora zahrnovala i školení odborníků v oblasti rozvoje trhu podnikatelských nemovitostí, zajištění přípravy projektů a vytváření informačních systémů pro evidenci a podporu rozvoje trhu podnikatelských nemovitostí. Projekty jsou příjemcům podpory propláceny až po jejich profinancování z vlastních zdrojů, přičemž k 31. prosinci 2008 nebyl zatím žádný projekt z prostředků programu proplacen.

V dokumentaci programu č. 322 050 a programu č. 222 230 byly zjištěny nedostatky.

- Název programu č. 322 050 uvedený v programové dokumentaci se lišil od jeho názvu uvedeného v příloze č. 5 zákonů o státním rozpočtu pro roky 2004 až 2006. V programové dokumentaci byl uveden název: *Podpora rozvoje průmyslových zón* a v příloze č. 5 zákona o státním rozpočtu pro příslušný rok bylo uvedeno: *Výstavba a technická obnova inženýrských sítí průmyslových zón*. Lišila se i číselná označení podprogramů v programové dokumentaci a na rozhodnutích o účasti státního rozpočtu na financování obcí. Stejně tak program č. 222 230 uvedený v programové dokumentaci jako *Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury* byl v závěrečném účtu za rok 2005 a v závěrečném účtu za rok 2006 kapitoly MPO uveden pod názvem *Podpora pořízení nemovitostí pro podnikání a vědu a výzkum*.
- V bilanci investičních potřeb a zdrojů uvedené v dokumentaci programu č. 322 050 byly zjištěny chyby v součtech v celkové výši 218,900 mil. Kč. U programu č. 222 230 byla bilance potřeb ze státního rozpočtu pro celý program o 200,613 mil. Kč vyšší než součet potřeb za jednotlivé podprogramy. MPO tento nedostatek do doby ukončení kontroly neodstranilo, přestože jej na to Ministerstvo financí (dále jen „MF“) upozornilo již v listopadu 2005.

Závěrečné vyhodnocení celého programu č. 322 050 je opožděno téměř o dva roky a MPO nemělo dostatek průkazných informací k jeho vypracování.

- Podle závazných parametrů programu č. 322 050 stanovených MF měla být původně zpráva o realizaci programu projednána s MF v listopadu 2007. Na žádost MPO posunulo MF termín na září 2009. Jako důvod posunu uvedlo MPO neukončení závěrečného vyhodnocení akce č. 322 050 1094 – *PZ Kolin – Ovčáry*, které mělo být původně provedeno již v roce 2004. MPO termín ukončení této akce posunulo na červenec 2008. Závěrečné vyhodnocení akce nebylo do doby ukončení kontroly (březen 2009) provedeno.
- Přehledy stavu závěrečných vyhodnocení akcí programu č. 322 050, které vedlo MPO, byly chybné a neúplné. U 50 akcí byla dokumentace vyhodnocení nekompletní a u 17 akcí ji MPO nepředložilo.
- MPO potvrdilo, že nemá přesný přehled o počtu akcí, na které poskytlo podporu z národních zdrojů v rámci podpory průmyslových zón.
- Přehled čerpání prostředků zvláštního účtu, který mělo MPO k dispozici, byl chybný. O čerpání prostředků zvláštního účtu získávalo MPO přehled od MF. V přehledu za roky 2006 a 2007 však bylo uvedeno o 207,659 mil. Kč méně, než MPO uvedlo za tyto roky ve státním závěrečném účtu kapitoly MPO. V přehledu za rok 2008 chyběly u dvou akcí dvě platby v celkové výši 22,455 mil. Kč. MPO to zdůvodnilo administrativní chybou a tuto chybu odstranilo v průběhu kontroly NKÚ.

2. Na Ministerstvu pro místní rozvoj

a) Národní programy

V letech 2004 až 2007 byla podpora rozvoje průmyslových zón a regenerace území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití obsahem podprogramu č. 217 112 a podprogramu č. 217 113, jež jsou součástí programu č. 217 110. Podpora byla zaměřena na rekonstrukci a zprovoznění dočasně nevyužívaných nemovitostí vhodných pro podnikání a jejich napojení na infrastrukturu, výstavbu, rozšíření či rekonstrukci dopravní a technické infrastruktury na průmyslových plochách nebo plochách vhodných k podnikání, bezprostředně na tyto plochy navazujících a nutných pro jejich provoz, výstavbu, rozšíření a rekonstrukci související obecní infrastruktury, podporující příchod a rozvoj činnosti podnikatelských subjektů. Do doby ukončení kontroly podpořilo MMR celkem 110 akcí.

S rozvojem průmyslových zón a regenerace území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití částečně souvisela i podpora z podprogramu č. 217 414 a podprogramu č. 217 118 zaměřená na území areálů bývalých vojenských posádek. Cílem podprogramů bylo zmírnění důsledků rušení vojenských posádek v rámci reformy Armády České republiky v nejvíce postižených obcích a revitalizace území a objektů v kasárnách nebo vojenských areálech související s novým využitím bývalých vojenských objektů a ploch. Do doby ukončení kontroly MMR podpořilo v rámci těchto podprogramů celkem 86 akcí.

b) Programy spolufinancované z prostředků EU

Podpora ze SROP, JPD 2 a Interreg IIIA byla jen částečně zaměřená na rozvoj průmyslových zón a regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití. Programy nebyly přímo zaměřeny na komplexní řešení průmyslových zón. V rámci podpořených, převážně regionálně zaměřených projektů byly revitalizovány menší plochy a objekty pro další využití, které nemuselo být v některých případech ani průmyslové nebo podnikatelské. V rámci projektů byla podpořena např. výstavba, rekonstrukce či rozšíření prostor pro podnikání, avšak projekty zaměřené na rozvoj průmyslových zón a regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití nebylo možno přesně označit.

B. Hodnocení ekonomické efektivity podpory

Hodnocení programů přímo či nepřímo zaměřených na rozvoj průmyslových zón a regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití provádělo každé ministerstvo odděleně.

1. Na Ministerstvu průmyslu a obchodu

a) Národní programy

Průběžná hodnocení podpory průmyslových zón z národních programů, která zpracovaly MPO a CzechInvest v letech 2004 až 2008, byla neúplná a nevěrohodná.

- MPO a CzechInvest neověřovaly u jednotlivých investorů správnost údajů potřebných pro průběžná hodnocení. Údaje o počtu dosud vytvořených pracovních míst a o výši investice ze strany investora v zóně uvedené ve vyhodnoceních přebíraly MPO a CzechInvest z výročních zpráv o obsazenosti zón zasílaných příjemci podpory.
- CzechInvest při přepisování údajů z těchto zpráv do souhrnných hodnocení dělal chyby. U 103 podpořených zón bylo zjištěno za období 2004 až 2007 celkem 74 chybných údajů. V případě, že příjemce příslušný údaj ve zprávě neuvedl, CzechInvest s ním v souhrnném hodnocení nepočítal.

- Do hodnocení nebyla vůbec zahrnuta forma podpory, která spočívala v bezúplatném převodu pozemku nebo v jeho převodu za zvýhodněnou cenu. Tímto způsobem bylo převedeno 568 ha.
- Hodnocení nezahrnovala ani podprogram *Akreditace průmyslových zón*, na který MPO vynaložilo v letech 2004 až 2008 celkem 2,851 mil. Kč. MPO ani CzechInvest neměly informace o tom, kolik vzniklo akreditovaných zón a akreditovaných manažerů, a neznaly ani počet osob, na které byla vynaložena podpora za účelem jejich vyškolení na akreditovaného manažera. MPO ani CzechInvest nesledovaly, zda vyškolení manažeři pracují ve funkci, ke které byli proškoleni, ani zda je technika pořízená z podprogramu využívána ke stanovenému účelu.
- V hodnocení z června 2005 bylo v obecné rovině konstatováno, že na zónách vznikají multiplikační efekty investic. V závěru hodnocení z dubna 2006 bylo uvedeno, že na základě získaných statistických dat lze tvrdit, že realizace průmyslových zón a jejich státní podpory je velice efektivní. MPO však nevysvětlilo ani nedoložilo, na základě jakých konkrétních informací či statistických dat k těmto závěrům došlo.

Území průmyslových zón podpořených v rámci národních programů z kapitoly MPO bylo v průměru obsazeno ze 70 %.

- Území 103 zón podpořených ze státních prostředků ve výši 8,883 mld. Kč bylo podle agentury CzechInvest k 31. prosinci 2007 obsazeno investory v průměru ze 70 %, z toho obsazenost deseti zón s podporou ze státních prostředků ve výši 3,989 mld. Kč byla nižší než 50 %.
- U čtyř kontrolovaných zón podpořených ve výši 4,258 mld. Kč se obsazenost pohybovala od 52 % do 100 % vymezeného území.
- Dvě zóny podpořené v letech 2000 a 2006 finančními prostředky ve výši celkem 37,342 mil. Kč nebyly obsazeny vůbec.

b) Programy spolufinancované z prostředků EU

Cílem programu *Reality* bylo mimo jiné vytvořit podmínky pro vznik kvalitní a fungující infrastruktury v podnikání.

Obsazenost investičně připravených ploch podpořených z programu *Reality* byla oproti původním předpokladům poloviční.

Podle hodnocení OPPP zpracovaných v květnu 2008 a v září 2008:

- byl největší zájem o projekty rekonstrukce objektů, následovaly projekty výstavby objektů a projekty rozvoje zón;
- bylo předpokládáno, že ke konci roku 2008 bude velikost investičně připravených ploch 550 ha, ke konci roku 2007 byl tento předpoklad naplněn z 30 %;
- bylo očekáváno, že po třech letech realizace programu bude míra obsazenosti investičně připravených ploch dosahovat výše 50 %, ve skutečnosti činila jen 20 %;
- obsazenost nově vybudovaných a rekonstruovaných budov dosáhla hodnoty 74 %.

Cílem programu *Nemovitosti* bylo zejména napomoci rozvoji kvalitního a fungujícího trhu podnikatelských nemovitostí v České republice (dále jen „ČR“).

Systém hodnocení OPPI neumožňuje samostatné vyčíslení dopadu podpory z programu *Nemovitosti*.

- K hodnocení cíle programu byly stanoveny pouze ukazatele velikosti připravené plochy.

Kontrola byla podrobena i realizace opatření k nápravě nedostatků zjištěných při kontrolní akci č. 03/31, kterou NKÚ prováděl v období od listopadu 2003 do března 2004 a jejíž kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 2/2004 Věstníku NKÚ. Tato kontrolní akce se zabývala

posouzením cílů programu č. 322 050 a prověřila i stanovení a hodnocení jeho ekonomické efektivity.

Usnesením vlády ze dne 15. září 2004 č. 882, které neobsahovalo ukládací část, vzala vláda na vědomí stanovisko MPO ke kontrolnímu závěru z kontrolní akce NKÚ č. 03/31 a souhlasila s opatřeními k nápravě, která v něm MPO uvedlo, tj. že ve spolupráci s CzechInvestem:

- bude pravidelně vypracovávat aktualizaci vyhodnocení realizace programu na podporu rozvoje průmyslových zón;
- rozšíří vyhodnocování efektivity vynakládaných prostředků na program o rozbor investorů podpořených investičními pobídkami;
- zadá zpracování analýzy efektivity podpory rozvoje průmyslových zón u externí poradenské společnosti, která nezávisle vyhodnotí přínos přípravy těchto zón. MPO v důvodové zprávě k usnesení vlády č. 882 uvedlo, že za pomoci nezávislých expertů budou upraveny modely efektivity vynakládání veřejných prostředků a jeho dopadů na státní rozpočet.

MPO ani CzechInvest do doby ukončení kontroly nerealizovaly ani jedno z opatření k nápravě, která MPO uvedlo v roce 2004 ve svém stanovisku pro vládu k nedostatkům zjištěným kontrolní akcí č. 03/31.

- Přetrvává skutečnost, že MPO některé podstatné věcné cíle programu č. 322 050 nekvanifikovalo a následně nevyhodnocovalo. MPO do doby ukončení kontroly nestanovilo měřitelné a kontrolovatelné parametry ani následně nehodnotilo program č. 322 050 z hlediska očekávaného vlivu programu na restrukturalizaci průmyslu, z hlediska výše přidané hodnoty výrobců v zóně, úrovně jejich exportního potenciálu, podílu výzkumu a vývoje a high-tech výrob a technologií v zóně a nestanovilo ani očekávaný podíl vysoce kvalifikované práce v zóně. Program nehodnotilo ani z hlediska vlivu podpory na rozvoj malého a středního podnikání ani z hlediska vlivu podprogramu *Akreditace průmyslových zón* na obsazenost zón a na zhodnocení podpory vynaložené na zainvestování zón. U programu č. 222 230 tento nedostatek částečně odstranilo tím, že zobecnilo jeho cíle.
- Přetrvává skutečnost, že modely vyhodnocení ekonomické efektivity programu byly neúplné, obsahovaly některé chybné, nepřesné či zkreslené údaje, které měly vliv na výpočet ukazatelů použitých pro hodnocení programu. Většina předpokladů použitých v těchto výpočtech nebyla podložena, přitom některé předpoklady měly vliv na výpočet obsazenosti zón, na výpočet dopadu programu na státní rozpočet a na zaměstnanost v ČR. V letech 2004 až 2008 sice MPO podporu průmyslových zón pomocí modelu nehodnotilo, ale přesto jej ponechalo v nezměněné formě v dokumentaci programu č. 322 050 i programu č. 222 230. Model vyhodnocení ekonomické efektivity programů nebyl do doby ukončení kontroly upraven.
- Částečně přetrvává, že MPO na příjemcích podpory nepožadovalo vyhodnocení efektivity jednotlivých akcí či projektů. MPO uložilo příjemcům podpory povinnost zasílat agentuře CzechInvest po dobu pěti nebo deseti let od dokončení akce výroční zprávy o stavu obsazenosti zón, avšak nezajistilo smluvně možnost ověřování správnosti údajů u investorů.
- U zjištění, že příznivý dopad na státní rozpočet je oproti původním předpokladům opožděn a nedosáhne očekávané výše, nebylo možno věrohodně ověřit skutečný stav. Od doby ukončení kontrolní akce č. 03/31 neprovedlo MPO vyhodnocení dopadu programů na státní rozpočet ani aktualizaci predikce dopadu pro další léta. Vyhodnocení dopadu zpracované agenturou CzechInvest mělo nízkou vypovídací schopnost. CzechInvest při jeho vypracování vycházel z neověřených a nepřesných údajů, z nepodložených předpokladů, navíc výpočty výdajů a příjmů státního rozpočtu provedl zjednodušeně.

2. Na Ministerstvu pro místní rozvoj

a) Národní programy

MMR realizaci podprogramů, které byly na rozvoj a revitalizaci průmyslových zón zaměřeny jen částečně, do doby ukončení kontroly NKÚ zatím nevyhodnotilo. Zpráva o realizaci podprogramů má být projednána s MF do konce roku 2009.

b) Programy spolufinancované z prostředků EU

Programy spolufinancované z prostředků EU byly jen částečně zaměřeny na rozvoj průmyslových zón a regeneraci území a objektů pro následné průmyslové a podnikatelské využití. MMR hodnotilo tyto programy z hlediska stanovených cílů ve vztahu k regionálnímu rozvoji.

C. Příjemci podpory

Ke kontrole u příjemců podpory bylo vybráno devět akcí realizovaných v rámci čtyř zón: Brněnská průmyslová zóna – Černovická terasa, Strategická průmyslová zóna Kolín-Ovčáry, Regenerace průmyslové zóny Škoda Plzeň a Strategická průmyslová zóna Nošovice. U osmi akcí byla realizace ukončena. Výběr byl zaměřen na akce s hodnotově významnou podporou celkem ve výši 4,258 mld. Kč – podpora byla poskytnuta v letech 2002 až 2008 z programu č. 322 050 a z programu č. 222 230.

Nedostatky u příjemců podpory byly zjištěny v jednom případě v oblasti zadávání veřejných zakázek a v druhém případě se jednalo o nedodržení povinnosti dané stavebním zákonem.

- Město Kolín jako zadavatel u veřejné zakázky na čistírnu odpadních vod nevymezilo jednoznačně množství a druh požadovaných prací, dodávek a služeb a u zakázky na areál požární zbrojnice nevyloučilo uchazeče (později vítězného), který nedoložil splnění dvou kvalifikačních kritérií stanovených v zadávací dokumentaci.
- Statutární město Brno nearchivovalo stavební deníky u dvou souborů staveb po dobu danou stavebním zákonem a deníky po pěti letech skartovalo.

IV. Shrnutí a vyhodnocení

MMR samostatně nehodnotilo přínos a ekonomickou efektivnost podpory rozvoje a revitalizace průmyslových ploch a dalších objektů. Podprogramy, které byly na tento účel částečně zaměřeny, bude MMR hodnotit jako celek. Zpráva o jejich realizaci má být projednána s MF do konce roku 2009.

MPO sice ve svých materiálech opakovaně hodnotí podporu průmyslových zón jako vysoce efektivní s multiplikačními efekty, věrohodné hodnocení s vyčíslením všech souvisejících nákladů a s objektivně doloženým vyčíslením přínosů však doposud nezajistilo.

CzechInvest v hodnocení z roku 2007 vykazuje, že od roku 1998 bylo podpořeno 103 průmyslových zón o výměře 3 129 ha, v jejichž rámci investoři vytvořili 88 228 pracovních míst a investovali 192 mld. Kč. Ze státních prostředků bylo podle agentury CzechInvest na tyto zóny vynaloženo 8,884 mld. Kč.

Vyhodnocení dopadu podpory zpracované agenturou CzechInvest mělo nízkou vypovídací schopnost. CzechInvest při jeho vypracování vycházel z neověřených a nepřesných údajů. MPO ani CzechInvest smluvně nezajistily možnost ověřování správnosti údajů u investorů.

Průběžná hodnocení podpory průmyslových zón z národních programů, která MPO a CzechInvest zpracovaly v letech 2004 až 2008, byla neúplná a nevěrohodná. V dokumentacích programů jsou nedostatky, včetně početních chyb.

Uvedené nedostatky jsou mimo jiné i důsledkem skutečnosti, že MPO ani CzechInvest do doby ukončení kontroly nerealizovaly ani jedno z opatření k nápravě, která v roce 2004 MPO uvedlo ve svém stanovisku pro vládu k nedostatkům zjištěným NKÚ na základě kontrolní akce č. 03/31. Kontrolní akce č. 03/31 se týkala národního programu č. 322 050 – *Výstavba a technická obnova inženýrských sítí průmyslových zón*, a to zejména oblasti hodnocení cílů a ekonomické efektivity podpory, přičemž MPO a CzechInvest:

- nerozšířily vyhodnocování efektivity vynakládaných prostředků o rozbor investorů podpořených investičními pobídkami;
- nezařadily zpracování analýzy efektivity podpory rozvoje průmyslových zón u externí poradenské společnosti, která by nezávisle vyhodnotila přínos přípravy těchto zón. Nebyly upraveny modely efektivity vynakládání veřejných prostředků a jeho dopadů na státní rozpočet.

08/30

Hospodaření Ministerstva obrany se státním majetkem

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/30. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření Ministerstva obrany s nehmotným majetkem státu, zejména jeho pořízování, účtování o tomto majetku a dodržování souvisejících právních předpisů. Kontrolovaným obdobím byl rok 2007, v případě věcných souvislostí i předchozí období a rok 2008.

Kontrola byla prováděna v době od října 2008 do března 2009.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany (dále také „MO“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které MO podalo, byly vypořádány rozhodnutím vedoucího gesčnické skupiny kontrolujících. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách nebylo kontrolovanou osobou podáno.

Kolegium NKÚ na svém IX. zasedání, konaném dne 1. června 2009,

schválilo usnesením č. 4/IX/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo obrany bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. MO je dle ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb. ústředním orgánem státní správy pro zabezpečování obrany České republiky, řídí Armádu České republiky a spravuje vojenské újezdy. MO je organizační složkou státu, správcem rozpočtové kapitoly a z hlediska hospodaření a účetnictví představuje jedinou účetní jednotku příslušnou pro všechny organizační útvary a zařízení rozpočtového úseku MO i celé Armády České republiky.

Kapitola 307 – *Ministerstvo obrany* představuje z hlediska celkových aktiv a celkových výdajů jednu z kvantitativně nejvýznamnějších kapitol státního rozpočtu.

Kontrola byla zaměřena na nehmotný majetek vykazovaný v účetní závěrce MO sestavené k 31. prosinci 2007, v případě věcných souvislostí i na nehmotný majetek vykazovaný v letech předchozích a v roce 2008. Kontrola prověřila pořízování dlouhodobého nehmotného majetku a další činnosti, které byly předmětem účetnictví a které měly vliv na zůstatky položek účetní závěrky k 31. prosinci 2007.

Pozn.: Všechny právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Základní finanční charakteristiky kapitoly Ministerstva obrany související s předmětem a cílem kontrolní akce zobrazuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 – Nehmotná aktiva vykazovaná MO k 31. prosinci 2007 – údaje z účetního deníku MO za rok 2007 a údaje z výkazu rozvaha k 31. prosinci 2007 (v tis. Kč)

Účet	Hlavní kniha = účetní deník MO	Účetní závěrka = ARIS	Srovnání/rozdíl
012 – Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	2 945 939,70	2 945 939,70	0,00
013 – Software	2 204 976,20	2 204 976,20	0,00
014 – Ocenitelná práva	26 766,86	26 766,86	0,00
018 – Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	743 779,11	743 959,48	180,37
019 – Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	46 837,43	46 837,43	0,00
041 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	230 222,84	230 222,84	0,00
Nehmotný majetek celkem	6 198 522,14	6 198 702,51	180,37

Pozn.: vysvětlení rozdílů – viz bod III.1.1 *Sestavení účetní závěrky*.

1. Účtování a vykazování nehmotného majetku

Nesprávnosti byly identifikovány dle jednotlivých paragrafů zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a dle vyhlášky č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

1.1 Správnost účetnictví

V ustanovení § 8 odst. 2 zákona o účetnictví je stanoveno, že účetnictví účetní jednotky je správné, jestliže účetní jednotka vede účetnictví tak, že to neodporuje tomuto zákonu a ostatním právním předpisům ani neobchází jejich účel.

MO nevedlo v roce 2007 správné účetnictví ve smyslu zákona o účetnictví a dalších právních předpisů, neboť v některých případech nedodržovalo obsahové vymezení účtů a položek účetní závěrky sestavené k 31. prosinci 2007:

Nesprávné vyčlenění projektové dokumentace z ocenění hmotného majetku

- MO nadhodnotilo účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje* o 114 550 Kč a podhodnotilo účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* o stejnou částku tím, že oddělilo dokumentaci k vývojovému projektu RUZ (radiové utajovací zařízení) a odúčtovalo ji z účtu 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* na účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje*.
- MO nadhodnotilo účet 019 – *Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek* o částku 245 497 Kč, podhodnotilo účet 021 – *Stavby* o částku 165 291 Kč a podhodnotilo účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* o částku 80 206 Kč tím, že zaúčtovalo vyjmutí projektové dokumentace z hmotného majetku, přestože projektová dokumentace tvořila součást jeho ocenění.
- MO nadhodnotilo účet 019 – *Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek* o částku 4 994 097,96 Kč, podhodnotilo účet 021 – *Stavby* o částku 4 193 778,29 Kč a podhodnotilo účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* o částku 800 319,67 Kč tím, že zaúčtovalo

vyjmutí projektové dokumentace z hmotného majetku, přestože projektová dokumentace tvořila součást jeho ocenění.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje č. 2 (účet 012)* ve výši 114 550 Kč a položky rozvahy A.1 – *Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek č. 6 (účet 019)* ve výši 5 239 594,96 Kč, neboť ve výše uvedených případech šlo o dokumentaci, která měla být součástí ocenění dlouhodobého hmotného majetku.

Software

- MO nadhodnotilo účet 013 – *Software* o částku 1 051 355,70 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* tím, že v roce 2007 zaúčtovalo software nabytý darem, který v jednotlivém případě nepřevyšoval částku 60 000 Kč, v celkové hodnotě 1 051 355,70 Kč na účet 013 – *Software*, i když se jednalo o drobný dlouhodobý nehmotný majetek, který měl být správně zaúčtován na účet 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek*.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Software č. 3 (účet 013)*, neboť výše uvedený drobný dlouhodobý nehmotný majetek v celkové pořizovací ceně 1 051 355,70 Kč byl v účetní závěrce k 31. prosinci 2007 vykázán jako software, přestože se jednalo o majetek, jehož ocenění nepřevyšovalo v jednotlivém případě částku 60 000 Kč.

- MO podhodnotilo účet 013 – *Software* o částku 9 476 858,80 Kč a o stejnou částku nadhodnotilo účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* tím, že vedlo ke dni 31. prosince 2007 dlouhodobý nehmotný majetek ve výši 9 476 858,80 Kč na účtu 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí*, přestože se jednalo o software.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.3 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí č. 19 (účet 022)* ve výši 9 476 858,80 Kč, neboť se jednalo o software, který měl být vykázán na položce rozvahy A.1 – *Software č. 3 (účet 013)*.

Ocenitelná práva

- MO nadhodnotilo účet 014 – *Ocenitelná práva* o částku 8 000 000 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 013 – *Software* tím, že vedlo ke dni 31. prosince 2007 dlouhodobý nehmotný majetek ve výši 8 000 000 Kč na účtu 014 – *Ocenitelná práva*, i když se jednalo o software.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Ocenitelná práva č. 4 (účet 014)* ve výši 8 000 000 Kč, neboť se jednalo o software.

Drobný dlouhodobý nehmotný majetek

- MO nadhodnotilo účet 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* o částku 181 472,10 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 013 – *Software* tím, že vedlo ke dni 31. prosince 2007 dlouhodobý nehmotný majetek ve výši 181 472,10 Kč na účtu 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek*, přestože se jednalo o majetek, jehož ocenění bylo v jednotlivém případě vyšší než 60 000 Kč, a MO tedy mělo zaúčtovat dlouhodobý nehmotný majetek ve výši 181 472,10 Kč na účet 013 – *Software*.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Drobný dlouhodobý nehmotný*

majetek č. 5 (účet 018) ve výši 181 472,10 Kč, neboť se jednalo o software, který měl být vykázán na položce rozvahy A.1 – Software č. 3 (účet 013).

Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek

- MO nadhodnotilo zůstatek účtu 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* o 28 725 410 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 013 – *Software*, neboť účtovalo o zařazení majetku na majetkový účet 013 – *Software* až v následujícím účetním období, přestože tento majetek byl v roce 2007 způsobilý k užívání.
- MO nadhodnotilo účet 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* o částku 89 769 334,80 Kč a podhodnotilo účty účtové skupiny 01 – *Dlouhodobý nehmotný majetek* tím, že evidovalo ke dni 31. prosince 2007 dlouhodobý nehmotný majetek ve výši 89 769 334,80 Kč na účtu 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek*, přestože se jednalo o majetek způsobilý k užívání. Majetek ve výši 89 769 334,80 Kč měl být zaúčtován na účty účtové skupiny 01 – *Dlouhodobý nehmotný majetek*.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek č. 7 (účet 041)*, neboť výše uvedený dlouhodobý nehmotný majetek v celkové pořizovací ceně 118 494 744,80 Kč byl v účetní závěrce k 31. prosinci 2007 vykázán jako nedokončený majetek, přestože se jednalo o majetek ve stavu způsobilém k užívání.

- MO nadhodnotilo účet 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* o částku 959 912,90 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* tím, že vedlo ke dni 31. prosince 2007 dlouhodobý hmotný majetek ve výši 959 912,90 Kč na účtu 041, i když se jednalo o pořízení dlouhodobého hmotného majetku, který mělo MO zaúčtovat ve výši 959 912,90 Kč na účet 042; tento majetek byl ve stavu způsobilém k užívání.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek č. 7 (účet 041)*, neboť se jednalo o pořízení dlouhodobého hmotného majetku v celkové pořizovací ceně 959 912,90 Kč.

- MO nadhodnotilo účet 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* o částku 4 697 800 Kč a o stejnou částku nadhodnotilo rovněž účet 901 – *Fond dlouhodobého majetku* tím, že vedlo ke dni 31. prosince 2007 na účtu 041 majetek v celkové výši 4 697 800 Kč, i když se jednalo o pořízení přístupových licencí k serveru (CAL licence), které mělo MO zaúčtovat pouze do nákladů a dále vést v pomocné evidenci.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek č. 7 (účet 041)* a současně nedodrželo obsahové vymezení položky rozvahy C.1 – *Fond dlouhodobého majetku č. 127 (účet 901)*, neboť tzv. CAL licence (které měly být zaúčtovány jen do nákladů) v celkové pořizovací ceně 4 697 800 Kč byly v účetní závěrce k 31. prosinci 2007 vykázány jako nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek souvztažně s fondem dlouhodobého majetku.

- MO nadhodnotilo účet 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* o 276 288,65 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 420 – *Služby a náklady nevýrobní povahy* tím, že neúčtovalo o nákladech na školení uživatelů na účtu 420 – *Služby a náklady nevýrobní povahy*, ale na účtu 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek*, ačkoliv náklady na přípravu pracovníků pro budované provozy a zařízení nevstupují (nejsou součástí) do pořizovací

ceny majetku. Tímto postupem porušilo zákon o účetnictví, a to vykázáním nákladů na ne-správné položce účetní závěrky.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy A.1 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek č. 7 (účet 041)*, neboť náklady na školení uživatelů v celkové výši 276 288,65 Kč byly v účetní závěrce k 31. prosinci 2007 vykázány jako součást ocenění nehmotného majetku, tj. jako nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek, přestože neměly být zahrnuty do celkové pořizovací ceny dlouhodobého nehmotného majetku.

Ostatní zjištění

– MO nadhodnotilo účet 112 – *Materiál na skladě* o částku 1 960 029,98 Kč a současně podhodnotilo účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje* o částku 186 060 Kč, účet 013 – *Software* o částku 101 215,80 Kč, účet 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* o částku 1 672 404,18 Kč a účet 410 – *Materiální náklady* o částku 350 Kč tím, že vedlo ke dni 31. prosince 2007 dlouhodobý nehmotný majetek ve výši 1 960 029,98 Kč na účtu 112 – *Materiál na skladě*, i když se jednalo o pořízení nehmotných výsledků výzkumu a vývoje, softwaru a drobného dlouhodobého nehmotného majetku, které mělo MO zaúčtovat ve výši 186 060 Kč na účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje*, ve výši 101 215,80 Kč na účet 013 – *Software*, ve výši 1 672 404,18 Kč na účet 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* a ve výši 350 Kč na účet 410 – *Materiální náklady*.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nedodrželo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 obsahové vymezení položky rozvahy B.1 – *Materiál na skladě č. 43 (účet 112)*, neboť výše uvedený dlouhodobý nehmotný majetek v celkové pořizovací ceně 1 960 029,98 Kč byl v účetní závěrce k 31. prosinci 2007 vykázán jako zásoby, přestože se jednalo o nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software a drobný dlouhodobý nehmotný majetek.

– MO nadhodnotilo účet 420 – *Služby a náklady nevýrobní povahy* o částku 1 132 022 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* tím, že neúčtovalo o nákladech na instalaci, konfiguraci a průřezové testy ve výši 1 132 022 Kč na majetkovém účtu 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek*, ale na účtu 420 – *Služby a náklady nevýrobní povahy*; tyto náklady však měly být zahrnuty do celkové pořizovací ceny dlouhodobého nehmotného majetku.

MO v rozporu se zákonem o účetnictví nevykázalo v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 v položce rozvahy A.1 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek č. 7 (účet 041)* náklady na instalaci a průřezové testy v celkové výši 1 132 022 Kč, přestože měly být zahrnuty do celkové pořizovací ceny dlouhodobého nehmotného majetku.

1.2 Úplnost účetnictví

V ustanovení § 8 odst. 3 zákona o účetnictví je stanoveno, že účetnictví účetní jednotky je úplné, pokud účetní jednotka zaúčtovala v účetním období v účetních knihách všechny účetní případy, které v něm zaúčtovat měla, a sestavila účetní závěrku.

Výše uvedené ustanovení MO v roce 2008 (v období souvisejícím s kontrolovaným obdobím) porušilo tím, že neúčtovalo o zařazení nově nabytého dlouhodobého nehmotného majetku – nehmotných výsledcích výzkumu a vývoje – v celkové pořizovací ceně ve výši 29 891 005 Kč (projekt RAPTORS ve výši 20 070 501 Kč a projekt EXTRAKT ve výši 9 820 504 Kč) na účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje*, čímž k 31. prosinci 2008 podhodnotilo účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje* o částku 29 891 005 Kč a současně o stejnou částku podhodnotilo účet 901 – *Fond dlouhodobého majetku*.

1.3 Inventarizace

MO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 30 odst. 5 a odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, neboť v rámci inventarizace účtu 041 – *Dlouhodobý nehmotný majetek* nedohledalo majetek ve výši 6 533 673,65 Kč, tento nedohledaný majetek nevyčíslilo jako inventarizační rozdíl účtu 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* ve výši 6 533 673,65 Kč a nezaúčtovalo tento inventarizační rozdíl do období roku 2007 jako manko.

MO nedodrželo ustanovení § 8 odst. 2, 3 a 4 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, neboť provedení inventarizace majetku a závazků MO nebylo úplné.

MO nezjistilo fyzickou kontrolou nesprávné zařazení veškerého majetku, který se nacházel v době inventury u nákladových středisek. MO nezjistilo, že na účtu 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje* je na evidenční kartě majetku nesprávně evidován software *Produkce prototypu přírůstku P1* ve výši 8 849 148 Kč a na evidenční kartě majetku nesprávně evidován software *Produkce programového vybavení přírůstku P1* ve výši 18 144 107 Kč. Tyto celky představují dodávky aplikačního programového vybavení a měly být účtovány, evidovány a inventarizovány na účtu 013 – *Software*.

MO porušilo ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, neboť inventarizací majetku a závazků ke dni 31. prosince 2007 nezjistilo, že skutečný stav majetku a závazků neodpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví. Nesprávnost ve výši 26 993 255 Kč vznikla chybným zaúčtováním majetku evidovaného na účtu 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje* a na účtu 013 – *Software*.

Na tento nedostatek poukázala již kontrola NKÚ č. 05/14 – *Hospodaření s majetkem státu a finančními prostředky při vytváření informačních systémů MO* provedená v roce 2005, při které bylo zjištěno nesprávné účtování a chybná evidence dlouhodobého nehmotného majetku na účtu 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje* a na účtu 013 – *Software*.

MO porušilo ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, neboť nesprávně účtovalo o dlouhodobém nehmotném majetku, a v důsledku toho ve své účetní závěrce k 31. prosinci 2007 podhodnotilo účet 013 – *Software* o částku 26 993 255 Kč a o stejnou částku nadhodnotilo účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje*.

III. Další zjištění

1. Účetní závěrka

1.1 Sestavení účetní závěrky

MO porušilo ustanovení § 4 odst. 9, § 8 odst. 1 a dále ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, neboť za rok 2007 sestavilo souhrnnou účetní závěrku za dvě samostatné účetní jednotky – Ministerstvo obrany a Vojenský vlečkový úřad.

Tabulka č. 2 – Aktiva vykazovaná MO k 31. prosinci 2007 – údaje z účetního deníku MO za rok 2007 a údaje z výkazu rozvaha k 31. prosinci 2007

(v tis. Kč)

Aktiva	Hlavní kniha = účetní deník MO	Účetní závěrka = ARIS	Srovnání/rozdíl
Stálá aktiva	195 572 379,39	196 256 142,97	683 763,58
Nehmotný majetek celkem	6 198 522,13	6 198 702,51	180,38
Aktiva celkem	239 291 398,97	240 670 379,09	1 378 980,12

Rozdíl mezi údaji účetního deníku MO a účetní závěrky MO je způsoben tím, že MO sestavilo účetní závěrku za rok 2007 v rozporu se zákonem o účetnictví a to souhrnně za dvě samostatné účetní jednotky, tedy za Ministerstvo obrany a Vojenský vlečkový úřad.

1.2 Příloha účetní závěrky

MO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 a odst. 4 vyhlášky č. 505/2002 Sb. tím, že v příloze účetní závěrky sestavené k 31. prosinci 2007 neuvedlo další údaje dle § 24 odst. 4 vyhlášky č. 505/2002 Sb., jejichž znalost je rozhodující pro hospodaření účetní jednotky.

MO v příloze k účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2007 neuvedlo informace o najatém majetku, který v kontrolovaném období používalo.

IV. Shrnutí a vyhodnocení

Účetnictví MO v kontrolované části dlouhodobého nehmotného majetku nebylo správné a úplné. Byla zjištěna řada případů nedodržení obsahového vymezení položek dlouhodobého nehmotného majetku v účetní závěrce k 31. prosinci 2007. Vykázané zůstatky položek výkazu rozvaha tak obsahují významné nesprávnosti.

Nesprávnosti zjištěné na položkách dlouhodobého nehmotného majetku v účetní závěrce k 31. prosinci 2007

(v Kč)

Položka A.1	Nesprávnost vykázaného zůstatku v účetní závěrce	
	Nadhodnocení	Podhodnocení
Č. 2 Nehmotné výsledky vědy a výzkumu (účet 012)	26 921 745	
Č. 3 Software (účet 013)		72 426 856
Č. 4 Ocenitelná práva (účet 014)	8 000 000	
Č. 5 Drobný dlouhodobý nehmotný majetek (účet 018)		2 542 287,78
Č. 6 Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek (účet 019)	5 239 594,96	
Č. 7 Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek (účet 041)	129 830 398,00	
Č. 9 Dlouhodobý nehmotný majetek (účty účtové skupiny 01)		89 769 334,80

Inventarizace nehmotného majetku nebyla provedena v souladu se zákonem o účetnictví. MO při inventarizaci nehmotného majetku prováděné k 31. prosinci 2007 nedohledalo majetek ve výši 6 533 673,65 Kč vedený na účtu 041 – *Dlouhodobý nehmotný majetek*. Tento inventarizační rozdíl MO nezaúčtovalo jako manko do účetního období roku 2007. MO dále inventarizací majetku a závazků k 31. prosinci 2007 nezjistilo, že skutečný stav majetku a závazků neodpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví. V důsledku toho nesprávně vykázalo v účetní závěrce k 31. prosinci 2007 majetek v celkové hodnotě 26 993 255 Kč na účtu 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje*, ačkoliv měl být v účetní závěrce vykázán na účtu 013 – *Software*, čímž MO nadhodnotilo účet 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje* o částku 26 993 255 Kč a o stejnou částku podhodnotilo účet 013 – *Software*, a účetnictví MO za rok 2007 tak nebylo v této části správné.

MO nepostupovalo v souladu se zákonem o účetnictví tím, že k 31. prosinci 2007 sestavilo souhrnnou účetní závěrku za dvě samostatné účetní jednotky (za Ministerstvo obrany a Vojenský vlečkový úřad). Takto sestavená účetní závěrka neobsahovala ve své příloze také další údaje, jejichž znalost je rozhodující pro zhodnocení hospodaření účetní jednotky.

MO nemělo v roce 2008 úplné účetnictví, neboť neúčtovalo o zařazení nově nabytého dlouhodobého nehmotného majetku – nehmotných výsledků výzkumu a vývoje – v celkové pořizovací hodnotě 29 891 005 Kč na účtu 012 – *Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje*, a tím stav tohoto účtu k 31. prosinci 2008 o tuto částku podhodnotilo.

08/31

Hospodaření s majetkem státu při ukončení činnosti České konsolidační agentury

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/31. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala Mgr. Zdeňka Profeldová.

Cílem kontroly bylo prověřit nakládání s majetkem státu, se kterým byla příslušná hospodařit Česká konsolidační agentura v době před ukončením své činnosti k 31. prosinci 2007, a jeho přechod na Ministerstvo financí.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 a 2008, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna v období od října 2008 do dubna 2009.

Kontrolovanou osobou bylo Ministerstvo financí.

Námítky proti kontrolnímu protokolu kontrolovaná osoba nepodala.

Kolegium NKÚ na svém X. zasedání, konaném dne 17. června 2009,

schválilo usnesením č. 7/X/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

Úvod

Ministerstvo financí (dále také „MF“) je na základě ustanovení § 20 zákona č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře a o změně některých zákonů (zákon o České konsolidační agentuře), od 1. ledna 2008 právním nástupcem České konsolidační agentury (dále také „ČKA“).

ČKA byla zřízena zákonem č. 239/2001 Sb., s účinností od 1. září 2001, a to jako právnická osoba, která je příslušná hospodařit s majetkem státu, s nímž byla příslušná hospodařit Konsolidační banka Praha, státní peněžní ústav. ČKA neměla bankovní licenci a až na výjimky se na ni nevztahoval zákon o bankách. Předmětem činnosti ČKA byl nákup, prodej a správa pohledávek a dalších vybraných aktiv; restrukturalizace obchodních společností a jiných právnických osob stanovených rozhodnutím vlády; nákup, prodej a úschova cenných papírů; úschova zástav věcí movitých; vedení účtů právnickým a fyzickým osobám, které měly závazky vůči ČKA, a to do souhrnné výše jejich závazků; finanční a ekonomické poradenství; získávání finančních zdrojů z finančního trhu; další činnosti podle rozhodnutí MF související s výkonem výše uvedených činností.

Do konce roku 2007 byl vztah MF k ČKA řešen zejména v ustanovení § 12 zákona č. 239/2001 Sb. Podle tohoto ustanovení mělo MF schvalovat stanovy ČKA, účetní závěrku ČKA, včetně přidělení do rezervního fondu a ostatních účelových fondů, rozdělení a použití zisku, záměr na obstarání prostředků pro financování ČKA na finančním trhu a po předchozím souhlasu vlády i rozhodnutí ČKA o prodeji části podniku ČKA. Dále mělo rozhodovat o způsobu úhrady ztráty

ČKA, kontrolovat činnost ČKA a ukládat jí úkoly související se zabezpečováním předmětu její činnosti. Ministr financí měl vládě předkládat návrhy na jmenování a odvolání předsedy a členů představenstva ČKA, návrhy ke schválení operace určené ministerstvem a informovat ji o výsledcích činnosti a hospodaření ČKA za příslušný rok.

Po předchozím souhlasu vlády mohla ČKA mj. založit obchodní společnost nebo se účastnit na jejím založení, vkládat do obchodní společnosti majetek státu, s nímž byla příslušná hospodařit, převádět cenné papíry a nakládat s majetkovými účastmi v jiných obchodních společnostech než akciových.

Při hospodaření s majetkem byla ČKA povinna postupovat podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, nestanovil-li zákon č. 239/2001 Sb. jinak.

ČKA byla zákonem č. 239/2001 Sb. zřízena na předem určenou dobu do 31. prosince 2011. Zákonem č. 482/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, byla doba jejího trvání zkrácena do 31. prosince 2007. Dnem 31. prosince 2007 pak došlo v souladu s ustanovením § 20 zákona č. 239/2001 Sb. k zániku ČKA bez likvidace a jejím právním nástupcem je stát zastoupený MF, na který přechází práva a závazky ČKA ke dni jejího zániku.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Při kontrole bylo zjištěno:

I. Rok 2007 – hospodaření ČKA

1. Finanční aktiva

Ministr financí schválil dne 12. května 2006 materiál ČKA *Návrh strategického portfolia a zbytkového jmění finanční skupiny České konsolidační agentury* a uložil nepřevádět pohledávky a majetkové účasti ze strategického portfolia bez jeho souhlasu a nakládat s pohledávkami ze zbytkového jmění v souladu s právním řádem České republiky s cílem maximalizovat jejich výtěžnost a eliminovat rizika odpovědnosti státu.

Strategické portfolio obsahovalo pohledávky s tzv. strategickým zájmem státu (dlužníkem nebo ručitelem bylo město, MF bylo dlužníkem nebo ručitelem nebo žalovanou stranou pohledávky, popř. vlastníkem majetkové účasti ve společnosti, za kterou byly příslušné pohledávky vedeny, nebo vlastníkem pohledávky individuálně určené). Celková hodnota pohledávek ve strategickém portfoliu činila 38 860 395 tis. Kč a portfolio dále obsahovalo i majetkové účasti v deseti společnostech.

Zbytkové jmění finanční skupiny ČKA zahrnovalo pohledávky ČKA a pohledávky dceřiných společností Česká finanční, s. r. o., a Konpo, s. r. o. Celkem se jednalo o 782 pohledávek za 385 dlužníky v celkové hodnotě 18 755 793 tis. Kč. Zbytkové jmění obsahovalo mj. i pohledávky s vážnými právními vadami.

V červnu 2007 schválil ministr financí nové rozdělení portfolia pohledávek ČKA, a to do skupin 1) dceřiná společnost ČKA (ASSET PARK s.r.o.), 2) strategické portfolio a 3) zbytkové portfolio (dříve „zbytkové jmění“). Skladba a objem aktiv se v rámci vymezených portfolií a v souladu s nastavenými pravidly až do konce roku 2007 měnily.

a) Založení a prodej dceřiné společnosti ASSET PARK s.r.o.

Vláda na návrh ČKA schválila usnesením ze dne 28. února 2007 č. 176 záměr řešení právně vadných pohledávek ze zbytkového portfolia ČKA, které spočívalo v:

- účelovém založení obchodní společnosti, která bude společností s ručením omezeným a do které ČKA bezúplatně převede právně vadné pohledávky,
- prodeji 100% majetkového podílu v této společnosti formou jednokriteriálního veřejného výběrového řízení s tím, že vítěz tohoto řízení bude schválen vládou a následně budou vybrané pohledávky bezúplatně převedeny do této společnosti.

Účelově založená společnost ASSET PARK s.r.o. s peněžitým vkladem 200 tis. Kč byla do obchodního rejstříku zapsána dne 4. července 2007 s předmětem činnosti: *pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor bez poskytování jiných než základních služeb spojených s pronájmem*. Rámcovou smlouvu o postoupení pohledávek uzavřela ČKA se společností ASSET PARK s.r.o. dne 12. července 2007. Předmětem této smlouvy byl bezúplatný převod 383 pohledávek za 150 dlužníky ČKA (dodatkem č. 1 byl snížen počet dlužníků na 146 a počet pohledávek na 376) v celkové hodnotě ke dni 30. dubna 2007 ve výši 12 494 908 tis. Kč (dodatkem č. 1 byl snížen objem na 12 254 116 tis. Kč).

ČKA vyhlásila dne 13. června 2007 (tedy ještě před zápisem společnosti do obchodního rejstříku) veřejné výběrové řízení na prodej 100% obchodního podílu ČKA v ASSET PARK s.r.o. Tržní ocenění obchodního podílu zpracované organizačním poradcem ČKA v srpnu 2007 bylo založeno na výpočtu čisté současné hodnoty pohledávek určených k převodu do společnosti ASSET PARK s.r.o. a bylo stanoveno ve výši 190 292 tis. Kč. Vláda svým usnesením ze dne 7. listopadu 2007 č. 1246 schválila výsledek výběrového řízení a souhlasila s uzavřením smlouvy o převodu 100% obchodního podílu za dohodnutou cenu 585 550 tis. Kč. Tato smlouva byla uzavřena dne 22. listopadu 2007.

Z veřejně přístupných zdrojů (obchodní rejstřík) bylo zjištěno, že společnost ASSET PARK s.r.o. použila pro stanovení reprodukční pořizovací ceny pohledávek v účetnictví znalecký posudek z listopadu 2007, v němž byla reálná hodnota pohledávek stanovena ve výši 912 311 tis. Kč, což je 4,8krát vyšší hodnota, než jakou stanovil organizační poradce ČKA.

ČKA založila společnost ASSET PARK s.r.o. s cílem vyřešit právně vadné pohledávky. V rozporu s tímto cílem byl ale návrh ČKA na zápis předmětu činnosti společnosti do obchodního rejstříku.

b) Postupování bloků pohledávek

V roce 2007 ČKA postoupila vítězům veřejných výběrových řízení formou souborů pohledávek celkem tři bloky pohledávek: blok ČKA104, blok ČKA105 a blok ČKA106.

Kontrolou procesu postupování bloků pohledávek byly zjištěny následující skutečnosti:

- V případě bloku ČKA106 byly náklady na právní poradenství o 600 tis. Kč vyšší než u bloků ČKA104 a ČKA105; jako důvod navýšení ceny ČKA uvedla různorodost skladby bloku, právní složitost atd. V položce „zpracování kvalifikačních kritérií a podmínek VVŘ“ došlo k navýšení o 150 tis. Kč, ačkoli vyhlášených kritérií bylo méně než v případě bloku ČKA104 a zbývající kritéria byla s kritérii bloku ČKA104 totožná. U položky „právní analýza postupitelnosti typových pohledávek“ došlo u bloku ČKA106 ke zvýšení oproti bloku ČKA104 o 199 tis. Kč. Právní analýza nebyla kontrole NKÚ doložena. Opodstatněnost zvýšení nákladů na právního poradce tak nebyla prokázána.
- Podmínky veřejného výběrového řízení pro postoupení bloku ČKA106 neobsahovaly na rozdíl od podmínek stanovených při prodeji bloků ČKA104 a ČKA105 ustanovení umožňující podání doplňující nabídky účastníkem, který původně předložil nejvyšší nabídku, a všemi

dalšími účastníky, jejichž nabídka nebyla o více než 15 % nižší než nejvyšší předložená nabídka. Předem tak byla omezena možnost dosáhnout při prodeji tohoto bloku pohledávek co nejlepší ceny. V uvedeném rozmezí se pohybovaly nabídky prvních tří účastníků výběrového řízení.

- Celková hodnota pohledávek bloku ČKA106 činila 3 307 770 tis. Kč a blok byl organizačním poradcem oceněn na 29 612 tis. Kč; blok byl převeden vítězi veřejného výběrového řízení za částku 43 171 tis. Kč s tím, že ČKA je povinna vydat nabyvateli i plnění, které na převáděné pohledávky přijme do dne nabytí účinnosti smlouvy. Na základě tohoto smluvního ustanovení ČKA převedla na nabyvatele částku 6 459 tis. Kč. Pohledávky, jichž se plnění týkalo, byly v bloku oceněny částkou 573 tis. Kč. Z uvedeného je zřejmé, že ocenění těchto pohledávek bylo značně podhodnoceno, neboť předpokládalo výtěžnost pouze 0,38 %, ačkoli po usku-tečném plnění dosáhla výtěžnost 4,30 % hodnoty pohledávek.

c) Prodej majetkových účastí, cenných papírů a jednotlivých pohledávek

V roce 2007 prodávala ČKA akcie na základě pěti usnesení vlády. Kontrola NKÚ se zaměřila na prodeje akcií, při nichž emitent odmítl v souladu se zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, dát souhlas s převodem akcií vítězi výběrového řízení a sám akcie odkoupil. ČKA nezjišťovala cenu přiměřenou hodnotě akcií, za kterou je emitent podle ustanovení § 156 odst. 4 zákona č. 513/1991 Sb. povinen tyto akcie odkoupit. Odkup nabídla za cenu dosaženou ve veřejném výběrovém řízení, která ale nevyjadřuje automaticky hodnotu akcií a může se od ní výrazně lišit. Dále uvedené příklady svědčí o tom, že ČKA nevyužila všechny možnosti k dosažení maximálního výnosu z tohoto majetku státu.

Například:

- nabídku na odkup akcií podal ve výběrovém řízení sám emitent a za jím nabídnutou cenu, která činila 11,44 % nominální hodnoty akcií, ČKA akcie prodala. Vlastní ani externí odhad ceny si ČKA nezajistila. Jiný prodávající dosáhl od emitenta kupní ceny ve výši 44,54 % nominální hodnoty akcií;
- v případě jiných akcií s omezenou převoditelností nabídla ČKA emitentovi odkup za cenu nabídnutou ve výběrovém řízení a také v tomto případě vlastní ani externí ocenění neprovedla; kupní cena představovala 14 % nominální hodnoty, ačkoli ve stejném období jiný prodávající dosáhl při prodeji kupní ceny stanovené soudním znalcem ve výši 88,41 % nominální hodnoty;
- akcie s omezenou převoditelností byly v roce 2007 nabídnuty emitentovi za částku dosaženou ve výběrovém řízení. Tato částka, kterou emitent akceptoval, byla pouze o ¼ vyšší než dividendy vyplacené společností v roce prodeje akcií a v roce následujícím.

Na stejný nedostatek upozorňoval NKÚ již v kontrolní akci č. 03/11 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 2/2004 Věstníku NKÚ).

Kontrola NKÚ zjistila, že na základě návrhu ČKA schválila vláda svým usnesením ze dne 12. prosince 2007 č. 1385 úplatnou změnu příslušnosti hospodaření s majetkem státu s tím, že jmenované pohledávky a akcie v držení státu budou z ČKA převedeny na MF za celkovou cenu 180 004 tis. Kč. Příslušné smlouvy byly uzavřeny dne 21. prosince 2007 se stanovenou splatností do 31. ledna 2008, tedy na dobu po zániku ČKA. Důvody této transakce MF nesdělo.

2. Nakládání s dlouhodobým hmotným a nehmotným majetkem, příp. s dalším majetkem, v průběhu roku 2007

K 1. lednu 2007 činil stav dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku – bez zahrnutí vytvořené opravné položky – celkem 1 211 511 576,70 Kč. V průběhu účetního období 2007 ČKA vyřadila dlouhodobý majetek v celkové výši 540 480 772,35 Kč a pořídila dlouhodobý

majetek v celkové výši 6 79 773,69 Kč. K 31. prosinci 2007 činil stav tohoto majetku v úhrnu 677 710 578,04 Kč. Údaje o stavu a pohybech výše uvedeného majetku jsou uvedeny v pořizovacích cenách.

ČKA nakládala s částí majetku jako s nepotřebným v době, kdy ještě nebylo písemně rozhodnuto o jeho nepotřebnosti, případně nebylo o jeho nepotřebnosti rozhodnuto vůbec, a tím porušila ustanovení § 14 odst. 7 zákona č. 219/2000 Sb. Postupovala tak například:

- při prodeji dvou automobilů za sjednanou cenu v úhrnné výši 333 tis. Kč;
- ve třech případech bezúplatně převáděného majetku (software, licence) v pořizovací ceně 15 534 tis. Kč.

3. Účetnictví

ČKA porušila ustanovení § 27 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, neboť v případě bezúplatného převzetí akcií jedné společnosti neocenila tyto akcie reprodukční pořizovací cenou při jejich převzetí a ani k 31. prosinci 2006 reálnou hodnotou a o těchto akciích v roce 2006 neúčtovala. Jmenovitá hodnota akcií činila 1 574 tis. Kč.

ČKA nedodržela ustanovení § 13 odst. 3 a § 14 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že nesestavila účtový rozvrh s účty potřebnými k zaúčtování všech účetních případů. V hlavní knize v roce 2007 účtovala i na účtech, které nebyly obsaženy v účtovém rozvrhu platném v roce 2007.

ČKA porušila ustanovení § 6 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že neinventarizovala majetek podle § 29 a § 30 uvedeného zákona, jak dokládají následující zjištění:

- Za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období vykázala ČKA přírůstky a úbytky hmotného majetku jen souhrnnou částkou u příslušných analytických účtů. Neprokázala tedy jednoznačně, o které konkrétní majetkové přírůstky a úbytky byl stav fyzické inventury opraven, a neprokázala tak ani stav hmotného majetku ke konci rozvahového dne.
- Sedm inventurních soupisů nemělo všechny náležitosti uvedené v ustanovení § 30 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb. (údaj o okamžiku zahájení a ukončení inventury, údaj o způsobu zjišťování skutečných stavů). Z těchto inventurních soupisů také nebylo zřejmé, kdo byl osobou odpovědnou za zjištění skutečností a osobou odpovědnou za provedení inventarizace.
- ČKA nezjistila skutečný stav nehmotného majetku k okamžiku sestavení účetní závěrky (k 31. prosinci 2007). Skutečný stav zjištěný fyzickou inventurou zahájenou v září 2007 opravila ČKA o úbytky majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období. Tento postup připouští zákon č. 563/1991 Sb. u hmotného majetku, nikoliv u nehmotného. Úbytky majetku za období od září do prosince 2007 doložila ČKA pouze souhrnnými údaji k jednotlivým analytickým účtům.
- ČKA inventarizací nezjistila, že na účtu 364 – *Akcie* jsou uvedeny i cenné papíry v hodnotě 8 351 630 Kč, které k 31. prosinci 2007 nevladnily, a tento skutečný stav nezaznamenala v inventurním soupisu.

ČKA porušila ustanovení § 3 odst. 1 a § 8 odst. 1 a 3 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že v účetním období 2007 nezaúčtovala všechny účetní případy, tj. odpisy za měsíc prosinec v minimální výši 1 839 106,47 Kč. Kontrola NKÚ zjistila, že zůstatkové ceny k 31. prosinci 2007 v hlavní knize jsou u dlouhodobého nehmotného majetku minimálně o 180 793,92 Kč a u dlouhodobého hmotného majetku minimálně o 1 658 312,55 Kč vyšší než zůstatkové ceny uvedené v evidenci majetku. ČKA současně porušila i ustanovení § 25 odst. 2 a § 26 odst. 3 téhož zákona, neboť při oceňování ke konci rozvahového dne nevezala v úvahu trvalé snížení hodnoty majetku a zůstatkovou cenu majetku vykázala v celkové výši 300 737 885,96 Kč namísto ve výši 298 898 779,49 Kč.

Při sestavování účetní závěrky k 31. prosinci 2007 ČKA nedodržela ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. a § 60 odst. 1 vyhlášky č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi, neboť v příloze účetní závěrky v části týkající se informací o dlouhodobém hmotném a nehmotném majetku uvedla přírůstky a úbytky tohoto majetku pouze v zůstatkové hodnotě. Počáteční zůstatek dlouhodobého majetku k 1. lednu 2007, přírůstky, úbytky a konečný zůstatek k 31. prosinci 2007 v pořizovací ceně a dále počáteční zůstatek oprávek k dlouhodobému majetku k 1. lednu 2007, přírůstky, úbytky a konečný zůstatek k 31. prosinci 2007 ČKA neuvedla. Z přílohy účetní závěrky tak nebylo zřejmé, k jak velkému pohybu majetku ve skutečnosti došlo.

4. Další zjištění

V roce 2007 neprovedlo MF u ČKA žádné kontroly, ačkoli na nutnost důsledného plnění kontrolní působnosti ze strany MF upozornil NKÚ již v kontrolní akci č. 05/27 (kontrolní závěr byl uveřejněn v částce 2/2006 Věstníku NKÚ).

ČKA nesplnila úkol uložený ministrem financí podat ke dni ukončení své činnosti Českému statistickému úřadu informace o strategickém a zbytkovém portfoliu.

II. Předání a převzetí agend, majetku a zaměstnanců z ČKA na MF

1. Protokolární předání agend a majetku

Dne 31. prosince 2007 byl zástupci ČKA a zástupcem MF podepsán *Protokol o předání a převzetí agend a majetku, který přechází na stát podle ustanovení § 20 zákona č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře a o změně některých zákonů*. V tomto protokolu (dále jen „generální protokol“) je uvedeno, že deklaruje faktické předání a převzetí příslušných agend, které ke dni zániku ČKA nebyly ukončeny, a předání a převzetí majetku ČKA, s nímž bude po jejím zániku příslušné hospodařit MF. V podrobnostech obě strany odkazují na dílčí protokoly, jejichž seznam měl tvořit nedílnou součást generálního protokolu.

Kontrolou bylo zjištěno, že:

- ke generálnímu protokolu nebyl přiložen seznam dílčích protokolů;
- dva dílčí protokoly nebyly vyhotoveny (smlouva týkající se ASSET PARK s.r.o. a smlouva týkající se plné moci pro účely soudních řízení);
- dílčí protokol č. 12 pro pohledávky strategického portfolia a dílčí protokol č. 13 pro pohledávky zbytkového portfolia obsahovaly seznamy dlužníků s počtem pohledávek a počtem předaných šanonů, avšak bez vyčíslení předávané hodnoty pohledávek k 31. prosinci 2007. Z těchto podkladů nebylo možné zjistit, zda hodnota předávaných pohledávek k 31. prosinci 2007 souhlasila s hodnotou pohledávek v hlavní knize ČKA k 31. prosinci 2007;
- dílčí protokol č. 13 neobsahoval dokumentaci k pohledávkám za pěti dlužníky, které byly předány v rámci zbytkového portfolia, a nesprávně v něm byl uveden jeden závazek ČKA, který do tohoto předávacího protokolu neměl být zahrnut.

2. Předání pohledávek strategického a zbytkového portfolia

Celkový stav pohledávek ČKA za dlužníky strategického a zbytkového portfolia k 31. prosinci 2007 činil 29 348 302 270,99 Kč a odpovídal stavu zjištěnému dokladovou inventurou k 31. prosinci 2007. K těmto pohledávkám ČKA vytvořila opravné položky, jejichž výše k 31. prosinci 2007 činila 20 993 076 605,88 Kč.

Pohledávky strategického a zbytkového portfolia byly převedeny do účetnictví MF ve výši 8 355 225 665,11 Kč, což odpovídalo jmenovité hodnotě pohledávek snížené o vytvořené opravné položky.

MF k 1. lednu 2008 z celkové částky 8 355 225 665,11 Kč evidovalo pohledávky strategického portfolia ve výši 7 380 460 890,25 Kč a pohledávky zbytkového portfolia ve výši 974 764 774,86 Kč.

3. Předání a převzetí majetkových účastí a cenných papírů

Dílčím protokolem č. 14 byla na Ministerstvo financí převedena dokumentace k majetkovým účastem a cenným papírům. Protokol o fyzickém předání listinných cenných papírů uložených v trezoru ČKA nebyl vyhotoven.

Úhrnná výše majetkových účastí a cenných papírů v pořizovací ceně snížené o opravné položky činila 8 077 583 530,72 Kč. V této hodnotě byl také uskutečněn převod do účetnictví MF.

4. Předání a převzetí hmotného a nehmotného majetku

ČKA předala MF dílčím protokolem č. 28 veškerý hmotný (movitý i nemovitý) a nehmotný majetek, včetně majetku v operativně technické evidenci. Dle tohoto protokolu činila hodnota majetku v pořizovacích cenách 680 135 491,82 Kč.

NKÚ provedl kontrolu licenčních smluv u vybraných počítačových programů převedených z ČKA na MF a zjistil, že jedné z nich končila platnost dne 26. listopadu 2003 a druhé 30. dubna 2005. Přesto je ČKA používala ještě v roce 2007. MF ukončilo jejich používání 2. ledna 2008.

5. Předání a převzetí personální a mzdové agendy

Jednotlivé části personální a mzdové agendy byly předány dílčími protokoly č. 8 až 11, které se týkaly archivované dokumentace od roku 1992 do roku 2007, dokumentace k zaměstnancům převáděným na MF, personálně mzdových IT systémů a agendy, kterou bylo nutno zpracovat začátkem roku 2008.

6. Převzetí vybraných zaměstnanců ČKA Ministerstvem financí

K zabezpečení převzatých agend přešlo na MF k 1. lednu 2008 celkem 53 zaměstnanců ČKA, s nimiž MF uzavřelo již v roce 2007 dohody o změně pracovní smlouvy.

U sedmi bývalých zaměstnanců ČKA, s nimiž MF uzavřelo v roce 2007 a 2008 nové pracovní smlouvy, NKÚ ověřil, zda jim v důsledku zaměstnání u právního nástupce zrušené organizace nevznikla povinnost vrátit odstupné nebo jeho část tak, jak stanoví § 68 zákona č. 262/2006 Sb. Povinnost vznikla třem zaměstnancům, kteří mají vracet odstupné v celkové výši 5 519 532 Kč (údaj včetně daně z příjmu fyzických osob). Neoprávněně vyplacené odstupné ve výši 5 241 tis. Kč zjistilo MF v prvním pololetí roku 2008 a zaúčtovalo je do ještě neuzavřených účetních knih ČKA za rok 2007 jako pohledávku za zaměstnancem ve výši 3 482 358 Kč (odstupné snížené o daň z příjmu fyzických osob) a pohledávku za finančním úřadem ve výši 1 758 861 Kč (odvedená daň z příjmu fyzických osob). Tyto pohledávky vedlo MF v účetnictví i k 31. prosinci 2008. MF kromě výzvy k úhradě a jednání s právním zástupcem zaměstnance neučinilo do dne ukončení kontroly NKÚ žádné právní kroky k vymožení pohledávky za zaměstnancem.

Odstupné vyplacené ČKA ostatním dvěma zaměstnancům v celkové výši 278 313 Kč (včetně daně z příjmu fyzických osob) požadovalo MF vrátit až na základě kontroly NKÚ, tj. koncem prvního čtvrtletí roku 2009. Poté jeden zaměstnanec, který má vrátit částku 219. tis. Kč., začal o zpracování dohody o srážkách z platu.

III. Rok 2008

1. Hospodaření s pohledávkami strategického a zbytkového portfolia při individuálním postupování pohledávek

V roce 2008 byly v souladu s ustanovením § 32 zákona č. 219/2000 Sb. individuálně postoupeny:

- ze strategického portfolia na základě usnesení vlády ČR ze dne 1. října 2008 č. 1243 pohledávky (za jedním dlužníkem) v hodnotě 221 795 tis. Kč, a to za úplatu 1 Kč;
- ze zbytkového portfolia pohledávky (za devíti dlužníky) v celkové výši 3 253 296 tis. Kč, a to za úplatu 150 141 tis. Kč. K postupovaným pohledávkám nebylo zpracováno ocenění, ačkoliv hodnota ocenění měla být podle postupu stanoveného MF uvedena v zápisu hodnotící komise a měla sloužit jako kritérium pro posouzení výše nabízené úplaty za pohledávku.

2. Majetkové účasti a cenné papíry

V souvislosti s ukončením činnosti ČKA bylo mj. nutné provést změny ve složení orgánů některých společností, v nichž měla ČKA majetkovou účast. Změny byly provedeny a kontrola NKÚ nezjistila žádné nesrovnalosti.

Kontrola NKÚ ověřila, že ČKA sdělila v prosinci 2007 společnostem, jejichž akcie na jméno držela, že počínaje dnem 1. ledna 2008 se stane akcionářem stát zastoupený MF. V únoru 2008 pak MF v souladu s ustanovením § 156 zákona č. 513/1991 Sb. požádalo příslušné společnosti o zápis akcionáře Česká republika – Ministerstvo financí, Letenská 15, 118 10 Praha 1 (IČ 00006947) do seznamu akcionářů.

3. Evidence převedeného majetku zpracovaná Ministerstvem financí

MF eviduje hmotný a nehmotný majetek převzatý z ČKA v agendě evidence majetku v informačním systému AVIS^{me}, z toho neodpisovaný majetek (pozemky a umělecká díla) v pořizovacích cenách a odpisovaný majetek v zůstatkových cenách, které jsou převážně nulové.

ČKA v roce 2007 nezaúčtovala 1/12 odpisů, a vykazala proto v účetnictví zůstatkovou cenu majetku o 1 839 tis. Kč vyšší. V důsledku toho vede i MF ve svém účetnictví majetek převzatý od ČKA v hodnotě o 1 839 tis. Kč vyšší.

V rozporu s ustanovením § 38a odst. 1 vyhlášky č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu, nevykázalo MF v rozvaze k 1. lednu 2008 veškerý majetek převzatý z ČKA, a tím podhodnotilo počáteční stav majetku o 355 848 tis. Kč. Uvedený majetek zaúčtovalo až v průběhu účetního období 2008.

Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola prokázala u ČKA porušení zákona o účetnictví, a to například v oblasti inventarizace, oceňování akcií nebo neprovedení trvalého snížení hodnoty majetku, které se promítlo do zůstatkové ceny dlouhodobého majetku. Tím, že ČKA nepostupovala v souladu se zákonem o účetnictví, vykazuje MF převzatý majetek ve vyšší hodnotě.

ČKA se ani v posledním roce činnosti nepodařilo maximalizovat zisky z prodeje pohledávek, majetkových účastí a cenných papírů. V případě postoupených pohledávek, kdy ČKA byla povinna vydat postupníkovi plnění přijatá na tyto pohledávky, bylo zjištěno značné podhodnocení

v ocenění těchto pohledávek organizačním poradcem. Při prodeji akcií jejich emitentům ČKA nepožadovala cenu, která by byla přiměřená hodnotě akcií, a ani si tuto cenu nezjišťovala.

Porovnání hodnoty předaných pohledávek s hodnotou pohledávek vedených v hlavní knize ČKA nebylo možno provést, neboť v dílčích protokolech předávaných pohledávek strategického a zbytkového portfolia nebyla hodnota předávaných pohledávek vyčíslena.

Ministerstvo financí neprovedlo v roce 2007 u České konsolidační agentury žádnou kontrolu, ačkoli na nutnost důsledného plnění kontrolní působnosti upozorňoval NKÚ již v kontrolním závěru z předchozí kontrolní akce.

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu

Ročník XVII (2009)

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Jankovcova 2, 170 04 PRAHA 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 156, fax: 233 044 156

E-mail: vestnik@nku.cz

Vychází čtvrtletně

Částka za II. čtvrtletí 2009 vyšla dne 30. června 2009

ISSN 1210-9703